

F. Krajewski

Xiądz Korducki w obronie
Liszbachowy. w roku 1655.

Poemat historyczny
przez
Fr. Krajewskiego

Warszawa
w drukarni Alexandra Gins.
1860

0.550
br. K. tyj brak 3 tabl, ulb. 6 mm
zprawy, s. LXXIII-XXXVI
na koncu

KRAJEWSKI FRANCISZEK

Ksiądz Kordecki

Warszawa 1860

BIBLIOTEKA PAŁACU

64.875

WYDANO Z DUBLETÓW
Biblioteki Narodowej

0001 11111111

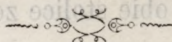
TREŚĆ POEMATU.

Po ustąpieniu z tronu Szwedzkiego w roku 1654 Krystyny, Córki Gustawa Adolfa, objął rządy królestwa Karol Gustaw. Jan Kazimierz, król polski, z tytułu praw po swym Ojcu, pretendował do korony Szwedzkiej, a nawet w liście swym kredencyonalnym do Sztokolmu przesłanym, pisał się królem polskim i szwedzkim. Obrażony tém Karol, korzystając z krytycznego ówczesnie stanu Polski powziął zamiar zemsty i zawojowania królestwa polskiego; do czego go właśnie podmawiał Hieronim Radziejowski, podkanclerzy korony z kraju wygnany. W roku 1655 Karol Gustaw wkracza do Wielkiej Polski. Naczelne dowództwo wojsk poruczone było Feldmarszałkowi Wittemberg. Powodzenie sprzyjało orężowi Szwedzkiemu. Wiele prowincyi się poddało, — obie stolice zostały zajęte. Często-

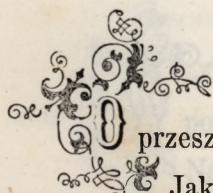
chowa jednak, a raczej Jasna-Góra otoczona murami broń się postanowiła. Nad nieliczną jej załogą z paruset ludzi zbrojnych złożoną, przyjęli dowództwo obecni w twierdzy: Stefan Zamojski, Miecznik Sieradzki i Piotr Czarniecki, brat Stefana Wojewody Kijowskiego, Hetmana Polnego Koronnego. Pierwszy napad oddziału Szwedzkiego miał miejsce dnia 8 Listopada 1655 roku, pod kommandą Hrabiego Wejharda.

Następnie Burchard Miller Generał Porucznik dnia 18 tegoż miesiąca obległ Częstochowę, mając pod swemi sztandarami 10,000 bitnego wojska wzmocnionego oddziałami sprzymierzonych polskich chorągwi, znaczne zapasy amunicyi, działa i maszyny oblężnicze. Wszelkie jednak jego wysilenia skutku nieosiągnęły. Poniosłszy znaczne klęski dnia 26 Grudnia roku 1655 odstąpił Częstochowy.

W tym to czasie wślawił się Xiądz Kordecki, Przeor miejscowego klasztoru. Czyny jego, bohaterska odwaga, poświęcenie się bez granic, tudzież wszelkie szczegóły oblężenia i obrony, będące przedmiotem poematu, są wiernym oddaniem faktów historycznych, czerpanych z źródeł autentycznych, oraz z szczegółowego opisu, jaki nam sam Kordecki pozostawił.

WSTĘP.

przeszłości miniona! w twém przestronném łonie

Jak w otchłani przepaści terażniejszość tonie;

Lecz długi w bezdnie czasu szereg wieków minie,

A pamięć wielkich ludzi nigdy nie zaginie;

Nie zwiędnieje ich palma na ojczystej ziemi,

Bowiem wdzięczność ją rosi hołdami swojemi,

Przekazuje potomnym wielkość gieniuszową,

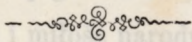
Poezyą i malarstwem — rzeźbą i wymową.

I ja więc zapragnąłem pochwalnemi słowy

Dorzucić liść do wieńca zbawcy Częstochowy,

Pokrzepiony tą myślą, że względni rodacy

Przyjmą z bratniem uczuciem owoc szczerzej pracy.

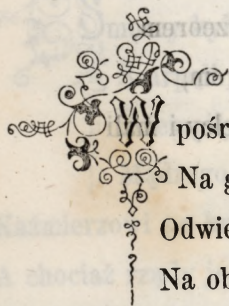

chowa jednak, a raczej Jasna-Góra, stracone murami bro-
nić się postawiła. Nad nieliczną jej załogą z paru set-
kami zbrojonych żołdaków, przyjęli dowództwo obecni w twier-
dzy: Stefan Zamojski, Miecznik Sieradzki i Piotr Czarnie-
cki, brat Stefana Wojewody Kijowskiego, Hetmana Polne-
go Koronowego. Pierwszy naczelny oddział Szwedzkiego
szwadronu pod dowództwem pułkownika, pod komendą
Hrabiego Wejharda.

Następnie Ryszard Miller General Porucznik dnia
18 tego miesiąca obległ Częstochowę, mając
standardów 10 000 ludzi, w których
przełożył minował w tym pułkownym łonie
Jak w otchłani przepaści torznięjność łonie;
I bez długi w godzinie czasu szereg wieków minie,
A pamięć wielkich ludzi nigdy nie zaginie;

Nie zwiędnie ich palna na ożystej ziemi,
Bowień wdzięczność ją rozsiłiła swoim
Przekazuje potomnym wielkość ziemiszowa,
Poety i malarstwem — rzeźbą i wzmową,
I ja więc zapamiętałem pochwałami słowy
Dochwień liść do wieńca sławy Częstochowy,
Porzucipony tu myślę że względnie rodacy
I rzym z bractwem naszym owoc szkodliwy pracy.

Syn Nymfanta Władysław rządzą Polskim krajem
 Korne medły tu wznosił swych przodków zwyciężem;
 Był w czasach zawichreni owo miejsce święte
 Nie zostało zachwycem napadom dotknięte.
 Otoczył je lasami, wzniósł obronne mury
 I przez to zabezpieczył stróżów jasnej Góry.
 Dwadzieścia lat już minęło od państweni chwili
 Gdy wrogi inowiercy gród ten obstąpili.

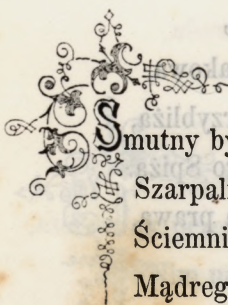

W pośrodku Małopolski, kędy Warta bieży,
 Na górze dość wyniosłej Częstochowa leży;
 Odwieczny ten gród Boży nie wielkością wcale,
 Na obszar całej ziemi jaśniej w swęj chwale,
 Lecz słynie ofiarami hołdu różnych ludów,
 Oraz Polskiej Patronki licznym poczem cudów.
 Obok murów klasztoru, w osobnej kaplicy,
 Mieści się obraz Święty Chrystusa Rodzicy,
 Któręj litość i łaski w szeregu bezmiernym,
 Głośne są w Chrześcijaństwie i znane niewiernym.
 Od wieków Paulini osiadłszy w klasztorze,
 Pełnili służbę Bożą w przykładnej pokorze,
 Cenili posłannictwo swojego zawodu,
 Zyskali łaskę Niebios i miłość narodu.

Syn Zygmunta Władysław rządząc Polskim krajem
 Korne modły tu wznosił swych przodków zwyczajem;
 By zaś w czasy zawichrzeń owo miejsce święte
 Nie zostało zuchwałym napadem dotknięte,
 Otoczył je fosami, wznosił obronne mury,
 I przez to zabezpieczył stróżów Jasnej Góry.
 Dwieście lat już minęło od pamiętnéj chwili,
 Gdy wrogi inowiercy gród ten obstąpili.
 Xiądz Augustyn Kordecki był wówczas Przeorem,
 I zarazem dla braci cnót kapłańskich wzorem,
 Dla wszystkich świadczył dobrze; więc wielcy i mali
 Przeora Kordeckiego swoim ojcem zwali.

Wnet przybją do Polski i liczne szeregi
 Wszadza z wiatrołomstwem na rożninnę przęgi,
 Najszedniczy zdobywaczy Poznani i Kraszwick,
 Pospieszili cęmpnędzęj po samą stolicę,
 I w krótkim nader czasie, krwi nie lejąc prawie,
 Nie silę swą, lecz zbrań stęli w Warszawie.

II.

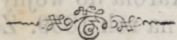

Smutny był widok Polski po Zygmunta zgonie,
 Szarpali ją sąsiedzi — złe tłało w jęj łonie,
 Ściemniły się ponuro jasne Lachów nieba,
 Mądrego im monarchy — zgody było trzeba.

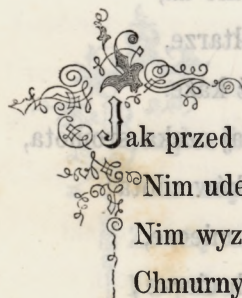
Każmierzowi po bracie berło się dostało ;
 A chociaż rządy jego zajaśniały chwałą,
 Nie był jednak szczęśliwym, i nie miał dość siły,
 By mógł zwalczyć intrygi, co krajem rządziły.
 Pogorsza się stan Polski lazur niebios chmurzy ;
 Nikt prawie nie dostrzega groźnej wkrótce burzy,
 Zdradliwy Radziejowski (*) zostając przy Szwedzie,
 Wojska Króla Gustawa na ojczyznę wiedzie,

(*) Hieronim Radziejowski, podkanclerzy koronny, za występ-
 pek obrażonego majestatu w r. 1652 osądzony na gardło, a po
 ucieczce z kraju wywołany, udał się do Szwecyi i podburzał na-
 przód Krystynę a potem Karola do wojny przeciw ojczyźnie (Patrz
 Bibliotekę Polską, Scryę na rok 1859. Zeszyt 45 i 46. Kraków).

Wnet przybija do Polski i liczne szeregi
 Wysadza z wiarołomstwem na rodzinne brzegi.
 Najezdnicy zdobywszy Poznań i Kruszwicę,
 Pośpieszyli czémprędzej po samą stolicę,
 I w krótkim nader czasie, krwi nie lejąc prawie,
 Nie siłą swą, lecz zdradą stanęli w Warszawie.
 Gdy kraju się już zdała na łaskę połowa,
 Pełen dumy Król Szwedów zdążył do Krakowa,
 Jan Kazimierz zaś widząc, że wróg się przybliżył,
 Udał się z garstką wiernych do Szląskiego Spiza.
 Wielu Polskich magnatów niepomyślnych na prawa,
 Ogłosiło swym władcą Karola Gustawa;
 Lecz zostali i tacy, co nieszczędząc wroga,
 Za ojczyznę i wiarę, — za Króla i Boga,
 Aż do tchu ostatniego do ostatniej chwili,
 Silni świętością sprawy, walczyć się zgodzili.
 Takich uczuć ogniskiem była Jasna-Góra,
 Gdzie raczyła zamieszkać Święta Niebios Córa.
 Nie uszło Szwedów oka to ciche ustronie,
 Nie przypuszczali nawet o mężnej obronie,
 Zbogacenia zaś swego chcąc mieć źródło nowe,
 Niecierpliwie pragnęli zająć Częstochowę.

„Obrony jednak Przeor nadziei nie traci,
 „Zbieta starszych załogi, gromadzi swych braci,
 „A wzywa pomoc Bożą i natchniony w duszy,
 „Do Najświętsza Matka przemoc wroga skruszy,
 „Świątyni swoich przybytków nie dopuści skazy,
 „W takie, pełne godności, owaś się wytrzy:
 „Broni się, pracia mili. **III.** „Kilkiego Szveda,
 „On krwi łaknie rozlew, przebaczenia nie da,
 „On zbezczesci Świątynie — odepnie ofiarę,
 „I wiernym sługom Bożym sobie służy.”

Jak przed burzą nim ryknie strasznymi gromami,
 Nim uderzy piorunem, zawyje wichrami,
 Nim wyzionie na ziemię zniszczenia potoki,
 Chmurny bywa widnokrąg, posepne obłoki,

Tak posepno i głucho było śród załogi,
 Przeczuwającej napad kacerzów złowrogi.
 Cisza klasztor zaległa, zaskrzypiały wrota,
 Przybył z Szlązka wracając Xiądz Wiktor Lasota
 I przywiózł pod sekretem królewskie zlecenia,
 Zapewne dotyczące twierdzy ocalenia.
 Przeczytał pismo Przeor i rzekł temi słowy:

„ Król Kaźmierz nie jest w stanie bronić Częstochowy,
 „ Nie ma środków po temu, by nam pomódz snadnie,
 „ Skoro wojsko Gustawa gród święty napadnie. “

Obrony jednak Przeor nadziei nie traci,
 Zbiera starszych załogi, gromadzi swych braci,
 A ufny w pomoc Bożą i natchniony w duszy,
 Że Najświętsza Marya przemoc wroga skruszy,
 Świętych swoich przybytków nie dopuści skazy,
 W takie, pełne godności, oznał się wyrazi :

„ Brońmy się, bracia mili, od dzikiego Szweda,

„ On krwi łaknie rozlewu, przebaczenia nie da,

„ On zbecześci Świątynie — obedrze ołtarze,

„ I wiernym sługom Bożym sobie służyć każe.

„ Król nasz w niebezpieczeństwie, — kraj czeka sromota,

„ Wszak wierność dla monarchy to Polaków cnota !

„ Obok godła zbawienia bierzmy w ręce miecze,

„ Niech giną napastnicy, niechaj krew ich ciecze ;

„ A przez to, drodzy bracia, oby Nieba dały,

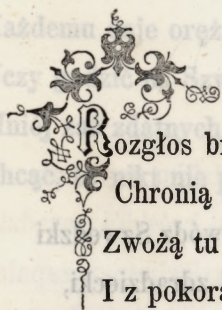
„ Ocalim Jasną-Górę, a z nią i kraj cały ! “

Pokrzepieni na duchu mowę mu przerwali :

„ Będziem się mężnie bronić ! “ rozległo się w sali.

IV.

Rozgłos bronienia twierdzy przechodzi za mury,
 Chronią się z okolicy w obwód Jasnej Góry,
 Zwożą tu swoje mienie i żony i dziatki,
 I z pokorą o pomoc proszą Bożej Matki.

Mnóstwo było zebranych bogactw w Częstochowie,

By zaś ich nie zabrali łakomi wrogowie,

Za radą Kordeckiego wszystkie skarby prawie,

Włożywszy w szczelne beczki, zatopili w stawie.

Mimo zamęt zatrudnień w tym wojennym stanie,

Zwykła kolój nabożeństw nie uległa zmianie;

Chwała Boga Rodzicy w swój sile jaśniała,

Ufnosć się podnosiła, nadzieja wzmacniała.

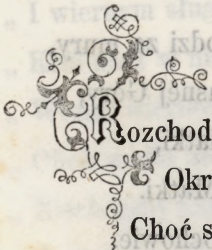
A lubo wojsk pochody i żołnierstwo groźne

Zmniejszało dawniej liczne pielgrzymki pobożne,

Przybywali wciąż jednak z odległych stron kraju,
 Jedni by nie odstąpić świętego zwyczaju,
 Drudzy by bronić twierdzą i wzmocnić załogę;
 Byli wszakże i tacy, co zwiększali trwogę.

VI

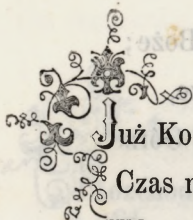
V.

 Rozchodziły się wieści, że Miller wódz Szwedzki
 Okrutny swoją wolą, planami zdradziecki,
 Choć sam nie bez religii, choć sam w Boga wierzy,
 Na klasztor Jasnej Góry bezbożnie uderzy;
 Że liczne wiedzie hufce w bojach wyćwiczone,
 Wojennemi przyrzady dobrze opatrzone;
 Że ich mężtwu i sile zdolnej wszędzie dotrzeć,
 Żadna dotąd warownia nie mogła się oprzeć;
 Że wreszcie wojska jego — co najwięcej zraza,
 Nie jeden Polski oddział niegodnie pomnaża.
 Nie zląkł się nasz Bohater tak trwożliwych wieści,
 Wiedział, że w nich nie postrach, lecz prawda się mieści ;

Wykonywał rozważnie wszystkie plany swoje,
 Dobywał z różnych lochów zardzewiałe zbroje,
 Nie liczne twierdzy działa zataczał na wały,
 Rusznice i muszkiety szykował na strzały;
 A kończąc z krzyżem w ręku pracę przedsięwziętą,
 Wszystek sprzęt do obrony skropił wodą świętą.
 Odważny Piotr Czarniecki dowódca załogi,
 Wzmacnia zbrojne już szańce, by odeprzeć wrogi;
 Każdemu daje oręż, co go nosić może,
 Uczy godzić na Szweda — walczyć w Imię Boże;
 Mniej zaś zdatnych do broni osadza na murze,
 Chcąc, by nikt nie próżnował w całej Jasnój Górze.

VI.

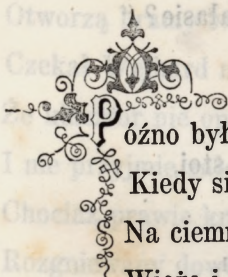
Już Kordecki nie wątpił o Szwedzkim napadzie,
 Czas nawet był wiadomy. — Po krótkiej naradzie
 Wszyscy zgodnie w klasztorze w szlachetnym zapale,
 Przysięgli bronić twierdzę, nie poddać się wcale.

Dano znać, że Czech Wejhard (*), na Wrzeszczewie hrabia,
 Przeszedłszy w stronę Szweda, również innych zwabia;
 Że zdeptawszy przysięgę i wiary zwyczaję,
 Zawziętym dla Polaków mścicielem się staje;

(*) Jan Wejhard, Czech rodem, katolik, różnych dworów się
 czepiał szukając dla siebie karyery; poznano się wszędzie na jego
 obłudzie; powodzenie jego było niefortunne. Po odstąpieniu Cze-
 stochowy w spotkaniu się z Grudzińskim wojewodą Kaliskim,
 straciwszy 800 swoich, przez chłopów kijami zabity został — a tém
 samem za swoje bezprawia i bezbożność nie uszedł zasłużonej
 kary.

Że pod mury fortecy niecierpliwie bieży,
 Mając bitnych ze sobą kilkuset żołnierzy,
 I że przy nim Kaliński (*) Szwedom zaprzędany,
 Na swoich współrodaków kłaść gotów kajdany.

VII.

 óżno było już w wieczór, — deszcz padał ulewny,
 Kiedy się zbliżył Wejhard wzięcia twierdzy pewny.
 Na ciemnym horyzoncie czerniły się mury,
 Wieże i szczyty dachów gęste kryły chmury,
 Wałów z zewnątrz nikt nie strzegł, tylko gdzieś z ukrycia
 Blade światła płomyki dawały znak życia ;
 Ciemność pokryła działa, znikły hufce zbrojne,
 Cichość zaległa Górę jak w czasy spokojne.

(*) Kaliński z Kali, Pułkownik Polski, a zarazem Starosta Braclawski.

Spojrzał dumnie Jan Wejhard przy ořeża szczęku,
 Nie wąpił, że już twierdżę posiada w swém ręku,
 I rzekł do Kalińskiego: „wszystko to być może,
 „ Iż dziś jako zdobywcy noc spędzim w klasztorze,“
 By zaś między załogą rozniecić obawę,
 Krzykami i trąbieniem wszczęli groźną wrzawę.
 Oddział dojeżdża fossy — wraca zawstydzony,
 Bo nad spadzistą głębią znalazł most zwiedziony,
 A przytém dostrzeżono zwarte wstępu bramy,
 Co nadziei noclegu nowe kładło tamy.
 W tэм słyhać głos z za murów: „Kto to w nocnym czasie,
 „ Nachodzi tu nasz klasztor przy takim hałasie?“
 Pełniąc wolę Wejharda i jego rozkazy,
 Kaliński do furtyana w te mówi wyrazy:
 „ Oddział Króla Gustawa pod klasztorem stoi,
 „ I żąda bezzwłocznego otwarcia podwoi;
 „ Nie bójcie się niczego, nie czyńcie oporu,
 „ W imię Króla was wzywam i w imię honoru.“
 Milczenie w odpowiedzi — ciemność postrach sieje,
 Wicher szumi z wściekłością — deszcz nawalny leje.
 Rozgniewany Jan Wejhard, stojąc na zawiei,
 Przeklinał pierwsze kroki zwodniczej nadziei.
 W końcu znowu przez otwór szczeliny bramowej
 Ktoś się ozwał do Szwedów następniemi słowy:

„ My bram nie otworzymy, nie spuścimy zwołu,
„ I nie wiemy zupełnie z jakiego powodu,
„ Szwed na święte ustronie targa się zuchwale.“
Widząc wodza Kaliński w coraz większym szale,
Przyrzeka, że sam pójdzie pomówić z Przeorem,
I że bramy fortecy wnet staną otworem.
Wpuszczono go za szanice do Przeora celi,
Gdzie dość krótką rozmowę obaj z sobą mieli.
Niezadługo powraca — a kryjąc rzecz całą,
Chwali się, że poselstwo dobrze się udało.
Że mnisi przestraszeni zaraz jutro rano,
Otworzą bramy twierdzy i tam Szwedzi staną.
Czekał Wejhard napróżno; otrzymał wieść zrana,
Że klasztor nie opuści sprawy Króla Jana,
I nie przyjmie załogi Karola Gustawa,
Chociaż prawie kraj cały panem go uznawa.
Rozgniewany dowódzca treścią téj odmowy,
Zaprzysiągł zburzyć twierdzę do saméj osnowy,
I szukał jak szalony swéj zemście ofiary;
Zoczywszy zaś budynki kościołka Barbary,
Kazał wszystkie podpalić. Wnet straszne płomienie
Świadczyły w dalne strony doznane zniszczenie.
Na widok tak boleśny forteczna załoga
Pierwszy raz dała ognia do dzikiego wroga,

Pierwszy raz to zagrzały Jasno-Górskie działa,
 Pierwszy raz pod ich hukiem świątynia zadrżała,
 Pierwszy raz Xiądz Kordecki w zakonnym habicie,
 Pierś swą wrogom nadstawiał — w ofierze niósł życie.

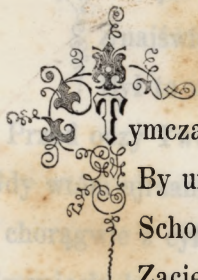
VIII.

Odstąpił Wejhard twierdzy nie wątpiąc na chwilę,
 Że klasztor się nie oprze potężniejszej sile,
 Do Millera więc zdąża, — do napadu skłania,
 Różne daje rękojmie rychłego poddania.

O bogactwach wciąż prawi i na palcach liczy
 Korzyści nader ważne z tak łatwój zdobyczy;
 Długo się wahał Miller czy brać Częstochowę,
 Zabobonny z natury miał nabita głowę,
 Że Xięza Paulini czarnoksięstwa sztuką,
 Oraz czarów użycia słynni są nauką;

Skoro jednak otrzymał Gustawa zlecenie
Przedsięwziąć Miasta tego śpieszne oblężenie,
Spełnia rozkaz Królewski,— i wnet sławą kryte
Spieszą hufce pod klasztor brać łupy obfite.

IX.

Tymczasem do klasztoru kto może się chroni,
By uniknąć rabunku i Szwedzkiej pogoni;
Schodził się przestraszony z okolic lud mnogi,
Zacieśniał szczupłej twierdzy dziedzińce i drogi,

Każdy przynosił z sobą, co mógł do obrony, —

Zapasy różnej żywności był także zwieziony.

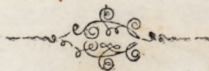
Kordecki ciągle czynny nic nie spuszczał z oka,

Widział go dzień śród znoju i nocy pomroka. —

Przykładem swoim zwiększał gorliwość i męstwo,

Zapowiadał w nagrodę chwalebne zwycięstwo,

Jakby zbroją żelazną — potęgą modlitwy,
 Przyspasabiał załogę do odpornéj bitwy. —
 „Módlcie się,“ nieraz mawiał, „a módlcie się szczerze,
 „Matka Boska swą łaską cudownie nas strzeże;
 „Przeciw wroga pociskom uzbrojeni wiara,
 „Nie damy się zwyciężyć żadną ziemską miarą . . .
 „Krzyże będą nam mieczem . . . a tarczą nadzieje,
 „Pod którą nawet słaby na duchu wzmocnieje. “

Wkrótce potem list ważny otrzymał Kordecki.

W którym tak się wyrażał już znany Wódz Szwedzki:

„Przybyłem dla Karola zaprzę Gzestochowę,

„Przyjdźcie do mnie posłów na wspólną rozmowę,

„Podam lekkie warunki i przyrzekam szczerze:

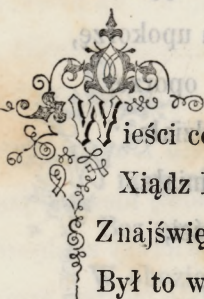
„Zostaniecie bezpieczni przy mnie i wierze;

„Niech każdy z obleganych dobrze pamięta.

„Że Polska prawie cała przez Szwedów zajęta;

„Żem łaskaw dla pokornych — hardych upokar;

„Nie myślcie więc bynajmniej o żadnym oporze.

Wieści coraz groźniejsze.— By pokrzepić mężstwo,

Xiądz Przeor sam odprawił korne nabożeństwo;

Z najświętszym Sakramentem obszedł wszystkie wały;

Był to widok uroczy, rzewny i wspaniały.

„Przed oczy Twoje Panie “ — rozległo się wszędzie,

Gdy wtém ujrzano wdali Szwedzkie wojska w rzędzie

I chorągwie z cyframi Karola Gustawa;

Czarniecki by dać ognia stanowczo nastawa.

„Niech oni pierwój. zaczną“ — Przeor zimno rzecze.

Aliści wnet uznano, że już Szwedzkie miecze,

Zabójcze sieją razy na bezbronne głowy

Zdybane pod murami zbrojnej Częstochowy.

Na tę srogą wiadomość zahuczały działa,

Cała Szwedów gromada w nieład się zmięszała.

Wkrótce potem list ważny otrzymał Kordecki,
W którym tak się wyrażał już znany Wódz Szwedzki :

„ Przybyłem dla Karola zabrać Częstochowę,
„ Przyslijcie do mnie posłów na wstępną rozmowę,
„ Podam lekkie warunki i przyrzekam szczerze :
„ Zostaniecie bezpieczni przy mieniu i wierze ;
„ Niech każdy z obleżonych to dobrze pamięta,
„ Że Polska prawie cała przez Szwedów zajęta ;
„ Żem łaskaw dla pokornych — hardych upokorzę,
„ Nie myślcie więc bynajmniej o żadnym oporze,
„ I wzywam was stanowczo, by umilkły działa. “

Jednakże mimo groźby wciąż reduta grzmiąca,

Bo Miller na swój obóz zajął blizkie włości,

Rabując i pustosząc bez uczuć ludzkości.

...słowo tylko błysnął promyk ranny,
...przed Ołtarzem Przenajświętszej Panny

... Jej czciciele i proszą ze łzami:

...matko, Królowo Niebios, zlituj się nad nami!

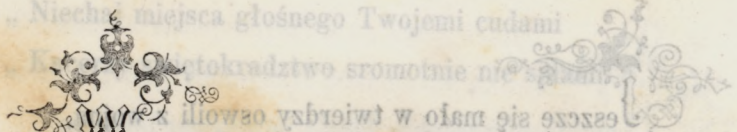
...W Tobie tylko nadzieja śród ciężkiej niedoli,

...Gwałt lud Tobie wierny od kajdan niewoli,

...Do Ciebie się kraj cały **XI.** ucieka,

...Niech go Twoja atoczy łaskawa opieka;

...Niechaj miejsca głośniego Twojemi cudami

...nocy nikt nie spoczywał przy wojennym gwarze,

...Bez przerwy słycać było czuwające straże;

...W obozie rozpalone tu owdzie ogniska,

...Wskazywały klasztornym Szwedów stanowiska,

Widząc więc Xiądz Kordecki, że wojsko Millera

Po budowlach sąsiednich kwatery obiera,

Kazał rzucać na dachy pociski ogniste;

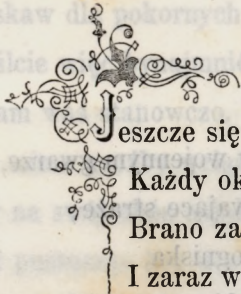
Wnet się wiją w powietrzu pasy płomieniste,

Płoną Szwedzkie siedziby — łona złoci chmury,

A kłatwy rozwścieczonych przechodzą za mury.

...Poniósł ciężkie żelazo do Kocioła.

XII.

Jeszcze się mało w twierdzy oswoili z wojną,
 Każdy okrzyk głośniejszy — mowę niespokojną,
 Brano za hasło Szwedów—za twierdzy zdobycie,
 I zaraz w słabszych piersiach gasło męztwa życie.

Raz w ciszę ponieszporną przy straszliwym huku

Pada kula w dziedziniec — ryje się po bruku.

Widząc pocisk Xiądz Przeor w górę go podnosi,

I między przelękłemi takie słowa głosi:

„ Pierwszy to znak napaści zuchwałego wroga,

„ Pierwszy to grot zbrodniczy przeciw Matce Boga,

„ Pierwsza to w twierdzy kula przeciw naszej wierze,

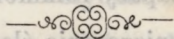
„ Złóźmy ją więc w Kaplicy jak wotum w ofierze. “

Poczém ludu gromadą otoczon dokoła,

Poniósł ciężkie żelazo do wnętrza Kościoła.

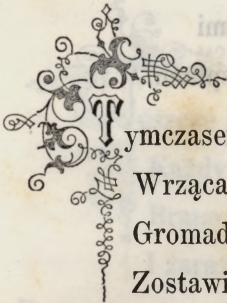
Nazajutrz skoro tylko błysnął promyk ranny,
 Już klęczą przed Ołtarzem Przenajświętszej Panny
 Pobożni Jój czciciele i proszą ze łzami:

„ Matko, Królowo Niebios, zlituj się nad nami!
 „ W Tobie tylko nadzieja śród ciężkiej niedoli,
 „ Ocal lud Tobie wierny od kajdan niewoli,
 „ Do Ciebie się kraj cały z ufnością ucieka,
 „ Niech go Twoja otoczy łaskawa opieka ;
 „ Niechaj miejsca głośnego Twojemi cudami
 „ Kacerzy świętokradztwo sromotnie nie splami. “

.. Należnia skoro tylko bliższą promyk tanny,
 .. las kłosez przed Ołtarzem Przenajświętszej Panny
 .. Pobożni jej czcicie i proszą ze łzami!
 .. „Matko, K-dłowo Niebies, zlituj się nad nami!
 .. „W Tobie tylko nadzieja śród ciężkiej niedoli,
 .. „Ocal lud Tobie wierny od kajdan niewoli,
 .. „Do Ciebie się kraj cały cały się ucieka,
 .. „Niech go Twoja ołoczy łaskawa opieka;

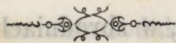
XIII.

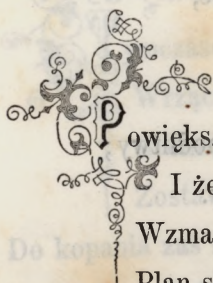
ymczasem Szwedów horda beczynną nie była,
 Wrząca żądzą rabunku włości pustoszyła,
 Gromadziła zapasy rolnikom wydarte,
 Zostawiając zniszczenia ślady niezatarte;

Do kopania zaś rowów i sypania szańców
 Spędzała z okolicy spokojnych mieszkańców.
 Bolesny był to widok z murów Jasnej Góry,
 Na obóz nieprzyjaciół dziki i ponury,
 Jak jeńców skrępowanych, obdartych, jęczących,
 Pędzono śród okrzyków wrogów się pastwiących;
 Lecz smutniej było widziéć, gdy z pośród téj hordy
 Czychającej na łupież, rabunek i mordy,
 Garstka Polskiej konnicy z Szwedem sprzymierzona
 Rzuciła się na twierdzę trunkiem upojona.

Oddział bieży pod wały grożąc szablą w rękę,
Przy sztuku końskich kopyt, stalnej broni szczęku,
Przy chrzeście ciężkich kopij i nahai trzasku,
Przy brzęku srebrnych rzędów i bluźnierczym wrzasku ;
Wtém kulą uderzony, chwiejący się, blady,
Pada z konia na ziemię Dowódzca gromady.
Poznał z żalem Kordecki, że to Polskie syny
Uderzają nikczemie na zamek Matczyny ;
Przebacza zaślepionym ; a za ległą duszę,
Aby Jój Bóg umniejszył pośmiertne katusze,
I aby innych natchnął — dał upamiętanie,
Korné do Niebios Pana zanosi błaganie.
Wszyscy zgięli kolana . . . słyhać szmer modlitwy ;
Pierzchnęli napastnicy . . . puste pole bitwy.

XIV.

Powiększa się gniew Wodza klasztoru oporem,
 I że skarby miejscowe nie są dlań zaborem,
 Wzmaga się niecierpliwość, żądza zemsty tleje,
 Plan skutku niedochodzi — zawodzą nadzieje.
 Jak zwierz dziki wściekłością trawiony, miotany,
 Z litości Szwed wyzuty, w zbrodniach wyuzdany,
 Przysięga oblężonym wkrótce karę sroga,
 Rzezią pastwić się grozi nad twierdzy załoga;
 Całą winę zawodu na Wejharda składa,
 I za klęski doznane zemstę zapowiada.
 Wejhard odparł stanowczo: „ Wierz mi, Generale,
 „ Koniec będzie pomyślny ku Gustawa chwale,

„ Posłać tylko trza kogo, niechaj ich przekona,
 „ Że nie długo trwać może bez środków obrona;
 „ Że czy wcześniej, czy później ulegną przemocy,
 „ Bo zasoby wyjść muszą — nikt nie da pomocy.
 „ Posłać kogo powtarzam, niechaj ich oświeci,
 „ A zaraz się poddadzą jak posłuszne dzieci. “
 Kogo wybrać w tym celu, radzili czas długi,
 Gdyż nie każdy był zdolnym do takiej usługi.
 Po różnych wreszcie zdaniach, z rozkazu Millera,
 Kaliński do poselstwa zlecenie odbiera.
 Przybliża się pod bramy strażą otoczony;
 Brzękły ciężkie łańcuchy, zwód jęknął spuszczone,
 Rozsunęły się rygle i żelazne pasy,
 Skrzyły z dębu podwoje, warknęły zawiasy.
 Gdy wszedł zdradliwy poseł, posłuchania prosi,
 I do licznie zebranych tak swój głos podnosi:
 „ Przybywam tu raz drugi, wielebni Ojcowie!
 „ Tego nie odrzucajcie, co wam rodak powie;
 „ Nie gardźcie szczerą radą, serce ją dyktuje,
 „ Serce co jednakowo z wami myśli, czuje.
 „ Przyszłość wkrótce wykaże, że nie mówię zdradnie,
 „ Chcę zostawać przy Szwedach, by wam pomódz snadnie.
 „ Poddajcież się na Boga, — chwili nie zwlekajcie,
 „ O pomyślność ojczyzny, o swe dobro dbajcie!

- „ Pocóż się upieracie, czy tu upór nada ?
 „ Potężny Karol Gustaw w dwóch stolicach włada.
 „ Mająż tu się zatrzymać w wątlój Częstochowie,
 „ Jego mężne szeregi, waleczni wodzowie?
 „ Znam dążność króla Szwedów i cały bieg rzeczy,
 „ Widzę smutny stan kraju, — cios pierś mu kaleczy;
 „ Od was tylko zależy los ojczyzny drogiój,
 „ Wy oddalić możecie gromy burzy srogiój;
 „ Wiédzcie, że Karol Gustaw, chociaż inowierca,
 „ Dał już liczne dowody uczuć swego serca.
 „ Żąda kraju poddaństwa, by ojcowską piecze
 „ Rozlać na naród cały, na Słowian narzeczę;
 „ Zapewnia całość Świątyń i swobodę Wiary,
 „ Będzicież obojętni na takie ofiary?
 „ Poddali mu się wszyscy — pełne przysięg księgi,
 „ Nadeszła teraz na was kolój do przysięgi. “
 „ „ Nie “ “ odpowie Kordecki: „ „ jeszcze nie kraj cały
 „ „ Uznał jarzmo Karola dla czczój jego chwały.
 „ „ Przysięga wymuszona zostanie cofnięta,
 „ „ Znaczna jeszcze część Polski o Janie pamięta. “ “
 Jakby nie słysząc Poseł wyrazów Przeora,
 Przedłużał swą oracyę z giestami aktora:
 „ Miller zawsze Polakom przychylny od duszy,
 „ Lecz hardość go oburza, a pokora kruszy . . . “

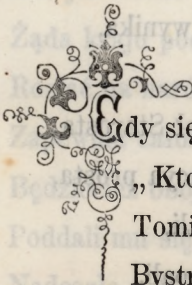

„ „ O znana,“ „ rzekł Zamojski (*) „ „ ta dobroć Millera ;
 „ „ Wszystko, co kosztowniejsze z chciwością zabiera,
 „ „ Tego tylko nie weźmie, czego wziąć nie może,
 „ „ I jedynie dla łupu chce stanąć w klasztorze.
 „ „ I teraz z sobą wiedzie przepehnione fury,
 „ „ Które pragnie powiększyć skarbcem Jasnej Góry.
 „ „ Co więcj,“ dodał Przeor: „ jest wyraźna wola
 „ „ W téj odezwie stwierdzonej pieczęcią Karola,
 „ „ Abyśmy byli wolni od wszelkiej napaści
 „ „ Wojsk Karola Gustawa. Przeczytajże Waści ;
 „ „ Wasz Wódz tego nie spełnia, a więc ztąd wynika,
 „ „ Że go tu uważamy jako napastnika! “
 „ „ Nie mam z wami co radzić “ „ rzekł poseł Starosta :
 „ „ Chcecie zatem swój zguby — konsekwencya prosta,
 „ „ Zburzy mury klasztorne, świątynię rozwali,
 „ „ Mieczem wszystko spustoszy i ogniem popali.
 „ „ Odpowiedź Millerowi pošlijcie przez kogo,
 „ „ Lecz wiedźcie, że wasz upór okupicie drogo,
 „ „ A wtedy już was żadna świętość nie ochroni! “ “
 Po tych słowach Kaliński ścisnął szablę w dłoni,

(*) Zamojski, o którym tu wzmianka, pochodzi z szlachty sieradzkiej herbu RÓŻA, nie należy do rodziny Zamojskich herbu JELITA, których imiona na horyzoncie przeszłości dziejowej jako pierwszorzędne gwiazdy jaśnieją.

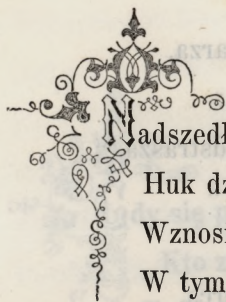
Ukłonem darzy wszystkich i wychodzi z sali ;
 A zanim mu, jak zwykle, oczy zawiązali,
 Gnie się przed obrazami, ręką w swą pierś bije,
 W pierś, co ohydną zdradę dla rodaków kryje.

XV.

 Gdy się poseł oddalił: „Bracia!“ rzekł Kordecki,
 „Kto z was się ofiaruje zwiedzić obóz Szwedzki?“
 Tomicki i Jarczewski gorliwi kapłani,
 Bystrém okiem Przeora na posków wybrani,
 Stanęli przed obliczem samego Millera ;
 Ten zaś Xięży spostrzegłszy dumnie nań spojiera.
 Tomicki rzekł z godnością: „Przebac Generale,
 „Obok różnych przypuszczeń nie pojmujem wcale,
 „Dla czego Jego wojska na klasztor dwa razy,
 „Napadły mimo jasne Karola rozkazy ;
 „Czyż dowolności czynu krok taki nie zdradza?“
 „ „Co bluźnisz?“ krzyknie Miller: „bez granic ma władza,

„ „ I gdybym cię rozkazał w sprawiedliwym gniewie,
 „ „ Zaraz wieszając oprawcom na najbliższém drzewie,
 „ „ Niebym nie odpowiadał! Lecz wy w swym uporze
 „ „ Na ratunek jakowy rachujecie może?
 „ „ Zkądże przecież pomocy wyglądacie wtedy,
 „ „ Skoro was otoczyły mężne wkoło Szwedy? “ “
 Gdy zaś gniew Generała dochodził już szczytu,
 Tomicki obraz Maryi wyjął z za habitu;
 Poczém pełen natchnienia, jakie niebo stwarza,
 Pamiętną dał odpowiedź wrogowi Ołtarza:
 „ Nasza pomoc jest blizka — nic jój nie odstrasza. “
 I obraz pokazawszy: „ Oto pomoc nasza! “
 Potęgę odpowiedzi uczuł inowierca,
 I wodza i obecnych drgnęły w piersiach serca.

XVI.

Nadszedł dzień uroczysty Najświętszej Maryi,

Huk działowy nie przerwał modlitwy niczyjej,

Wznosiło się kadzidło, odzywały dzwonki,

W tym dniu Ofiarowania klasztoru Patronki;

Drżała nawa od śpiewu i głosu organów,

Wszyscy kornie wielbili Boga — Pana Panów;

Dochodziło obozu rzewnych pieśni echo,

Karmiących lud pobożny Niebiańską pociechą;

Polacy, co ze Szwedem grzeszny plan dzielili,

Mocną skruczę w swych sercach uczuli w tój chwili.

Wielu z nich, gdy nastała zmroku nocy pora,

Stanął pod bramami z prośbą do Przeora:

„ Odpuść Ojczye wielobny wielkie nasze grzechy!

„ Pozwól dzieciom niegodnym szukać tu pociechy,

„ Jaką zlewa religija; przyjm nas w twierdzy łono,
 „ Okupimy swą zdradę klasztoru obroną;
 „ Drećzimy się w sumieniu straszną Niebios karą,
 „ Pragniemy zmasać hańbę własnej krwi ofiarą! “
 Przyjął ich Xiądz Kordecki — uściskał z kolei,
 Ukrzepiając się bardziej w obrony nadziei.

XVII

Jednak jabym zuchwalcom rad dowieść kulami,

„ Za bez dalszej expliki iść precz winni sami,

„ A posłom bym powiedział: *Mons clarus, czy chęć*

„ Niech bierą Czystochowę — ale od nas — awa —

„ ojska Szwedzki i ojska Szwedzki i ojska Szwedzki

„ Nocami wznoszą się ciężkie jęcnów prac,

„ Zatacają armaty, gromadzą kul stopy,

„ I pokładają laszyny coraz bliżej losy,

„ Osiadacie General plan ataku kreski,

„ I tylko zadanyim objawia swe wstęki,

„ By zaś twierdzą przekonad, że x woli Gustawa

„ Na xajecie klasztoru upornie nastawa,

„ Przesłał list Przeorowi, którym w jasne słowy

„ Sam król Szwedzki polecił wycie Czystochowy,

„ Zgromadzeni ojowie i starci zalogi,

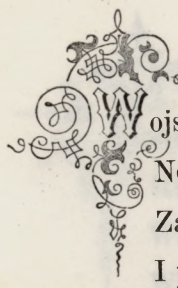
„ Przeszytali x nwasę ten rozkaz słowrog,

„ Zważyli, czy się bronie, czy się poddać raczej;

„ Jeden tylko Xiądz Przeor pojł racz inaczaj;

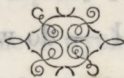
„Jaka złwa religija; przyjm nas w twierdzy Jono
 „Okupimy swą szkodę klasztoru obroną;
 „Pręczyły się w sumieniu straszne Niebios karę,
 „Pragnieniy zmasac nańbę własnej krwi ofiarę!”
 Przystąpi ich Xiądz Kordecki — róscał z kolei,
 Ukazując się bardziej w obrony nadziei.

XVII.

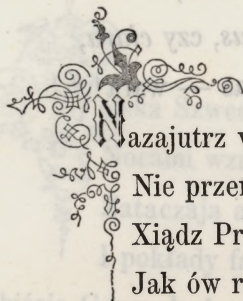

 ojska Szwedzkie napróžno godziny nie tracą,
 Nocami wznoszą szanice ciężką jeńców pracą,
 Zataczają armaty, gromadzą kul stosy,
 I pokłady faszyny coraz bliżej fosy.

Osobiście Generał plan ataku krésli,
 I tylko zaufanym objawia swe myśli;
 By zaś twierdzę przekonać, że z woli Gustawa
 Na zajęcie klasztoru upornie nastawa,
 Przesłał list Przeorowi, którym w jasne słowy
 Sam król Szwedzki polecił wzięcie Częstochowy.
 Zgromadzeni ojcowie i starsi załogi,
 Przeczytali z uwagą ten rozkaz złowrogi,
 Zwątpili, czy się bronić, czy się poddać raczój;
 Jeden tylko Xiądz Przeor pojął rzecz inaczej;

Wyjaśnia krótko co się Jasną Górą zowie,
 Że Wódz ma rozkaz stanąć w mieście Częstochowie,
 Że miastem Częstochowa — klasztorem *Mons clarus*.
 Tu się ozwał Czarniecki jako stary wiarus:
 „ Doskonale Przeorze, niech żyje łacina,
 „ Kiedy w niej do odwrotu gotowa przyczyna,
 „ Jednak jabym zuchwalcom rad dowieść kulami,
 „ Że bez dalszej expliki iść precz winni sami,
 „ A posłom bym powiedział: *Mons clarus*, czy *clara*,
 „ Niech biorą Częstochowę — ale od nas — wara! “

XVIII.

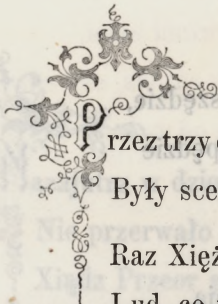

Nazajutrz w dzień niedzielny, by zwykłej modlitwy
 Nie przerwało pobożnym rozpoczęcie bitwy,
 Xiądz Przeor po południu doniósł Millerowi,
 Jak ów rozkaz pojmować wypada Wodzowi.
 Zawrzał gniewem Generał — do walki dał hasło,
 Mnóstwo paszczy od razu strasznym hukiem wrzasło,
 Wysypały się gradem kartacze, granaty;
 Również dzielnie odrzekły forteczne armaty;
 Kule lecąc warczały, mijały się w drodze,
 Więcej wrogom szkodziły, niż twierdzy załodze.
 Podwaja Miller środki srogiego zniszczenia,
 Każe rzucać pociski bez chwili wytchnienia,
 Podsuwają moździerze — posłanniki piekła,
 Wszczyna się z przerażeniem kanonada wściekła.

Unoszą się w powietrze z ogromnym łośkotem
Niszczące wszystko bomby, i padają potem
To na dachy klasztoru, to na dach kościoła,
Z ich wnętrza strugą ciecze paląca się smoła.
Wiją się kłęby dymu . . . czarne ich powłoki
Raz kryją padół twierdzy — znów kryją obłoki ;
Obsuwają się szańce . . . rozsypują mury,
Stoją nieuleknione syny Jasnój-Góry.
„ Kto ma wiarę na wały ! “ rozległo się wszędzie,
Starcy, dzieci, niewiasty w szlachetnym zapędzie
Niosą belki, kamienie, by zatkać wyłomy,
Mokremi szmaty gaszą ognionośne gromy.
Zamojski wódz przytomny i słowem i dłonią,
Zachęcał zrozpaczonych mężnie władać bronią.
Śród chorągwi Xiądz Przeor wychodzi z kościoła,
A unosząc Monstrancję okrąża dokoła
Z licznym poczem kapłanów uzbrojone wały.
Duch wiary wzmacnia w męztwie lud nieco zwątpiały.

XIX.

Przez trzy dni grały działa — przez trzy dni straszliwe
 Były sceny rozpaczny — były sceny tklive:
 Raz Xieża i lud mnogi napełniał świątynię,
 Lud, co w Bogu pokłada swą ufność jedynie;
 Wtém kula oknem wpada. Mur, kamień i cegła
 Marmurową posadzkę z łoskotem zaległa;
 Nikt z obecnych nie doznał najmniejszego szwanku;
 Na pamiątkę więc pocisk złożono w krużganku.
 Puszkarz jeden heretyk na komendę trąby,
 Z paszczy swego mozdierzca celne ciskał bomby,
 Lecz od muru kaplicy jedna się odbija,
 I tego co ją rzucił na miejscu zabija.

Cudu także dowodem, że niewiastę w bieli
 Światłem opromienioną dokładnie widzieli,

Jak kryła płaszczem swoim obwód twierdzy cały,
 Jak szła pośród walczących na mury i wały.

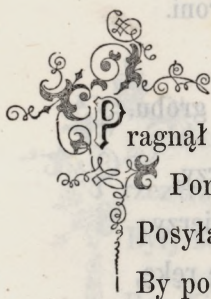
Szlązak jeden wyrodek, widząc postać ową,
 Ku niej strzelbę śmiał zmierzyć i rzekł grzeszne słowo,
 Lecz nim zdążył dać ognia, kolba jego broni
 Zrosła się w jedną całość z kością jego skroni.
 Oderwać ją od czaszki nie było sposobu,
 Dźwigał ją życie całe . . . z nią poszedł do grobu.

Inny zamach podobny dokonać zamierzy,
 Kary niebios niepomny, w cudowność nie wierzy;
 A gdy zbrojną muszkietem podniósł w górę rękę,
 Na straszną za tę zbrodnię skazany był mękę:
 Zimny dreszcz czuje ciało . . . ręka skamieniała,
 Niezgiętą — nieruchomą — na wieki została (*).

O Cudowna Patronko! potędze Twój siły
 Błuzniercze Szwedów rotę z trwogą uwierzyły.

(*) Wszystkie cuda przytoczone w ustępie XIX, są szczegółowo opowiedziane w Pamiętniku czyli Dyaryuszu obrony Częstochowy przez samego X. Kordeckiego, pod tytułem: „Nowa Gigantomachija“ w języku łacińskim napisanym, w Krakowie r. 1655 drukowanym. Wymienione tam są nawet nazwiska osób, które padły ofiarą swój bezbożności, oraz nazwiska świadków, którzy przysięgą fakt widziany stwierdzili. (Patrz tłumaczenie téżże Gigantomachii przez Łepkowskiego. Wydanie Orgelbranda w r. 1858).

XX.

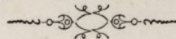

Pragnał Miller znudzony jakąkolwiek drogą,
 Porozumieć się spieszenie z waleczną załogą,
 Posyła obleżonym warunki poddania,
 By posłów wyznaczyci upornie nakłania.

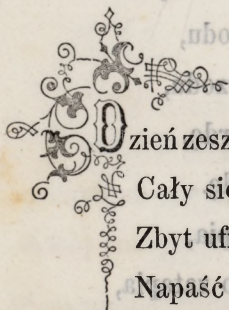
Przybyli do obozu posłowie wybrani,
 Z przytomności umysłu, z roztropności znani
 Xiądz Ignacy Podkustosz i Lektor Xiądz Maciej;
 Przyjmuje ich Generał . . . nadziei nie traci,
 Że się zawrą układy i że wkrótce przecie,
 Twierdzy stawszy się panem, dumne karki zgniecie,
 Lecz zawodzi się mocno, gdyż dwaj delegaci
 Nie mieli upoważnień od swoich współbraci
 Do spisania układów, tylko im zlecono
 Zapewnić Generała, że swoją obroną
 Nie mają wcale chęci prowadzenia wojny,
 Że charakter Zakonu jest zawsze spokojny,

Że natychmiast się zdadzą na łaskę Karola,
Jak go królem ogłosi sejmujących wola.
Obrażony tém Miller gniewem się zapala,
Ani słowa im więcej mówić nie pozwala,
Obsypuje obelgi, wyszydza, spotwarza
I grozi szubienicą kapłanom ołtarza,
Na śmierć im się gotować jak najprędzej każe,
Uprzedzając zarazem przednie twierdzy strażę,
Że jeżeli choć jedna ozwie się armata,
Obaj zaraz posłowie zginą z ręki kata.
Widzą już zakonnicy jaki los ich czeka,
Brzydzą się nawet łaską dzikiego człowieka;
A gdy ich Miller pyta, czy na śmierć gotowi,
Taką dają odpowiedź chytremu wodzowi:
„Każdy wierny w Chrystusie, znając życia brzemię,
„Każdej chwili jest gotów opuścić tę ziemię,
„Jeśli zaś w świętej sprawie śmierć nasza potrzebna,
„Nad życie zdradą podłe milsza śmierć chwalebna.“
Boleje Xiądz Kordecki nad losem współbraci,
Gdy wtém nadspodziewanie przybywa Xiądz Maciej,
Objaśnia jaką musiał wykonać przysięgę,
Że opíše w klasztorze Millera potęgę,
I że wróci niebawem jeszcze przed wieczorem.
Po krótkiej więc naradzie z strapionym Przeorem,

Sam wrócił do obozu, gdzie obaj kapłani,
 Na modłach noc spędzili, w więzy skrepowani.
 Znieśli straży szyderstwa, i bluźniercze mowy,
 Nieraz nogi kopnięcie, plucie na swe głowy.
 Odbyli świętą spowiedź . . . brat rozgrzeszył brata,
 Nie trwożą się już śmiercią — myśl ich wyżej wzłata.
 Jeszcze jeden wschód słońca oglądali rano,
 Kiedy pismo téj treści z fortecy przysłano:
 „ Nigdyśmy nie sądzili, że niegodna zdrada
 „ Pełnej naszej ufności tak srogi cios zada,
 „ Że waleczny Wódz wojska Karola Gustawa,
 „ Zdepcze węzły społeczne i narodów prawa.
 „ Racz pomnieć Generale, że los posłannika
 „ Otacza swą opieką królów polityka,
 „ Że nie czynem ochydnym, lecz pogroźką samą,
 „ Karta życia twojego zbeczcze się płamą.“
 Mimo to, wyrok śmierci głośnym jest w obozie;
 Przywódcy Polskich legij na wieść o téj zgrozie,
 Na myśl własnej obrazy, że sługom Ołtarza
 I ministrom ich wiary heretyk zagraża,
 Zbrojnie się zgromadzili, głosząc jednozgodnie,
 Że użyją oręża by odwrócić zbrodnię.
 Wszystko to dumie wodza dokuczyło srodze,
 Wrócił posłów pod strażą fortecznej załodze.

XXI.

zien zeszedł dość spokojnie. Dzielnny Piotr Czarniecki

Cały się oddał myśli, jakby obóz Szwedzki

Zbyt ufny swojej sile, niedbale strzeżony,

Napaść wśród ciszy nocy z dogodniejszej strony;

Zwierza się Zamojskiemu, zwierza Przeorowi,

Obaj byli przychylni takiemu planowi.

Zbiera się liczny hufiec odważnych rycerzy,

Pragnący wytepienia bezbożnych kacerzy;

Przebywa cicho mosty, przedforteczne pole,

Drzemiące w przodzie czaty zabiera w niewolę;

Rzuca się w jednej chwili na obóz uśpiony,

Na odgłos pierwszej wrzawy powstał wróg zbudzony.

Wszczyła się bój zacięty — bój zapamiętały;

Słychać starszych rozkazy, zawrzał tabór cały.

Jak szermierzy w zapasach pierś z pierśią się ścięra,
 Grot z grotem się potyka, śmierć ofiary zbiera;
 Krzyczą wrody przelękli, mieszają się głosy,
 Tu pada Szwed od dzidy, tu legnie od kosi,
 Okropną rzeź roznoszą poświęcane miecze,
 Po stępionych oszczepach gorąca krew ciecze.
 Jeden z obrońców twierdzy, jak Zawisza śmiały, (*)
 W świetnych czynach odwagi dobija się chwały.
 Inny Horna poznawszy, (**) wysokiego rodu,
 Dogania go w popłochu, naciera nań z przodu,
 I za jego bluźnierstwa, za świętości wzgardę,
 W piersi złością dyszącąj utkwiał halabardę.
 Inny mężstwem zagrzany do namiotu wtrapia,
 I w wnętrznościach de Fossis (***) żelazo zatapia,
 Krwią zbryzgany wybiega . . . szuka ofiar więcej,
 Choć już liczba zabitych dochodzi tysięcy;
 Kryje pole trupami, jak kłosów powłoką,
 Lecz sam pada raniony . . . wiecznie zawarł oko.

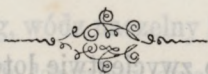
(*) Zawisza „czarnym“ zwany z czasów Władysława Jagiełły.

(**) Horn, ze znakomitej rodziny Szwedzkiej, Jeneralny Oberst Armii, Gubernatorem Krzepickim mianowany; wkrótce po otrzymaniu rany, w Krzepicy życia dokonał.

(***) de Fossis znakomity Inżynier Szwedzki, osobisty przyjaciel Millera.

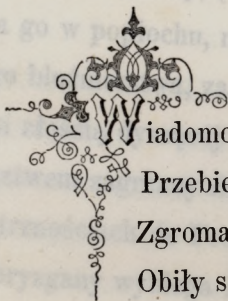
Czarniecki własną ręką zagwoździł dwa działa,
 I powraca do twierdzy, a z nim cześć i chwała.
 Powitał Przeor krzyżem walecznych żołnierzy,
 Widząc zdrowych i całych swym oczom nie wierzy,
 Czuje w tém pomoc Bożą . . . łzami lice rosi,
 I dziękczynną modlitwę do Niebios zanosi.

XXII
 IIIX

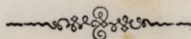
Wiersz, w którym Czarniecki zagwoździł dwa działa, a powraca do twierdzy, a z nim cześć i chwała. Powitał Przeor krzyżem walecznych żołnierzy, widząc zdrowych i całych swym oczom nie wierzy, czuje w tém pomoc Bożą . . . łzami lice rosi, i dziękczynną modlitwę do Niebios zanosi.

XXII.

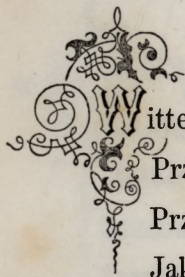

Wiadomość o zwycięstwie lotem błyskawicy
Przebiegła całą twierdzą. Wszyscy do kaplicy
Zgromadzili się kornie, i wnet wdzięczne pienia
Obiły się o ściany i nawy sklepienia.

Wszystkich lice radością i szczęściem jaśnieje,
Tryumf wzmacnia odwagę . . . pokrzepia nadzieje.
Muzyka grzmi na basztach . . . zamilczyły dzwony . . .
Echo pieśni wesołe w dalne niesie strony.
Rusznice i muszkiety i z wałów armaty,
Ogłaszają strzałami spełniane wiwaty.
Jątrzy to bardziej Szwedów, oczywiście widzą,
Że mieszkańcy klasztoru z ich upadku szydzą.

XXIII.

W ittemberg, wódz naczelny Szwedów siły zbrojnej,
 Przebiegle kierujący działaniami wojny,
 Przebywał pod Krakowem. Miller mu donosi,
 Jakie kroki przedsięwziął, jakie trudy znosi

W pamiętném oblężeniu Jasno-Górskiej twierdzy;

By zaś skutek pomyślny osiągnąć czémprędzėj,

Żąda machin burzących, prosząc również o to,

Aby jego szeregi chciał wzmocnić piechotą.

Niezdługo nadeszły posiłki żądane:

Machiny mur tłukące, tarany nieznane,

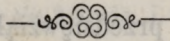
Karkasy, kolubryny i inne ryszunki,

Łatwego wzięcia twierdzy niechybne warunki.

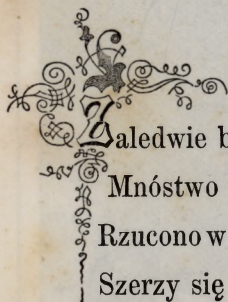
Podsunięto bastiony, przyczółki z faszyny,

Zgromadzono kule stopy, hakowe drabiny.

Bezustanna w obozie praca się odbywa,
Z każdą chwilą się zbliża godzina straszliwa.
Widzi to Xiądz Kordecki, widzi to załoga,
Lecz nie trwoży ich ogrom przygotowań wroga;
Nie opuszcza ich ufność, męstwo i odwaga,
Czują bowiem, że ciągle Bóg im dopomaga.
W trzysta ludzi niespełna, Xiądz — sługa ołtarza,
Hufców zbrojnych tysiące gromi . . . upokarza.
Dziw się, o potomności! w ideach swobodna,
Nie każda generacya takich cudów godna.

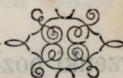
XXIV.

Zaledwie blask jutrenki pozłocił obłoki,
 Mnóstwo grotów olbrzymich i ognia potoki
 Rzucono w obszar twierdzy. Z przeraźliwym grzmotem
 Szerzy się spustoszenie błyskawicy lotem.

Siłą machin burzących wyrzucane gromy
 Massy murów wstrząsają, zrzadzają wyłomy;
 Tam się ściana rysuje, tam pęka kortyna,
 Tu się z baszty gruz sypie, tu się pożar wszczyna,
 Tam strzaskana laweta, tam rozbite działa,
 Tu bomby pękające rozrywają ciała.
 Nie jedną w tym dniu srogim śmierć bierze ofiarę,
 Giną nieustraszeni za króla i wiarę.
 Kordecki z krzyżem w ręku wybiega z kościoła,
 „ Bracia! nie traćmy ducha “ — w Imie Boże woła;

Sam staje na wyłomie, do walki zagrzewa;
 Chór zakonu na wieży korne pieśni śpiewa.
 Chorągiew z wizerunkiem Matki Zbawcy ludu
 Dopełnia świętém godłem widocznego cudu:
 Gęsta mgła spada nagle — widnogrąg zakrywa,
 A noc tuż nadchodząca szturm Szwedom przerywa.

„Bracia! nie traćmy ducha — w Imię Boże woła;
 Kordecki z krzyżem w ręku wypięga z kościoła,
 Głóg nieustraszeni za króla i wiara.
 Nie jeden w tym dniu strogim śmierć bierze ofiar;
 Tu bomby pękające rozrywają ciała.
 Tam straszakana laweta, tam rozbite działa,
 Tu się z baszty gruz sypie, tu się pożar wazczyra,
 Tam się ściana trzęsie, tam pęka kotłarna,
 Maszy murów wstrząsają, zrędkają wyłomy;
 Siły machin burzących wyrzucano gromy
 Szereży się spustoszenie błyskawicy lotem.
 Rzucano w obszar twierdzy, przetrząsliwym grzmotem
 Mądostwo groców olbrzymich i ognia potoki,
 Aleńwie blask jutrznicy rozświecał obłoki.

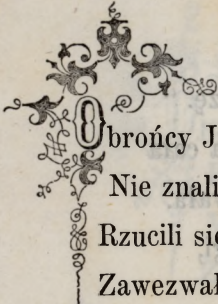
Rys B. Pusch

X Kordecki w obronie Częstochowy w r. 1655

Opisano w Lit. M. Figarsa.

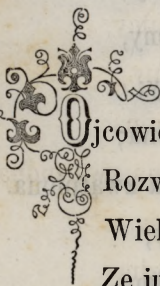
XXV.

 obrońcy Jasnej Góry zaprawni do boju,
 Nie znali co to spocząć po tak ciężkim znoju;
 Rzucili się do pracy, a nim dzwonek ranny
 Zaweźwał lud przed Ołtarz Przenajświętszej Panny,
 Zostały spustoszenia ledwo widne ślady;
 Gotową była twierdza znieść nowe napady.
 Natychmiast Miller rano przez parlamentarza
 Dawniejsze zapytania na nowo powtarza:
 Czy załoga się podda i czy w swój rozwadze
 Bez najmniejszej odwołki uzna Szwedów władzę?
 Xiądz Kordecki nazajutrz przedstawił w pokorze,
 Że w sprawie tyle ważnej spieszyć się nie może,
 Że jednak za dni parę klasztor po namyśle,
 Stanowczą swą odpowiedź niezawodnie przysła.

Jak dzik, kiedy go w kniei ostry grot uderzy,
Rozjuszony kłęb zgrzyta, zbroczoną sierść jerzy,
Pieni się, ryje ziemię, z nozdrzy rzuca parę,
I łaknie rozwścieczony napaść swą ofiarę,
Tak Miller drgnął od gniewu, a w piekielnym szale,
Zżyma się, grozi zemstą, klnie zapamiętałe :
„ Czas już,“ krzyknie, „ by harde zabobonne mnichy,
„ I za moją obrazę i za swoje grzéchy,
„ Słusznój kary odniosły okrutne katusze;
„ Co może Szwedzki oręż pokazać im muszę. “
Jeszcze słów tych nie skończył, gdy reduta cała
Głuszącym hukiem strzałów na raz się ozwała.
Dzień cały bezustanku ciągnął się bój srogi,
Wycieńczał siły Szwedów i siły załogi;
By więc oręż, spocząwszy, dzielniej dźwżyć w dłoni,
Przystalali na dwudniowe zawieszenie broni;
Tymczasem zaś zwołują wojenne narady,
Jedni walkę planują, a drudzy układy.

XXVI.

Ojcowie Paulini i starsi załogi

Rozważają z namysłem do ratunku drogi;

Wielu wojną strudzonych otwarcie wyznało,

Ze już się klasztor okrył dostateczną chwałą,

Że upór i odwaga wprawdzie bój przedłuży,

Lecz nic ich nie osłoni od grożącej burzy;

Że skoro Karol w Polsce panuje już wszędzie,

To czy prędej czy później, Szwed twierdzę zdobędzie;

Że im dłużej opierać będzie się załoga,

Stanie się bardziej mściwą zapalczywość wroga;

Że wreszcie, aby przeciąć mordy i rabunki,

Trzeba spiesznie ułożyć poddania warunki.

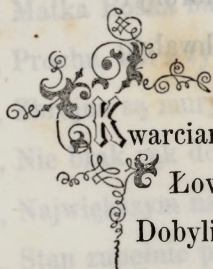
Okropność tych przytoczeń obecnych zatrważa;

Uczuł to Xiądz Kordecki, i tak się wyraża:

- „ Ojcowie ukochani i wy bracia mili,
„ Nie o to nam tu idzie, byśmy się wślawili;
„ Niczem są laury zwycięstw i rozgłośna chwała,
„ Wznioślejsze nam dziś cele Opatrzność wskazała.
„ Wszyscyście tu gorliwi Maryi czciciele,
„ Sercem wszyscy czujecie, jakie to są cele;
„ Jeszcze nie uderzyła godzina rozpaczy,
„ Matka Boska nas wspierać oczywiście raczy;
„ Prochu, kul i żywności znaczny zapas mamy,
„ Zbrojne są mury, szańce i forteczne bramy;
„ Nie brak rąk do obrony, załoga wzmocniona;
„ Największym naszym wrogiem . . . nadzieja zwątpiona.
„ Stan zupełnie przeciwny w obozie widzimy,
„ Wielu rzeczy mu zbywa, dręczy srogość zimy.
„ Myż to mamy przyspieszać, aby heretycy
„ Zbzechcili przybytek Maryi Dziewicy?
„ Aby drogie pamiątki i skarb, co tu leży,
„ Stał się łatwą zdobyczą niewiernych kacerzy?
„ Czyliż wam nie wiadomo, że już hufce Chana
„ Zbliżają się ku Polsce wesprzeć króla Jana?
„ Ku czemu i Chmielnicki z kozakami spieszy,
„ By oczyścić kraj cały z najeźdniczej rzeszy.
„ W obec takich warunków niegodne zwątpienie
„ Potępiłaby przyszłość . . . potępia sumienie. “

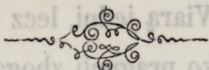
Czarniecki i Zamojski wspierają Przeora,
 Że jeszcze nie nadeszła poddania się pora,
 Że głód, mróz, niedostatek, trapią ciągle Szweda,
 Że forteca jest silna, wziąć się nie da.
 Wszyscy pełni radości ze swych miejsc powstali,
 I jakby jednym chórem zgodnie zawołali:
 „ Niech żyje Xiądz Augustyn, nasz Przeor wielbiony,
 „ Niech żyje Jan Kazimierz, syn polskiej korony! “
 Wesoło było w twierdzy, nie brakło przechwałek,
 I do dna wypróżniono nie jeden antałek.

XXVII.

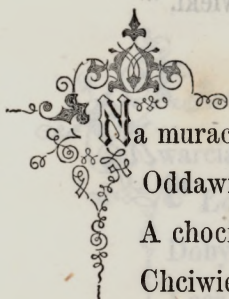

Kwarciani, sprzyjający króla Szwedów sprawie,
Łowiąc ryby sieciami w niedalekim stawie,
Dobyli z wody skrzynię z srebrami klasztoru ;
Lecz gdy polscy przywódczy bogatego zbioru
Nie dali złupić Szwedom, cóż więc Miller czyni ?
Donosi Kordeckiemu o zdobyciu skrzyni,
Obiecuje skarb cały oddać do klasztoru,
Przyrzeka Paulinom przysięgą honoru :
Że, aby ich utwierdzić w życzliwości swojej,
Skarb takowy darami własnymi podwoi,
Da im jawne dowody opiekuńczych względów,
Uszanuje dom Boży i świętość obrzędów ;
Byle tylko forteca wyższa nad czczą trwogę,
Przyjęła w swoje mury nieliczną załogę.

Xiądz Przeor nie uwierzył obłudzie Millera,
 I w krótkiej odpowiedzi tak zdanie otwiera:
 „Cenimy skarby ziemskie, o ile się zdarza,
 „Że pobożność je składa na stopniach ołtarza;
 „Lecz wzdurzamy bogactwem, gdy ten, kto je daje,
 „Na sromotę świętości zdradliwie nastaje;
 „A mając pomoc Bożą — nie Waszój opieki,
 „Ale z Szwedem rozbratu pragniemy na wieki.“

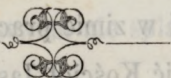
XXVIII.

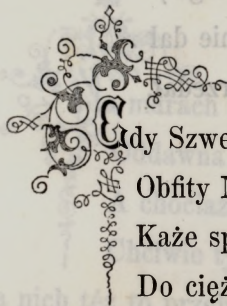
Na murach i na szanцах w liczbie płatnej straży
 Oddawna było kilku niemieckich pułkarczy,
 A chociaż Wiarą jedni, lecz rodu innego,
 Chciwie tylko pragnęli z bogactwa swego.

Na nich téż to przebiegłość zwróciła się Szweda,
 Czy z nich który pieniędzmi przekupić się nie da.
 Podjął się jeden zdrady dla marnéj zapłaty.
 Donosił Millerowi przez pobliskie czaty,
 Gdzie słabsze blankowania, gdzie mniej mocne mury,
 Gdzie łatwe będzie przejście wałów Jasnej Góry;
 Rozsiewał groźne wieści pomiędzy załogą,
 Że Szwedzi dziś lub jutro do twierdzy wejść mogą;
 Największa zaś w tém jego wykryła się zbrodnia,
 Że kiedy z działa swego musiał dawać ognia,

W miejsce zwykłych ładunków samym strzelał prochem.
 Czy by go karać śmiercią, czy w podziemiach lochem,
 Różne były wyroki — różne były zdania,
 Kordecki jednak do nich wcale się nie skłania,
 Lecz go zaraz wypędzić poza mury każe.
 Rozstawione opodal czujne Szwedów strażę,
 Widząc jak Polski żołnierz pod obóz podbiega,
 Podejrzliwsze po kłęskach biorą go za szpiega;
 Nagły wystrzał z rusznicy zbliżyć mu się nie dał . . .
 Zginął z ręki tych samych, którym się zaprzedał.

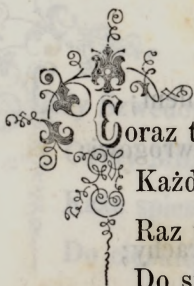
XXIX.

Gdy Szwedom nie pomaga ni oręż, ni zdrada,
Obfity Miller w plany na nową myśl wpada :
Każe spiesznie sprowadzić górników z Olkusza,
Do ciężkiej w zimie pracy okrutnie ich zmusza ;
Aby prochem wysadzić Kościół Jasnój Góry
Chce zapuścić podziemia pod klasztoru mury.
Skamieniałą opokę setne kują młoty,
Nie widać jednak wcale postępu roboty,
Ledwo kilka ukośnych przebito bezdroży
Niechętnie idzie praca przeciw Matce Bożej ;
Twardość skały, brak machin i inne przyczyny
Niweczą mściwy zamiar by podłożyć miny.
Mimo to chytry fortel Miller przedsięwzię :
Że lochy już gotowe w dostatecznej mierze,

Rozpuszcza groźne wieści, i przez różnych ludzi
Obawę w Jasnogórcach z przebiegłością budzi;
Listy niby życzliwych sekretnie przesyła,
Że straszna dla klasztoru godzina wybiła.
Poznał wkrótce Kordecki, że każda z tych wieści
Z rozkazu Generała zdradę w sobie mieści;
A gdy przybyły poseł przekładał w klasztorze,
Że tylko łaska wodza ocalić ich może,
Że jedna iskra twierdzę w perzynę zamieni,
Że nikt żywym nie wyjdzie z gruzów i płomieni;
Xiądz Przeor w piśmie swoim oświadczył wrogowi:
„ Twierdza czuje co winna Bogu i królowi,
„ Czego oręż nie dopiął, — nie dopną postrachy;
„ Nigdy podłęb tchórzostwem nie splamią się Lachy! “

XXX.

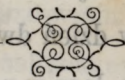

Soraz to inne kłęski obóz Szwedzki znosi,
 Każdy o nowych stratach Wodzowi donosi.
 Raz wieczór, już po bitwie, siostrzeniec Millera
 Do spoczynku nocnego zwolna się zabiera,

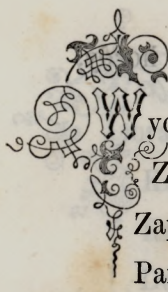
Wtém kula z śmigownicy do baraku wpada,
 Młodego Szweda trupem na łożu pokłada.
 Widzi Miller z rozpaczą, jak wielce mu miły
 Ciężkie jęki wydaje — jak utracą siły,
 Jak krwią swą broczy łożo . . . i w chwili skonania
 Uścisk ręki odbiera na znak pożegnania.
 Boleje Wódz strapiony po stracie siostrzana,
 Nie wie, że serce jego nowa czeka rana:
 Wraca wkrótce z pogrzebu smutny, zadumany,
 Przy boku jego Reder — przyjaciel kochany,

Wtém błysnęło na wałach i zaraz z tym błyskiem,
 Miller losu tyranii znowu jest igrzyskiem:
 Powiernik jego uczuć — pomoc w boju, w radzie,
 Spada z konia raniony i trupem się kładzie.
 Niezadługo od huków zadrżał obóz cały,
 Dwa wielkie składy prochu w powietrze wleciały;
 Znaczna liczba żołnierzy i kilku z starszyny,
 Zginęło przy wybuchu . . . zdala od ojczyzny.

Widocznie palec Boży ściągał Szwedzkie hordy,
 Karząc ich za bluźnierstwa, pożogi i mordy.

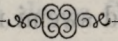

XXXI.

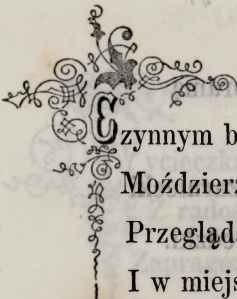

 ycieczka Czarnieckiego w nocy dokonana,
 Z radością przez załogę była wspominana;
 Zapragnął więc Zamojski, przez wycieczkę drugą
 Pamięć pierwszej odświeżyć—okryć się zasługą.

Dokonał tego właśnie w dzień dwudziesty Grudnia,
 Z różnicą że nie w nocy, lecz w pośród południa.
 Hufiec zbrojnych rycerzy na znak cicho dany
 W porządku przeszedł skryte forteczne krużgany,
 A gdy dotarł obozu — nagle Szwed zdziwiony
 Napadniętym się widzi z południowej strony;
 Broni się z zaciętością, słońce jasno świeci,
 Dzielnie walczą Polacy — jednąj Matki dzieci;
 Pochodu ich wśród wrzawy krwią znaczy się droga,
 Nie liczbą, ale męztwem przewyższają wroga;

Miesza się wojsko Szwedzkie . . . że to czary sądzi,
 W natarciach i odwrocie z wielką kłeską błądzi.
 Zamojski chcąc wyrównać Czarnieckiemu chwałą,
 Własną ręką zagwoździł jedno wielkie działa.
 Inny by zwiększyć Szwedów poniesione straty,
 Dostawszy się na szaniec dwie gwoździ armaty.
 Zwycięzkim laurem kryty hufiec Jasnej Góry,
 Zdobyczą obciążony wraca po za mury.
 Xiądz Kordecki stojący przed forteczną bramą
 Powitał wracających z radością tą samą,
 Jaką dawniej czuł w duszy, gdy mężny Czarniecki
 Nauczył czuwać w nocy gnuśny obóz Szwedzki.

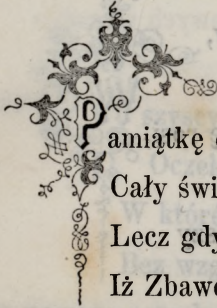
XXXII.

 czynnym był Szwed po klęsce, obóz porządkował,
 Moździerze i maszyny do szturmów gotował,
 Przeglądał swoje rotę, przednie wzmocniał czaty,
 I w miejsce zagwoźdzonych inne zwiózł armaty;

Gdy zaś noc już okryła ziemię swą oponą,
 Kończyli to wśród nocy, co w dzień nieskończono.
 Nazajutrz Jasno-Górcy pod swymi murami,
 Widzą wielką maszynę groźną taranami;
 Krótka ona cieszyła Millera nadzieje . . .
 Rażona wciąż kulami w podstawach się chwieje,
 Klamrowania w niej słabną, pękają łańcuchy,
 Pryskają w różne strony żelaza okruchy;
 Aż wreszcie i gmach cały z łoskotem się wali,
 Śmierć zadając żołnierzom, którzy blisko stali.

XXXIII.

amiątkę dnia świętego, gdy Chrystus się rodzi,

Cały świat chrześcijański z weselem obchodzi;

Lecz gdy radość panuje na ziemi obszarze,

Iż Zbawca narodzony grzech pierwotny marze,

Gdy się wszędzie gotują na ucztę godową,

Strapioną, smutną byłaś, droga Czesłochowo!

Trułaś się niepewnością — tonęłaś w rozpacz,

Nie wiedząc jaki los ci Opatrzność nazaczy;

Właśnie w wilję dnia tego Miller zapowiada:

Że niechybna tuż czeka klasztoru zagłada,

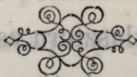
Że nadszedł rozkaz nowy w królewskim imieniu,

By w twierdzy nie pozostał kamień na kamieniu;

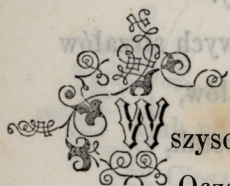
Że jeśli w pierwsze święto i to zaraz zrana,

Nie zrzeknie się forteca władzy króla Jana,

I bram swych nie otworzy, to bez żadnej zwłoki
Przemocą wkroczą Szwedzi, krwią znacząc swe kroki.
Cierpi mocno załoga, ściska boleść serca,
Że w dni tak uroczyste dziki inowierca
Oddać się chwale Bożej groźnie nie dozwala.
Słabi to ducha jednych — gniew innych zapala.
Pobożny Xiądz Kordecki sam boleje w duszy
Na myśl grożącej zemsty — straszliwych katuszy,
Sam jeden pełen wiary wchodzi do kaplicy,
I przed świętym obrazem Maryi Dziewicy
Krzyżem pada w pokorze . . . Iżą posadzkę rosi,
Rzewną o losy twierdzy modlitwę zanosi ;
Gdy oto duchem wzniesion w uroczystej ciszy
Głos z góry padający najwyraźniej słyszy :
„ Obrońców mego grodu niech groźby nie straszą,
„ Miéjcie we Mnie nadzieję . . . Jam Patronką waszą ! “

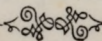

XXXIV.

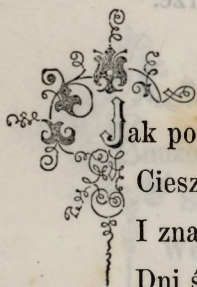
Wszyscy w całej fortecy noc bez snu spędzili,
 Oczekując odważnie téj stanowczej chwili,
 W której w dziejach nieznana piekielna, pokusa,
 Bez względu na dzień święty Jezusa Chrystusa
 Do nowego napadu Szwedów uzuchwali.
 Mineła noc spokojnie, widać jednak w dali
 Ruch w obozie niezwykle i przygotowania
 To do rzutu pocisków . . . to do szturmowania;
 Ranne nawet godziny nie dosyć starczyły,
 By szwedzkie do natarcia przygotować siły;
 Lecz zaraz od południa groźne Wodza słowo
 Paszcze dział i moździerzy otwarło nanowo.
 Co chwila Miller w szale rozkazy odmienia,
 Wysła się w pomysłach środkami zniszczenia,

Zabiegom wszakże jego pomyślność nie sprzyja,
Tam go strzały zawodzą, — tu rachuba mija ;
Jawne widzi w obozie oznaki popłochu,
Z wściekłym gniewem dostrzega niedostatek prochu ;
A wtém, na domiar klęski, jedno wielkie działo,
Co dotkliwie fortecy ciosy zadawało,
Pękło w Wodza obliczu i swemi odłamy
Zdruzgotało w drobiazgi parapetów ramy.
Twierdza mężnie się broni. Celnością swych strzałów
Nie pozwala kacerzom zbliżyć się do wałów,
Tych zaś, co się pod mury ukradkiem dostali,
Kamieniami zabija, maczugami wali,
Gorącym warem leje, kłocami przygniata,
Ranionych lub nieżywych z pochyłości zmiata.
Nadchodzący zmrok nocy tamę śmierci kładzie,
Cofnął się Szwed znekany w haniebnym nieładzie,
Wielu zaś z heretyków, których wściekłość wiodła,
Upewniali Millera, że nieznane godła
W ten dzień także widzieli — i postać Dziewicy
Kierującą strzałami wielkiej śmigownicy ;
Inni znowu twierdzili, że postać tą samą
Wznoszącą się ujrzeli nad północną bramą,
Jak każdą większą kulę gdy w biegu leciała,
W niepojętej wszechmocy swą ręką chwytała.

„ Szanowni Paulini, Ojcowie wielbni!
 „ Widzę żeście w klasztorze koniecznie potrzebni,
 „ Zostawię was w pokoju, — nie sądam nic więcej;
 „ Polskich tylko talarów sześćdziesiąt tysięcy;
 „ A przez moją życzliwość i w tém wam pomogę,
 „ Dwie-trzecie wkładam na was — jedną na zapas;
 „ Proszę jednak uprzejmie w przedwieczność
 „ Żądany skromny okup był w mojej kwatrze.”

XXXV.

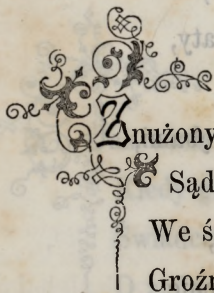
Jak po burzy pogoda, po smutku wesele;
 Cieszą się w drugie święto krewni, przyjaciele,
 I znanym w kraju naszym od wieków zwyczajem,
 Dni świątecznych winszują, kollendują wzajem;

Zapomnieli na chwilę o troskach obrony,
 Słysząc huczną muzyki narodowe tony,
 Wieczorem błysły ognie — oznaki radości,
 Widok ten wodza Szwedów coraz bardziej złości;
 Zbrzydło mu oblężenie ćmiące jego sławę,
 Aby więc jakakolwiek dać swój dumie strawę,
 Aby odejść od twierdzy nie bez pewnej chluby,
 Kiedy niemógł już dopiąć zamierzonej zguby,
 Pisze list do Przeora, lecz takiej osnowy,
 Którą zdradzał poniekąd swój stan umysłowy:

„ Szanowni Paulini, Ojcowie wielebni!
 „ Widzę żeście w klasztorze koniecznie potrzebni,
 „ Zostawię was w pokoju, — nie żądam nic więcej,
 „ Polskich tylko talarów sześćdziesiąt tysięcy;
 „ A przez moją życzliwość i w tém wam pomogę,
 „ Dwie-trzecie wkładam na was — jedną na załogę;
 „ Proszę jednak uprzejmie, by dziś w przedwieczrze,
 „ Żądany skromny okup był w mojej kwaterze. “

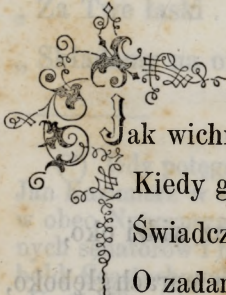
XXXVI.

Znużony Miller trudem legł na swoje łożo,
 Sądząc iż wątłą głowę snem pokrzepi może;
 We śnie go otaczają widziadła i mary,
 Groźne Niebios i piekiel przepowiednie kary;
 Zdaje mu się, że głaszcząc rozbudzoną żądzę,
 Przelicza nadesłane z klasztoru pieniądze;
 To znów widzi siostrzeńca i przyjaciół trupy,
 Popalone świątynie i łąką zlane łupy;
 Słyszy jęki konania starców, kobiet, dzieci,
 Przekleństwa zrabowanych: szlachty, mieszczan, kmieci,
 Krzyki dziewic strwożonych, kapłanów błagania,
 I matek bolejących rozpaczliwe łkania;
 Dzwonią mu ciągle w uszach pośród ciszy głuchój,
 Ciężko okutych jeńców brzęczące łańcuchy;

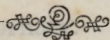
Marzy znowu w obłądnie, że składa na wozy
Kosztowności złupione, — trofea swój zgromy:
Połamane Monstrancyje, kielichy, lichtarze,
Puszki świętych olei, lampy, trybularze,
Wota zdarte z obrazów, poświęcane szaty,
Mity i pastorały, kapy i ornaty.
Zrywa się przebudzony, a gdy mu znać dano,
Że pieniędzy z fortecy wcale nie przysłano,
Że Xiądz Przeor stanowczo odmówił wypłaty,
Że załoga wyszydza blizkie wałów czaty,
W uniesienie wpadł nowe, — zazgrzytał zębami,
Boleśnie uczuł zakał, co herb jego plami;
Poznał téż, że im dłuższe będzie obleżenie,
Tém większe będą straty, wstyd i pohańbienie,
I że wreszcie Wittemberg nie doda pomocy;
Wydał więc nagły rozkaz, aby zaraz w nocy
Do odwrotu się забраć i wziąć co się dało,
To zaś zniszczyć doszczętnie, coby zostać miało;
A gdy wszystko przed świtem już było gotowe,
Opuścił Szwed cichaczem sławną Częstochowę.

XXXVII.

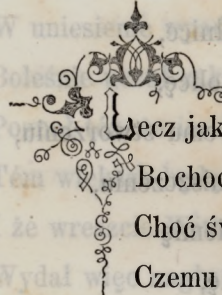

Jak wichry, uragany, burze, nawałnice,
 Kiedy groźnie nawiedzą jaką okolicę,
 Świadczą w okropny sposób żywemu stworzeniu,
 O zadanych swą siłą ciosach i zniszczeniu,
 Tak Szwedów chciwe łupu, krwi niesyte plemię
 Napadłszy niespodzianie na Polaków ziemię,
 Rabunku, spustoszenia, gwałtów i bezprawia,
 Na każdym swoim kroku ślady pozostawia.
 Smutnym tego dowodem miasta, sioła, włości,
 Które stały się pastwą ich tyrańskiej złości.
 Wstrętny widok przedstawia ich pobojuwisko,
 Przed chwilą groźny obóz i wodzów siedlisko;
 Z krwi z plugastwem zmieszanej — z nieczystych kałuży,
 Nieznośna zieje para i widnokrąg chmurzy,

Tam szkielet koński sterczy — tam trup nagi leży,
 Pies po zdobycz obfitą tu i owdzie bieży,
 Chmara kruków zgłodniałych złata z wysokości,
 I z ciał ludzi poległych wyrywa wnętrzności.

XXXVIII.

 Lecz jakże różny w twierdzy obraz widzi oko,
 Bo chociaż Szwedzkie kule tkwią w murach głęboko,
 Choć świadczą okna, dachy, sklepienia i nawy,
 Czemu uleż musiały śród wojennej wrzawy;
 Żaden tam jednak widok nie obudzał wstrętu;
 Xiądz Przeor w swój dbałości pomimo zamętu,
 Miał pamięć o poległych — czuwał nad rannymi,
 Jak ojciec bolejący nad dziećmi swojemi;
 Gdy zaś od murów twierdzy pierzchli napastnicy,
 Zgromadził mężnych braci do wnętrza kaplicy,
 I tam śród łez i łkania zebranego ludu,
 Zawdzięczając pamiątkę doznanego cudu,

Dziękczynne wznosi modły do Niebios Królowy,
Za świetne ocalenie grodu Częstochowy.

A w przerwach rzewnej pieśni co się w Niebo wzbija,

Słysząc drogie nam imie „ Najświętsza Marya “

I błagalne westchnienia . . . podzięk wyrazi,

Mocą swą zdolne wrzucić zimne gmachu głązy :

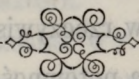
„ Maryo, Matko Boża! przyjm łzy i przyjm słowa,

„ Tyś wrogów gromicielka . . . Tyś nasza królowa! (*)

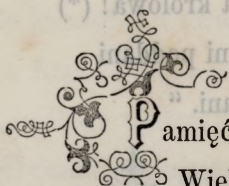
„ Za Tve łaski . . . Tve cuda, my grzeszni poddani

„ Składamy na ofiarę siebie samych w dani. “

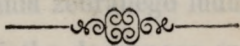
(*) Gdy potęga wrogów do szczytu prawie złamaną została, Jan Kazimierz w d. 1. kwietnia 1656 roku, w kościele lwowskim, w obec Nuncjusza papieżkiego, liczego duchowieństwa, zebranych senatorów i mnóstwa ludu uczynił ślub, w którym składając hołd Częstochowskięj Matce Bożęj, donośnym wyrzekł głosem: „U stóp Twoich najświętszych padając, obieram Cię dzisiaj za patronkę moją i moich państw królowę“, i t. d. (Patrz Gigantomachie X. Kordeckiego).

ZAKOŃCZENIE.

Pamięć dzieł heroicznych nigdy nie zaginie,
 Wielką jest Twa zasługa, Ojczyźnie!
 Każdy Polak z wdzięcznością Twe imię wspomina,
 I każda chrześcijańska wielbi Cię krajina;
 Duchowem bohaterstwem, siłą Twojej woli,
 Ocaliłeś kraj cały od grożącej doli;
 Zostawiłeś bez skazy skarb dla tyłu ludów,
 Obraz naszej Patronki, — źródło łask i cudów;
 By uwiecznić Twą pamięć dwóch wieków życzenia,
 Wiek trzeci je dopiero w rzeczywistość zmienia:
 Pomnikiem Cię nagradza potomność życzliwa,
 A sława, co Cię wieńczy, na rodaków spływa.

OPIS POMNIKA.

Każdy zwracający oko ku Jasnój Górze od strony mostu ponad koleją żelazną zbliżając się zwykłą do kościoła drogą, dostrzeżga po lewój stronie rysującą się na widno-kręgu, obok murów klasztornych, postać, która w miarę przybliżania się wydatnia swe formy i wreszcie ciekawy wędrowiec ogląda na okazałym piedestale wspaniałą sta-tuę bronzową przedstawiającą duchownego w zakonnym paulińskim habicie. Pełna szlachetności postawa wzbudza uszanowanie i mniej świadomym mimowolnie pytać się ka-że: kogo wyobraża ów pomnik?

Jest to pomnik X. Augustyna Kordeckiego, obrońcy Jasno-Górskiego klasztoru.

Wzniesiony on został w r. 1859 na tarasie klasztor-nym od strony wjazdowój ponad murem dawnych fortyfi-kacyj południowo-wschodniego bastyonu,— w tém właśnie miejscu gdzie Kordecki najwięcej pierś swą nadstawiał, ... gdzie właśnie broniąc Klasztor przeciw Szwedów napaści bohaterską okrył się sławą.

Cała jego postawa odpowiada ściśle warunkom historycznego zadania; spogląda on dziś w to Niebo, z którego pomoc otrzymał; z krzyżem w ręku pod godłem którego prowadził mężnych braci na mury i wały, i którym, jak pułkierzem, zasłaniał i siebie i swoich. (*)

Statua bronzowa podług zatwierdzonego Najwyżej rysunku rzeźbiarza Henryka Stattlera, tak jak tu ją przedstawia załączona rycina, odlaną została w Rządowej fabryce machin na Solcu w Warszawie.

Piedestał, podług planu Członka Rady Ogólnej Budowniczej Józefa Orłowskiego, zrobiony jest w czworogran z marmuru krajowego Słowieckiego polerowanego.

Spód piedestału krenelowany czyli zębaty jest wyobrażeniem murów fortecznych będących niegdyś widownią poświęcenia się duchownego bohatera, obecnie pomnikiem uwiecznionego.

Na czterech narożnikach dolnej podstawy umieszczone są cztery tarcze z herbami dowódców fortecznej załogi, którzy wspólnie z Kordeckim dzielili niebezpieczeństwo i trudy obrony.

Na czterech ścianach piedestału są następujące na tablicach bronzowych napisy:

(*) Pałasz w ręku, jaki niektórzy uważali stosownym, lub jakakolwiek broń inna, byłaby niewłaściwością przeciwną historyi i tradycji; X. Kordecki bowiem nigdy militarnie nie służył, a jako Zakonnik nigdy z bronią w ręku niewystępował, tylko duchem wiary i ufnością w pomoc Bożą pokrzepiał mężstwo fortecznej załogi.

Na pierwszej: „X. Augustynowi Kordeckiemu Przeoro-
wi Jasno-Górskiego Klasztoru.“

Na drugiej: „Obróńcy Jasnój Góry w czasie wojny
Szwedzkiej w roku 1655.“

Na trzeciej: „Urodzonemu w Iwanowicach w roku 1604,
zmarłemu w roku 1672.“

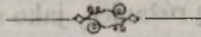
Na czwartej: „Pomnik ten wystawiono w roku 1859.“

Ścianę frontową ponad napisem zdobi w płaskorzeźbie obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, w którą wiara uczyniła obleżonych niewyciężonymi; na innych trzech ścianach po nad napisami umieszczone są dwa wieńce z lauru i lilij, jako godła męztwa rycerskiego i duchownego stanu; wieńce te łączy z sobą różaniec, jako symbol modlitwy i pobożności wspólnej obu stanom.

Miecze i halabardy Szwedzkie z żelaza odlane, symetrycznie w całość ściany sztachetowej ogniwami łańcucha połączone, okalają stopnie piedestału i wyobrażają niejako zastępy Szwedów oblegających Jasno-Górską twierdzę. Cztery armaty prostopadle w czterech narożnikach na stosach kul ustawione, a w wylotach których są umieszczone oszczepy ówczesnej halabardowej broni, łączą w jedność ściany sztachetowe; cały zaś ten wojenny rynsztunek uzupełnia ogólny charakter pomnika poświęconego duchownemu, który wojenną okrył się sławą.

Piedestał ma wysokości stóp 15, statua $7\frac{1}{2}$; w ogóle cały pomnik wzniesiony na sześciostopowym wzgórzu ziemnym wysoki jest na stóp $28\frac{1}{2}$, a to wszystko dominuje nad murami bastyonu około 40 stóp wysokimi.

Wszelkich robót około postawienia pomnika tego, dozorował osobny Komitet, ustanowiony pod prezydencją X. Alexandra Ziemby, Generała Paulińskiego Zakonu; Członkami zaś Komitetu byli: Józef Orłowski, Radca Budowniczy; Romuald Podczaski, prezydujący w Radzie Szczegółowej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych Pow. Wieluńskiego; X. Knefiński Prowincyał i zarazem Przeor XX. Paulinów Jasno-Górskich i wreszcie X. Chawelski, Proboszcz w Częstochowie.

LISTA PRENUMERATORÓW. (*)

- Arsenjusz. Arcy B. War. i Now. Georg.
Abramowicz. Gen. Lejt. Prez. Dyr. Teatr.
Andrault. Rz. R. S. Prez. M. Warsz.
Aniczków. Gen. Maj. Ober. Pol. M. Warsz.
Augustynowicz. Rad. praw. w K. R. S. W. i D.
Alcyato. Rad. Kol. Kom. Rząd. Drogi Żelaznej.
Alexandrowicz, Profes. Akad. Lekar.
Augustyanie Warszaw.
Arcybractwo N. Ador. P. Sakr.
Alberski. X. Prob. w Kłodawie.
Anders L. Obyw. M. Warsz.
Adamiecki I. Urzęd. R. G. War.
Alexandrowicz W. Kanon. h. Podlas.
Azbukin. Adjut. Plac. Łowicz.
Arnold J. Ob. z Kalisk.
Albinowicz L. Sekr. Mag. M. Kalisza.
Abłamowicz. Ob. z Sejneń.
Abczyński S. Ob. z Lipnos.
Ankowski. Rach. w R. G. Rad.

(*) Lista niniejsza pomimo domieszczonego niżej dodatku nie jest kompletna, gdyż wiele list szczegółowych dotąd nie nadeszło, dla braku zaś takich nie można było wstrzymywać wyjścia dziełka, którego termin na początek Maja oznaczony już upłynął.

II

Alter I. z Mławy.

Andruszkiewicz. X. Prob. z Krzemienicy.

Andruszkiewicz. X. Dziek. z D. Augus.

Argier I. Ob. M. Wars.

Arnold. Kup. i Ob. M. War.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

III.

Baranowski. Biskup Sufr. Lubelski.

Białoskórski. R. R. S. Prez. Dyr. Tow. Kred.

Brzeziński. R. R. St. Dyrek. W. w K. R. Spr.

Bońkowski. R. R. St. Gub. Płock.

Butkiewicz. Rekt. Akadem. Duchow.

Biernacki. R. St. R. R. G. War.

Ballach. X. Rekt. Kośc. Ś. D. w War.

Ballach. Ob. z pod Gdańska.

Beeli S. Ob. M. W.

Błęzyński. Inżyn. P. Piotrk.

Biblioteka Akademii Duch R. K. w Petersburgu.

Biblioteka Kapituły Katedral. Krakowskiej.

Biblioteka Rady Opiek. Pow. Mławs.

Biblioteka Tow. Rol. Okr. Sochacz.

Biblioteka XX. Domin. War.

Biblioteka XX. Trynit. War.

Biblioteka Seminar. Chełms.

Biblioteka Seminar. Kielec.

Biblioteka Seminar. Sandomier.

Biblioteka XX. Missyjonarzy War.

Biblioteka XX. Paulinów w Częstochowie

Biblioteczka szkoły wiejsk. w Wilanowie.

Biblioteczka szkoły wiejsk. w Powsinie.

Bractwo Niemiec. Kat. przy K. Ś. Ducha.

Bractwo Opatrz. Boskiej przy K. Ś. Ducha.

III

- Bractwo Pięciu Ran Zbawi. przy K. Ś. Ducha.
Bractwo Ś. Rafała Arch. przy K. Ś. Ducha.
Bractwo Ś. Agnieszki przy K. Ś. Ducha.
Bractwo Różańca Ś. w Kutnie.
Bractwo Ś. Anny w Mszczonowie.
Bagieński Adolf. X. z Dyecezyi Petersburg.
Bobrowski Felix.
Buliński. Kanonik Katedr. Sandom.
Biegałło. Urzęd. z K. R. S. W. i D.
Bosakiewicz Wład. Urzęd. K. R. S. W. i D.
Bosakiewicz Erazm. Urzęd. Dyr. Ubezp.
Bosakiewicz Alex. Urzęd. K. R. S. W. i D.
Bogusławski Wojciech.
Brzozowski. Nacz. Sek. w K. R. S. W. i D.
Brzeziński Andrzej. Adwokat.
Brobek. Kupiec.
Billewicz. X. Wikar. w Sejnach.
Beyer Karol. Artyst. Fotogr.
Bitschan Jan. Obyw.
Białostocki Stan. Ob. z Siedleck.
Buguński Marcin. Ob. z Siedleck.
Bętkowski Andr. Ob. z Siedleck.
Bielawski. Nadzor. Więz. w Siedlc.
Bertholdi. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
Bogusławski. Intend. XX. Demeryt.
Boniecki Jan. Urzęd. Dyr. Ubez.
Bartnicki Mich. X. z Węgrowa.
Bernardyni Piotrkows.
Bernardyni Warszawsk.
Bernardyni Kaliscy.
Bernardyni Skępscy.
Bernardyni Prasznyscy.
Bernardyni Łęczycy.

IV

- Bernardyni w Górze Kalwaryi.
 Bogdan. Prob. z Błędowa.
 Bącewicz Karolina.
 Bog Julia. Obywat. M. War.
 Brzyski Jan. Obywat. z Lubelskiego.
 Broniewski Bonif. z Płockiego.
 Bem Wincenty. z Sieradza.
 Bersohn M. Obyw. M. Warsz.
 Brüner. Kupiec.
 Batogowski. Rach. P. Pułtusk.
 Bagiński. Tłom. P. Pułtusk.
 Brochocki. z Suwałk.
 Butkiewicz. z Suwałk.
 Buchowiecki Stef. Ob. Pow. Bials.
 Buchowiecki Wład. Ob. Pow. Bials.
 Bądziński Lud. Ob. Pow. Bials.
 Bogusławski. Ob. Pow. Bials.
 Bojnik Domin. Ob. Pow. Bials.
 Bykowska Marya. Ob. Pow. Bials.
 Bojarski. Proboszcz z Zabłocia.
 Biatyński Tom. X. z Dziekanat. Skierniewic.
 BednarSKI. X. Mans. Skierniew.
 Banaczewski. X. Mans. Skierniew.
 Bielski. Ob. z Praszyns.
 Bagiński. Nacz. Pow. Mławs.
 Brzozowski Lud. Pom. Nacz. Pow. Mławs.
 Bieńkowski. Sekr. Pow. Mławs.
 Buckiewicz. Lek. Pow. Mławs.
 Bojanowski. Ob. z Mławsk.
 Baliński. Ob. z Mławsk.
 Budzyński. Kassyer M. Mławy.
 Bujalski. Rachm. Mag. M. Wars.
 Barszczewski. Przełoż. Pens. Wyż. Mez.

- Brzoza Belesław.
 Bojarski. Pis. Mag. Sol. Wars.
 Buchowski. Urzęd. z Kalis.
 Brudzyński. Patron z Kalis.
 Biernacki Kwir. Ob. z Kalisk.
 Berent Paw. Ob. z Kalisk.
 Bujakiewicz. Ob. z Kalisk.
 Bogdański. Ob. z Kalisk.
 Bandtkie Steżyński. Ob. M. War.
 Boguski. Nacz. Pow. Kalwaryjs.
 Bar Teof. Ob. z Kalwaryjs.
 Budziszewski Franci. Wójt Gmi. z p. Kalwaryjs.
 Biniewski Wład. Urzęd. Sąd. w Kalwar.
 Balogh Jan. Ob. z Kalwaryjs.
 Bieńkiewicz. Ob. z Sejneń.
 Bronikowski Raf. Ob. z Konińsk.
 Bronikowski Ad. Ob. z Konińsk.
 Bogusławski Ant. Ob. z Konińsk.
 Borkowski. Urzęd. Kom. Praszka.
 Bełczykowski Urzęd. Kom. Praszka.
 Białecki. Urzęd. Kom. Wieruszów.
 Baranowski Eug. Ob. z Wieluńsk.
 Burchaciński Fel. X. Prob. z Wieluńsk.
 Białecki Mich. Prez. Rady Op. P. Wieluńsk.
 Bednarski Mich. Ob. z Wieluńsk.
 Bolewski Ig. X. Kanon. Prob. z Wieluńsk.
 Błażejowski Pasch. X. z Wieluńsk.
 Bojanowska Ob. z Xięż. Poznań.
 Babski Kacper. Ob. z Lipnosk.
 Baliński Jan. Ob. z Lipnosk.
 Barthel Alfr. Ob. z Lipnosk.
 Borzewski Zdzi. Ob. z Lipnosk.
 Bronoski Tom. X. z Lipnosk.

- Brochocki Ign. Ob. z Lipnosk.
 Brudnicki Jan. Ob. z Lipnosk.
 Brudzyński Wal. Ob. z Lipnosk.
 Brzozowski Fr. Ob. z Szymanowa.
 Baliński. Ob. z Stopnick.
 Bielaczyński. Prob. z Stopnick.
 Bajer. Ob. z Stopnick.
 Borkowski. Prob. z Stopnick.
 Borkowski. Ob. z Stopnick.
 Bokina. Prob. z Stopnick.
 Bierzyński Br. Ob. z p. Kieleck.
 Budziszewska.
 Budzynski. Kontrol. Kas. Radoms.
 Bonisławski L. z Mławy.
 Bieliński J. Marsz. Hrab. Potoc.
 Brzeziński. Dziekan Krzepicki.
 Bramiński. Dziekan Częstochowski.
 Berent. Dziedzic Kołacina.
 Białowiejski. Administr. Dóbr. w Kutnow.
 Batorski. X. z Kielec.
 Brzechwa. Ob. z p. Stopnick.
 Barański M. Prob. z Boguszyce.
 Buczyński. Nacz. pow. Zamojskiego.
 Bialski. Arch. pow. Zamojsk.
 Baczyński. X. Prob. Tarnogors.
 Bojarski. X. Dziekan Krasnystawski.
 Bek. Rach. Ubez. pow. Krasnystawskiego.
 Bzowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Bem. Ob. z p. Stopnickiego.
 Bąkiewicz. X. Prob. z Sopotowa.
 Bukowski Alex. Ob. z p. Stopnick.
 Bronikowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Brzozowski. Burm. z Oleśnicy.

VII

- Bogdański. Rad. D. Ubez. p. Stopnickiego.
 Bem Alex. Ob. z p. Stopnickiego.
 Brokhausen. Ob. z p. Stopnickiego.
 Bethier Włady. Ob. z p. Rawskiego.
 Brinken Stan. Ob. z p. Rawsk.
 Burdulewicz. X. Dziek. z D. Augus.
 Biernacki Ad. Ob. M War.
 Baron L. Kup. M. War.
 Bauerfeind. Kup. M. War.
 Bochenek. Ob. M. War.
 Borowski. Burm. M. Kleczewa.
 Biele I. Ob. M. Warsz.
 Bokiewicz. X. Rekt. XX. Pijarów.
 Baum. Ob. M. War.
 Billing I. Ob. M. War.
 Borowski I. Ob. M. War.
 Badora Balc. Włościanin z Rękoszowicz p. Wieluńskiego.
 Bartczak Szczepan. Włościanin Chełmca p. Kaliskiego.
 Bydłosz Mać. Sołtys ze wsi Strzelce p. Stopnickiego.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Cycuryn. R. R. Stan. Pzez. Akad. Lekar.
 Choiński. X. Administra. Dyec. Augus.
 Czerny. Oby. z Krakow.
 Ciechomski Oby. Gub. Wars.
 Chomiczewski. Oby. z Siedlec.
 Chawłowski. Szef. Zarz. Ins. Służ. Zdro.
 Ćwierciakiewicz. Wspól. Red. Gaz. Warsz.
 Czyżewicz. Prob. z Dzierżemina.
 Czajewicz Filip. Ucz. Akad. Lekar.
 Cieślewski. X. z Archi. Dyec.
 Cielewski. z Sieradza.

VIII

- Celiński. X. Dziekan Grojec.
 Czapliński. Rachm. Pow. Bials.
 Ciszewski. Prob. z Dyec. Podlas.
 Chlipalski. Burm. M. Teresp. Pow. Bials.
 Czekański. Burm. M. Rososza Pow. Bials.
 Ciemnewski. Oby. z Praszyns.
 Czajewski Mich. Tłom. Pow. Ostrołęc.
 Czajewski Ig. Sekr. Pow. Ostrołęc.
 Czerwiński. Pobor. Kas. Pow. Mławs.
 Czapla. Prob. z Sulistawic.
 Cywiński Teod. Oby. z Kalis.
 Czajczyński Lud. z Kalisza.
 Celiński. Ob. z Kalisk.
 Czarnecki Mat. Xiądz z Kalwaryjs.
 Czapski. Ob. z p. Koniń.
 Chmielewski. Ob. z p. Koniń.
 Cieszewski. Ob. z p. Koniń.
 Chmielewski. Prob. z Dekanat. Brzezińsk.
 Cichowicz. Urzęd. Kom. Praszka.
 Czajewski Piotr. Kancel. Pow. Wieluńskie.
 Cabański Józ. X. Prob. z p. Wieluńsk.
 Ciszewski Piotr. Nadsztygar. w Pankach.
 Cissowski Ign. Ob. z Lipnos.
 Cissowski Tom. Ob. z Lipnos.
 Cissowski Józ. Ob. z Lipnos.
 Chełmicki Adolf. Ob. z Lipnos.
 Chełmicki Lud. Ob. z Lipnos.
 Czapski Alf. Ob. z Lipnos.
 Chełmicki Ign. Ob. z Lipnos.
 Chełmicki Alexy. Ob. z Lipnos.
 Cielecki Zdzi. Ob. z Lipnos.
 Cielecki Józ. Ob. z Lipnos.
 Chodecki Jan. Ob. z Lipnos.

- Chełmicki Ant. Ob. z Wieluńsk.
 Chrzanowski Jul. Ob. z Wieluńsk.
 Cheliński. Ob. z Stopnick.
 Czajkowski. Burm. z Stopnick.
 Chonowski. Urzęd. Komor. w Modrzejew.
 Cichowicz. Urzęd. Komory w Modrzejew.
 Chrzanowski Jul. Rach. w R. G. Rad.
 Cenner. Podrach. w R. G. Rad.
 Czerniański. Podkus. Kolleg. Kielec.
 Cwikliński Józ. X. z Kielc.
 Cetkowski Alex. Prob. z Dek. Kutnowsk.
 Cielecki. Ob. z p. Wieluńsk
 Czarniecki. Rad. D. Ubez. Okr. Często.
 Czernik. Ob. z p. Wieluńsk.
 Ciszewski. Appli. pow. Wieluńsk.
 Czerniawski Jan. z Janowa Ord.
 Cielacki. Rewiz. z Szczebrzeszyna.
 Cywiński. Nadz. Wież. Janowa Ord.
 Cichowicz. X. Wik. z Gombina.
 Chamerski. Pob. Kass. p. Krasnyst.
 Chodakowski And. Ob. z Rawy.
 Chromiński. X. Prob. z Kiełpina.
 Czaplicki. Ob. z p. Stopnick.
 Cebulski. Ob. z p. Stopnick.
 Chybczyński Mar. Ob. M. War.
 Ciechomski Kar. Ob. M. War.
 Cholewicki. Patron Tryb.
 Ceranowicz. Organista z Kask.
 Cech Szewcki w Kutnie.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

D.

- Drzewiecki. T. R. Dyr. Głów. w K. R. Spr.
 Dekert. Bisk. Sufr. Archi. Warsz.
 Dekucinski. R. R. S. Rad. N. Izb. Obr.
 Dorobis. X. Wizytator Missyon.
 Dobszewicz. Inful. Szydł. w Petersburgu.
 Dobrowolski. Prał. Ofic. J. Podlask.
 Działkowski. Kanonik Metro. Warsza.
 Darewski. Szef R. Gł. Op. Z. Dobro.
 Dobrski Jul. Art. Dram.
 Dobrycz Konstan. Kupiec.
 Dmuchowski. Redaktor Kroniki.
 Dobronoki Józef. Kommiss. Wydz. Śled. w Warsz.
 Dąbrowski. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Dąbrowski. Archiwista R. G. Płock.
 Daszkiewicz Rom. z Suwałk.
 Dobrzyński Fran. Ob. Pow. Bialsk.
 Dobrzyński Jakub. Ob. Pow. Bialsk.
 Duczymiński. Ob. z Prasnys.
 Dziakiewicz. Urzęd. z Prasnys.
 Dąbkowski. Ob. z Ostrołęc.
 Długoborski. Ob. z Ostrołęc.
 Dobrski Ignacy. Kommiss. Poli. W. M. War.
 Dowgiałło. Tłom. Pow. Mławs.
 Dębski. Ob. z Mławs.
 Dyamentowski. Urzęd. Magi. M. Warsz.
 Dobrzyjałowska. Ob. M. Warsz.
 Dąbrowski. Pomoc. Nacz. Kalisk.
 Dobrzycki Hip. z Kalisza.
 Doruchowski. Ob. z Kalisk.
 Dziembowski. Ob. z Konińsk.
 Dietrich. X. Dziek. Brzeziński.

- Dobrowolski Faust. Dyrek. Kom. Praszka.
 Dębski Józ. Zawiadowca Gór. w Pankach.
 Dybowski Adolf. Rachm. Gór. w Pankach.
 Dabiński Stan. X. Prob. z Wieluńsk.
 Dziewanowski Dom. Ob. z Lipnosk.
 Duczymiński Kar. Ob. z Lipnosk.
 Dębski Jan. Ob. z Lipnosk.
 Delfin. Ob. z Lipnosk.
 Domagalski Franc. Ob. z Lipnosk.
 Dunin Alex. Ob. z Lipnosk.
 Dybowski Ant. Ob. z Lipnosk.
 Durlach. Wójt G. z Stopnick.
 Danecki Fran. X. z Łowicza.
 Dobrzański Józ. Ob. z Olkusk.
 Długoszewski. Ob. z Szymanowa.
 Ducki Łukasz.
 Dombrowski. Rad. Adm. w R. G. Rad.
 Domaszewski. Rend. Stemp. R. G. Rad.
 Drezner St. z Mławy.
 Damrod. Xiądz z Kielc.
 Dylewski. Pomoc. Nacz. p. Zamojsk.
 Dziewicki. Nacz. p. Krasnyst.
 Dziewicki Jan. Kass. M. Turobina.
 Dobrowolski. Nacz. pow. Rawsk.
 Dąbrowski Józ. Ob. z p. Rawsk.
 Doliński Teod. Ob. z p. Rawsk.
 Dzierzgowski. X. Prob. z Piaseczna.
 Dobrzański. Ob. z p. Stopnick.
 Dunin. Ob. z p. Stopnick.
 Dobrzański Winc. Xiądz z p. Stopnick.
 Dusiński. Xiądz z p. Stopnick.
 Dunin Alex. Ob. z p. Stopnick.
 Dobrowolski. Burm. z Now. Miasta.

Daniszewski. Ob. z p. Stopnick.
 Dmochowski. X. Dziek. z D. Augus.
 Duczyński Jerzy. Kommissarz Ad. M. Warsz.
 Danecki. Xiądz Dziek. Łowicki.
 Domaszewski. Off. Admin.
 Dzikowski Grzeg. Fornał z p. Stopnick.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

Eljasiewicz. T. R. Senat.
 Enoch Jul. R. R. S. Nacz. Prok. ogól. zebr. Senatu.
 Eger. Pomoc. Nacz. Prasnys.
 Elżanowski. Pom. Insp. zacią. Wojsk.
 Engeström Wawrzy. Ob. z Lipnosk.
 Eljaszewicz Grze. Ob. z Lipnosk.
 Epsztein Józef. Bankier K. R. P. i S.
 Epsztein Her. Prezes Tow. Drogi Żelaz.
 Epsztein Adam. Ob. M. W. Cz. Doz. Szkoł. W. M.
 Epsztein Jan. Ob. M. Warsz.
 Epsztein Mieczys. Konsul Belgijs.
 Epsztein Leon. Czł. Tow. Drogi Żelaz.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

Fijałkowski. Arcy Bisk. Metro. Warsz.
 Funduklej. T. R. Senator Prez. N. Izby. Obr.
 Fencz. Senator.
 Fencz Edward. Baron.
 Fersen. R. S. Gub. Cy. August.
 Frank Baron Rud. Urzęd. Komo. Praszka.
 Frankowski. Urzęd. K. R. S. W. i D.
 Falkowski. Kass. M. War.

- Falkiewicz. Proboszcz z Roznieszewa.
 Franciszkanie Warszawscy.
 Fraenkel Antoni. Bankier.
 Flatów. Bankier
 Feinkind. Prezyd. w Doz. Buż. M. War.
 Filleborn Hil. Urzęd. Pow. Biał.
 Filipowicz. Ob. z Prasnys.
 Filipowski. Ob. z Pow. Stanisł.
 Fraget Jul. Ob. M. Wars.
 Fiedler Edw. Ob. z Kalisk.
 Floryanowicz. Ob. z Kalwaryjs.
 Franciszkowski. Regent z Konina.
 Friese. Urzęd. Kom. Wieruszów.
 Fetter Każ. Adm. Major. w Wieluńsk.
 Falczyński Ant. X. Prob. z Wieluńsk.
 Friedenstain Ferd. Ob. z Lipnosk.
 Ficki. Nacz. Pocz. w Kielcach.
 Frelek. Adj. w R. G. Rad.
 Furmański Sz. z Mławy.
 Froniek. Ob. M. War.
 Ferenzewicz. Ob. z p. Zamojsk.
 Fisier Józ. Ob. z p. Rawsk.
 Fibich Al. Ob. z p. Stopnick.
 (Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).
 Golicyn Serg. Xiążę.
 Gumiński. R. R. S. Dyr. Wydz. w K. R. P. i S.
 Gudowski. R. S. Dyr. Kanc. w K. R. S. W. i D.
 Górska Paulina. Hrabini.
 Gościmska Alfred. Senatorowa.
 Goleński. R. St. V. Dyr. W. Ad. w K. R. S. W i D.
 Godlewski. Proboszcz Dyecezyi Petersburskiej.

- Grabowski Jan. Obyw. z Podlaskiego.
 Godlewski. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Górski. Urzęd w K. R. S. W. i D.
 Godleski. Podsedek.
 Glücksberg Jan. Księgarsz.
 Gliński Stan. Urzęd. Rady Adm.
 Gobert Paweł.
 Gąsiorowski. X. Dziekan Kłodawski.
 Grodzicki Józ. Oby. M. Warsz.
 Gwozdecka F. Artyst. Teatru.
 Gajewski. X. Prob. w Radomsku.
 Górski Wincen. Ob. z Siedleck.
 Grzybowski Konst. Patron Tryb.
 Gepner Karol. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Górecki. Członek Rad. Bud.
 Gacki Józef. Proboszcz z Jedlni.
 Gołębiowski Jan. Ob. z Lubelsk.
 Gawlikowski Józ. Ob z Lubelsk.
 Groer. Rad. Guber. Płoc.
 Grochowski. z Płocka.
 Głodziński, z Sieradza.
 Grabowski. Sekr. P. Piotrk.
 Grabowski F. X. z Pułtusa.
 Gajewski. Podsej. Pułtus.
 Grabowski Balt. z Suwałk.
 Górczyński. Prof. Semin. w Janowie.
 Grodzicka Hel. Ob. Pow. Bials.
 Gintoft Jadw. Ob. Pow. Bials.
 Gosk Józef. X. z Dekanat. Skierniewi.
 Golcz Włodz. Ob z Wieluńsk.
 Glinojewski. Ob. z Prasnyskiego.
 Grabowski. Doktor z Prasnys.
 Gumowski. Ob. z Gumowa.

- Gautier Leon. Ż. Nacz. Pow. Ostrołęc.
 Górski. Ob. z Ostrołęc.
 Glinka Mik. Ob. z Ostrołęc.
 Grabowski. Ob. z Mławs.
 Goszczyński Łuk. Ob. z Mławs.
 Grabowski. Urzęd. Mag. M. Warsz.
 Gaduszewski. Ob. M. Warsz.
 Górski Ant. Ob. M. War.
 Golcz Hip. Ob. z Kalisk.
 Gierałtowski Ksaw. Ob. z Kalis.
 Głowacki Marc. Sekr. z Kalisza
 Górski Hip. Ob. z Kalisk.
 Gutt Zyg. Rad. Dyr. Ubez. w Kalwar.
 Gawroński Wit. Ob. z Kalwar.
 Gromski Leon. Urzęd. Sąd. w Kalwar.
 Głonkowski. Ob. z Konińsk.
 Golcz Józ. Ob. z Konińsk.
 Gustawowa. Ob. z Wieluń.
 Gorzechowski Ant. Ob. z Wieluń.
 Gliński Adam. Urzęd. Drogi Żel. Wieluń.
 Gowarzewski Jan. Patr. Tryb. w Kaliszu.
 Gąsiorowski Mik. Xiądz z Lipnos.
 Gockowski Fran. Ob. z Lipnos.
 Gیزیński Ad. Ob. z Lipnos.
 Górski Józef. Ob. z Lipnos.
 Gockowski Ant. Ob. z Lipnos.
 Gronkoski Józ. Prob. z Lipnos.
 Grabski Józ. Ob. z Lipnos.
 Gadomski Jan. Ob. z Lipnos.
 Górską Eufr. Ob. z Lipnos.
 Gostomski Józ. Ob. z Lipnos.
 Goczkowski Lud. Ob. z Lipnos.
 Grąbczewski Ign. Ob. z Lipnos.

- Grąbczeski Fab. Ob. z Lipnos.
 Gniazdowski Wład. Ob. z Lipnos.
 Grendyszyński Hen. Ob. z Lipnos.
 Gockowski Witt. Ob. z Lipnos.
 Gurbski Jan. Ob. z Lipnos.
 Grabski Alex. Ob. z Lipnos.
 Grünfeld. Sekr. Pow. Olkus.
 Głucki. Ob. z Stopnick.
 Gagatnicki. Ob. z Stopnick.
 Gnoiński. Burm. M. Kurozwięki.
 Godefrois. Ob. z p. Kieleck.
 Górski. Prob. z Dąbrowki.
 Gersztuff. Urzęd. Wojsk.
 Glogier. Rach. w R. G. Rad.
 Grünberg. z Mławy.
 Giegurzyński. Wikary z Rędzin.
 Gualbert. X. Paulin.
 Grabowski. Wójt. G. Pleckiej Dąbrowy.
 Grabowski Flor. Ob. z p. Kutnows.
 Gabryelski. Dziekan Zgierski.
 Gadomski. Wice Dziekan Zgierski.
 Gierbern. Wikary w Mileszkach.
 Gawroński. X. z Kiele.
 Giernardowicz. X. z Kiele.
 Gołaszewski. Dziekan Kutnowski.
 Godlewski. Exped. Pocz. w Pleck. Dąbr.
 Grabińska. Ob. z Wieluńsk.
 Gojski. Nacz. p. Stopnick.
 Gawroński. Wik. w Stopnicy.
 Gorecki. Aptek. w Stopnicy.
 Górski. Pis. Sąd. Okr. Szydłowsk.
 Guliński Fr. X. z Stopnick.
 Gołuchowski Ant. Ob. z Stopnic.

XVII

- Gotschalk Wilh. z Stopnicy.
 Gruszczyński. Prob. z Pierzchnicy.
 Gamrat. Ob. z p. Stopnick.
 Gumowski. Ob. z Stopnicy.
 Goniewicz. Prob. z Oleśnicy.
 Gosławski. Ob. z p. Stopnick.
 Górski. Ob. z p. Stopnick.
 Gajerski. Kas. z Pińczowa.
 Gawroński. Doktor z Pińczowa.
 Godlewska Teof. Ob. z p. Stopnick.
 Gorecki. Kas. z Stopnicy.
 Grudziński Wład. Prob. z Tomaszowa.
 Glasser Alex. Ob. z Rawsk.
 Grotowski Piotr. Ob. z p. Rawsk.
 Gogolewski. Prob. z Raszynia.
 Godlewski. X. Wik. Borzęcisk.
 Głodziński Józ. Pis. Sąd. Krasnystaw.
 Grzybowski Konst. Patron T. C. War.
 Gierasiński. X. Officyał Sandom.
 Gąsowski. X. Dziek. z D. Augus.
 Granzów Kaź. Ob. M. War.
 Gagel Aug. Ob. M. War.
 Godecki Mich. Ob. M. War.
 Gospoda Szewcka w Kutnie.
 Gawryz Jan. Włościanin z Powsina p. War.
 Gontis. Sottys imieniem Wsi Bednary p. Wars.
 Gromada Wsi Starczy p. Wieluń.
 Gromada Wsi Gnaszyna p. Wieluń.
 Gromada Wsi Kawodrzy p. Wieluń.
 Goździk Mikołaj. Włościanin ze Słózewa p. War.
 Gontarczyk. Włościanin. z Baranowa p. Sochacze.
 Gromada Wsi Wojszyce p. Gostyń.
 Gromada Wsi Pniewo p. Gostyń.

XVIII

Grabowski St. Czyszownik z Augustówki p. War.
 Garnoch Stan. Zakrystian z Wilanowa.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej)

Hauke Alex. Pułk. Adm. X. Łow.
 Hincz. R. Koll. Nacz. Pow. Siedl.
 Hann. Nacz. Pow. Prasnys.
 Heinrich Teod. Rad. St.
 Hirschfeld. Dokt. Med. Profes. Akad. Lekar.
 Herman. Nacz. w Rz. Gub. Płoc.
 Harasowski. Vice Rekt. Seminar. Chełms.
 Hołodny. Urzęd. Intendenty.
 Habich. Człon. Rad. Bud.
 Henisz. Inżen. pow. Kalisk.
 Hawrykiewicz. Ass. Leś. w Płocku.
 Hollak And. X. Kanon. Surrog. Seineń.
 Hollak Salamon. Wikar. w Sejn.
 Hanusz Józ. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Hess Winc. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Hiller. Kontr. Kass. p. Piotrk.
 Haubold K.
 Hochendlinger Xawery. Ob. M. War.
 Hantower W. Ob. M. Warsz.
 Horowicz M. Człon. D. B. w Pułtusk.
 Hebda Józ. Ob. Pow. Biał.
 Hankiewicz. Ob. z Sejneń.
 Hauszylid Wikt. Ob. z Wielunsk.
 Haiman Sal. Kup. z Wieluńsk.
 Hintz Jul. Ob. z Lipnos.
 Homowski Jan. Ob. z Lipnos.
 Henigowski Mich. Ob. z Lipnos.

Hofer. Urzęd. Komor. w Modrzejowie.

Humnicki. Ob. z p. Stopnick.

Horodeński. Ob. z p. Zamoj.

Hilke. Ob. z p. Rawskiego.

Horbowski Ad. Ob. z p. Rawskiego.

Hanu Seweryn. Ob. z p. Rawskiego.

Hryniewicz. Ob. z p. Stopnickiego.

Humnicki. Ob. z p. Stopnickiego.

Höhr Józ. Kup. M. War.

Hoppe Wil. Ob. M. War.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowy).

Juszyński. Biskup Sandomierski.

Janiszewski. R. S. Dyr. Kontr. w K. R. P. i S.

Jakubielski. Rekt. Akad. Duch. w Petersbur.

Jurkiewicz. Przełożony Pens. Mężkiej.

Jenike. Redak. Tyg. Ilustr.

Iwanicki. Proboszcz z Kask.

Jodłowski Walery. Ob. M. War.

Jasiński. Dyr. Teatr. Wars.

Jeska. Rad. Mag. M. Warsz.

Jeziorański. Ob. M. Warsz.

Jaworski Paweł. Ob. M. War. Sędz. Pok.

Jakubowski Salw. Adminis. Loteryi.

Jemielita. Kanon. Kated. Podlaski.

Jaworski. Właśc. Drukarni.

Jabłoński Lud. Ob. z Siedleck.

Jakubowicz. Prob. Paraf. w Łodzi.

Jellec Paul. Przełoż. PP. Maryawit. Częst.

Jarocki na Jarocznynie. Dyrektor Gabin. Nauko.

Jaroccy Bracia.

- Jabłkowski Teod. z Sieradza
 Jarnuszkiewicz. Nacz Pow. Piotrk.
 Ignatowski. Pomoc. Nacz. P. Piotrk.
 Jaworski. Rach. Pow. Piotrk.
 Januszewski. Rach. Pow. Piotrk.
 Jaczewski. Prof. Semin. w Janowie.
 Jaroszewicz. Prof. Semin. w Janowie.
 Jamiołkowski. Sekr. Pow. Bialsk.
 Jarnowski. Ob. Pow. Bialsk.
 Jurkowska. Ob. Pow. Bialsk.
 Jakowski. Ob. Pow. Bialsk.
 Jaroszyński. Ob. Pow. Bialsk.
 Jurkowski. Ob. Pow. Bialsk.
 Jarzyło. X. z Dyec. Podlas.
 Jeromin. Ob. z Prasnys.
 Jastrzębski Felix. Lek. w Warsz.
 Jabłoński. X. z Mławy.
 Iwański. Nadr. Mag. M. Warsz.
 Jankowski. Ref. Praw. w K. R. S. W. i D.
 Janasz Józ. Ob. M. Warsz.
 Jedliński. Nacz. Pow. Kalis.
 Janiszewski. Budow. Pow. Kalisk.
 Jabłkowski Józ. Ob. z Kalisk.
 Ignatowicz. Wójt G. z Kalwaryjs.
 Jastrzębski. Ob. z Sejneń.
 Jaczewski Ant. Ob. z Konińs.
 Jaroszewski Stan. Ob. z Konińs.
 Jezierski Fel. Kass. Gór. z Wieluńs.
 Juński. Aug. Ob. z Wieluńs.
 Illin Włod. Naucz. Szko. Pow. w Wieluń.
 Jarnuszkiewicz Ign. X. Prał. Kali. Prob. w Kłobudzku.
 Janowski Józ. Obroń. Sąd. z Wielun.
 Jeżewski Anast. Ob. z Lipnosk.

- Jezierski Mar. Ob. z Lipnosk.
 Jezierski Józ. Ob. z Lipnosk.
 Jankowski Ant. Ob. z Lipnosk.
 Jackowski Fran. Ob. z Lipnosk.
 Jurkowski. Wójt. G. Potok.
 Jabłonowski. Sekret. p. Kieleckiego.
 Jakubowski. Adwokat w Kielcach.
 Jezierski Józ. Emeryt.
 Juszczyk Józ. Ob. M. Warszawy.
 Jasiński. Adj. Praw. R. G. Rad.
 Jakubowicz. Proboszcz w Łodzi.
 Jabłoński. Proboszcz w Kutnie.
 Jobkiewicz Ant. Ob. z p. Stopnick.
 Jędrzejewski. Urzęd. Sk. z p. Stopnick.
 Janowicz. Podleśny z p. Stopnick.
 Jarosiewicz. Ob. z p. Stopnick.
 Jachner. Ob. z p. Stopnick.
 Jasienowski. X. Proboszcz z Rybna.
 Januszewski. Rach. p. Zamojskiego.
 Jaworski. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Janiszewski Mich. Ob. z p. Rawskiego.
 Jeziorański Ant. Ob. M. Warsz.
 Jung Herman. Ob. M. Warsz.
 Jakobson Kar. Kup. M. War.
 Jopowicz Ant. Ob. M. War.
 Janiszewski. Kom. Pol. Adm. M. War.
 Jaworski Alex. Ob. M. War.
 Jarzębski Bart. Włościanin z Wolicy p. War.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Kossakowski Stanis. Hrab. Prezes Herold.
 Krasieńska Elżbieta. Hrabini Ordynatowa.

- Kruzensztern. T. R. Senator.
 Karnicki Jan. R. R. Stan. Sekr. przy Rad. Adm.
 Kuczyńska. Marszałkowa.
 Kochański. R. R. S. Główn. Inspek. S. Zdr.
 Konopka. R. S. Dyr. Wydz. w K. R. Spraw.
 Kapituła Katedr. Krak.
 Kapituła Katedr. Sandomierskiej.
 Kapituła Katedr. Chełmska.
 Konsystorz Jeneralny Chełmski.
 Kraszewski Józ. Ign.
 Korzeniowski Józ.
 Kaszewski Kazimierz.
 Kaulbars. R. S. Baron Dyr. Gim. G. W.
 Kenig Józ. Red. Gaz. Warsz.
 Kucz Karol. Red. Kur. Warsz.
 Kołłątaj. Człon. Del. Gub. Rad.
 Kluba. Poddziek. Katedr. Krak.
 Koisiewicz. Mecenas.
 Książarski. Kaznodz. w Krakowie.
 Kraków. Nacz. w Bió. Polic. M. War.
 Klopman Edward. Ob. M. War.
 Kossowski Ant. Prałat Mochilew.
 Keszczyński. Prob. z Kurowic.
 Kuniewicz. Urz. w K. R. S. W. i D.
 Kostecki Stan.
 Kraczkiewicz Stan.
 Królikowski, Artyst. Dram.
 Kamelski Roch. Kupiec.
 Kwiatkowski. Kupiec.
 Koelichen. Kupiec.
 Kamiński. Urzęd. K. R. S. W. i D.
 Karasiński. Budowniczy.
 Krupecki Leon. Kupiec.

- Kropiwnicki. Radca Budow.
 XX. Kameduli na Bielanych.
 XX. Karmelici Bosi.
 Kostecki Winc. Ob. M. W.
 Kwejser. Nacz. Kanc. Kons. Ew. Aug.
 Kaczorowski. X. Komend. Paraf. Umienie.
 Krasuski Kar. Ob. z Siedleck.
 Kotowski Jan. Ob. z Siedleck.
 Kulesza Winc. Ob. z Siedleck.
 Korabiewski Winc. Referend. Stanu.
 Kotarski. Dzierż. Dóbr. z Podl.
 Krajewski. Kanon. h. Podlask.
 Krajewski. Prowinc. XX. August.
 Kleczewski Arkad. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Kuczyński Adolf. Ob. z Lubels.
 Kunstteter. Ob. z Lubels.
 Kostrzębski. Ass. Ekon. w Płocku.
 Krokowski. Rad. Gub. w Płocku.
 Kusociński. Tłom. w R. G. Płock.
 Kwasięborski. Rendant w Płocku.
 Kłobuszewski. Adjunkt R. G. Płock.
 Kamionowski. Nacz. Pow. Sieradz.
 Kreński Edward. z Sieradza.
 Kozarski. z Sieradza.
 Kłobukowski J. N. Ob. z Kujaw,
 Kłobukowski F. I. Ob. z Kujaw.
 Knichawiecki. Burm.
 Kłyszynski. Ob. z Piotrk.
 Kartowicz. z Bialsk.
 Kaczorowski. Artyst Malarz.
 Kucewicz. Dokt. Med. w Białej.
 Kozłowski. Ob. Pow. Bialsk.
 Krasuski. Ob. Pow. Bialski

- Klimaszewski. Ob. Pow. Bialsk.
 Kardynatowski. Major w Białej.
 Kozybsk. Ob. Pow. Bialsk.
 Koryciński. Ob. Pow. Bialsk.
 Karasiński. Ob. Pow. Bialsk.
 Kosmiński. Ob. Pow. Bialsk.
 Katerta Fran. Ob. Pow. Bialsk.
 Kosiński. Dziekan Skiernie.
 Koskowski. Ob. z Prasnys.
 Kęski. Przeor XX. August. w Ciechanów.
 Karpiński. Ob. z Prasnys.
 Krzyczkowski. Lek. z Prasnys.
 Kowalewski. X. Prob. z Wąsewa.
 Kossobudzki. Ob. z Ostrołęc.
 Kulesza Wojc. Adj. Kas. Prasnys.
 Krakowski. Kancel. Pow. Mławs.
 Kijewski. Ob. z Mławs.
 Kasiński J. Ob. z Mławs.
 Kadowski. Ob. Mławs.
 Kownacki. Ob. z Mław.
 Krosnicki. Ob. z Mławs.
 Krępski. X. z Mławs.
 Kosiński. Ob. z Mławs.
 Kozarski. Ob. z Mławs.
 Krajewski. Ob. z Mławs.
 Koch Lud. Urzęd. Mag. M. Warsz.
 Krzemiński Mich. Urzęd. K. R. P. i S.
 Karwowski Kaź. Ob. z Kalis.
 Kollawczyński. Burm. M. Ludwinowa.
 Kokowski Józ. Cukier. w Kalwar.
 Konikowski. Assessor pow. Kalwar.
 Kryczyński Daw. Ob. z Pow. Kalwar.
 Keller. Nacz. Poczty w Piotrk.

- Kowalski. Inżen. Pow. Konińsk.
 Kozarski. Burm. z Pow. Konińsk.
 Krajewski. Ob. z p. Konińsk.
 Kaszewski. X. z p. Konińsk.
 Kegel. X. z p. Konińsk.
 Kędzierski. Ob. z Konińsk.
 Kolski. Ob. z Konińsk.
 Kołodzki. Ob. z Konińsk.
 Kwiatkowski. Ob. z Konińsk.
 Koniecki Alex. Ob. z Wieluńsk.
 Kryński Stan. Insp. Fab. w Działosz.
 Kowalski Ant. Regent Okr. Wieluńsk.
 Klimkiewicz Kar. Urzęd. Komor. Praszka.
 Kuczyński Jan. Człon. Kom. Wieruszów.
 Kubissa Jan. Assyst. Gór. w Pankach.
 Kwiecień Fel. Archiwist. Gór. w Pankach.
 Kozłowski Jan. Ob. z Wieluńsk.
 Kaniewski Mar. X. Kan. Prob. z Wieluńsk.
 Krysiński Jędr. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Kitliński Alb. Naucz. Szko. Pow. w Wielu.
 Królikiewicz Bol. Ob. z Wieluńsk.
 Królikiewicz Stan. Ob. z Wieluńsk.
 Kościński Józ. Pom. Nacz. Pow. Wieluńsk.
 Kościński Józ. Ob. z Wieluńsk.
 Keller Wik. Ob. z Wieluńsk.
 Kempner. Kupiec z M. Praszka.
 Kapuściński Paw. Ob. z Wieluńsk.
 Krystyan Dan. Ob. z Wieluńsk.
 Kistelski, Wójt G. z Wieluńsk.
 Krótkiewski Rom. Ob. z Wieluńsk.
 Karśnicka Anie. Ob. z Xięż. Poznańsk.
 Karśnicki Lud. Ob. z Xięż. Poznańsk.
 Kleczewski Lud. Nacz. Pow. Lipnos.

- Krosnowski Mich. Lekarz z Lipnos.
 Kowalski Jul. Rachm. Pow. Lipnos.
 Kempski Łucyan. Rachm. Pow. Lipnos.
 Karnkowski Jan. Ob. z Lipnos.
 Karwosiecki Pol. Ob. z Lipnos.
 Karwat Alex. Ob. z Lipnos.
 Kruszewski Kaz. Ob. z Lipnos.
 Kamiński Konst. X. z Lipnos.
 Kossobudzki Lud. Ob. z Lipnos.
 Krepeć Jan. Ob. z Lipnos.
 Kowalewski Ig. Ob. z Lipnos.
 Kowalewski Kajet. Ob. z Lipnos.
 Kowalewski Józ. Ob. z Lipnos.
 Kanigowski Włodz. Ob. z Lipnos.
 Kozłowski Teofil. Ob. z Lipnos.
 Kowalski. Burm. z p. Stopnic.
 Kamiński. Prob. z p. Stopnic.
 Kosko. Pis. Mag. Sol. w Modrzejewie.
 Karmanów. Wdowa po Urzęd. z Olkus.
 Kubiczek Jan. Ob. z p. Olkus.
 Kisielaski. X. Wikary z Wiskitek.
 Kiełczewski. Kanon. Kapit. Łowic.
 Koch Andr. Kanonik Kapit. Łowic.
 Klatka Jan.
 Komierowski Stan.
 Kessler. Rad. Skar. R. G. Rad.
 Kredyk. Ad. Praw. R. G. Rad.
 Kaznowski. Nadrach w R. G. Rad.
 Koppe Ad. Podpis. Sądu Mławskiego.
 Krajewski Stanisław. Rachmistrz K. R. S. W. i D.
 Kaczkowski Fr. Prezes z Piotr.
 Kijewski Jan. Ob. M. War.
 Kronenberg Leon. Bankier.

- Kamiński Józ. X. Proboszcz z Brzeznic.
 Kamiński Tom. Gwardjan XX. Franc. w Radomiu.
 Krasicki Gab. X. Komend. ze Staroskrzepic.
 Krajewski. Adj. Pol. M. War.
 Kawecki. Podpułkownik Witepskiego Pułku.
 Kabatnik Józ. Ob. M. War.
 Kasperski. Proboszcz z Dalikowa.
 Kasprowicz. Proboszcz Orłowski.
 Kostrzewski Jak. Proboszcz ze Sleszyna.
 Kuliński. Kanon. h. Reg. Konsys. Kielec.
 Kwiatkowski Jak. Ob. M. War.
 Koźarski. Ob. z p. Wieluńsk.
 Kempner. Ob. z p. Wieluńsk.
 Korulski. Ob. z p. Wieluńsk.
 Krąkowski. Ob. z p. Wieluńsk.
 Klamiński. Aptekarz w Janowie.
 Kwiatkowski. Proboszcz z Radzieńcin.
 Kuczyński Józ. Ob. z p. Zamojskiego.
 Kiełczewski. Dziekan Gombiński.
 Kapiczyński. X. Paulin.
 Kułagowski. Sekretarz p. Krasnystawskiego.
 Karmański. Urzędnik p. Krasnystawskiego.
 Kondracki. Proboszcz z Wawrzyszewa.
 Kuczkowski. Proboszcz z Służewa.
 Kendzierski. Burmistrz z Chmielnika.
 Kawecki. Proboszcz z p. Stopnickiego.
 Koziarowski Eug. Ob. z p. Stopnickiego.
 Klementowicz. Ob. z p. Stopnickiego.
 Krulikowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Koźłowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Kudelski Ig. Ob. z p. Stopnickiego.
 Krosnowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Komał. Ob. z p. Stopnickiego.

- Korpaczewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Kamiński. Dziekan Rawski.
 Koboska. Pomocnik Naczelnika p. Rawskiego.
 Krukowski Alex. Ob. z p. Rawskiego.
 Komocki. Ob. z p. Rawskiego.
 Koźłowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Kann Jan. Ob. z p. Stopnickiego.
 Katyll. X. Dziekan z D. Augustowskiej.
 Krassowski Ferdynand. Ob. M. War.
 Kwiatkowski Antoni. Ob. M. War.
 Kułakowski Mateusz. Ob. M. War.
 Krytt Jan. Ob. M. War.
 Klicki Felix. Ob. M. War.
 Kijas Ignacy. Kupiec M. War.
 Krupe Fabian. Ob. M. War.
 Kukowski. Ob. M. War.
 Knauff Lud. Ob. M. War.
 Kwieciński Józef. Ob. M. War.
 Kuleczka Michał. Organista Parafi Bedlno.
 Król Błazej. Sołtys ze Wsi Balice p. Stopnickiego.
 Klurek Józef. Sołtys w Imieniu Gromady Wsi Kobylin p. Stop.
 Krawczyk Franciszek. Włościanin z Krzyżanowic p. Opatow.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Lubomirska Konstantowa. Księżna.
 Lubomirski Eugeniusz. Książę.
 Lubienicki. Hrabia z p. Stopnic.
 Leduchowska Apolonia. Hrabini.
 Ludwig. Jener. Superint. Ew. Augsburg.
 Litwinowicz. Prał. Kanon. Łuck. Żytomier.
 Lewestam Henryk.

- Libicki. Rad Dwo. Nacz. Rz. Gub. Płock.
 Lesiński. Professor Akademii Lekarskiej.
 Luceński. Naczeln. w Mag. M. Warsz.
 Lewicki. X. z Dyeceez. Kujaw. Kalis.
 Lipiński Ad. Ob. M. Warsz.
 Leśkiewicz. Nacz. w Rz. Gub. Rad.
 Leszczyński. Przełoż. Pens. Mężkiej w War.
 Leonowicz. X. Wikar. w Sejnach.
 Lisowski. Prob. w Grzegorzewie.
 Laski Wład. Bankier.
 Lesser. Bankier. Konsul. Król. Sas.
 Lesser Bracia. Kupcy.
 Löwenglik. Dokt. Medyc.
 Lipka. Kan. Podl. Dziek. Węg.
 Linda. Inżynier Gub. Płock.
 Lubowicki Kar. z Sieradza.
 Leopold Józ. z Sieradza.
 Lachowski. Prezyd. M. Piotrk.
 Lubinski Każ. Sekr. Magis. M. Suwałk.
 Leski. X. Kapel. Cment. Powąz.
 Lipiński. Ob. M. Warsz.
 Lipka. Kanon. Podlas.
 Lewicki Maxym. Ob. Pow. Bials.
 Leśniewski. Ob. Pow. Bials.
 Lembke. Pastor. z p. Prasnyś.
 Lasocki. Ob. z Prasnyś.
 Lange. Exprowinc. OO. Bernard.
 Leśnik. Inżen. z p. Prasnyś.
 Litkiewicz. Ob. z p. Mławs.
 Lewenberg L. Ob. M. War.
 Litwiński Jan. Pisarz Sąd. w Kalwar.
 Lewkowicz. Ob. z p. Sejneń.
 Lgocki Lud. Ob. z Konina.

- Lenartowski. Burm. Tomaszowa Maz.
 Lewandowski Lud. Ob. z p. Lipnos.
 Lessiński Aug. Ob. z p. Lipnos.
 Ligeża Ruf. Urzęd. Gór. w Pankach.
 Luhe Alex. Budow. Pow. Wieluńsk.
 Leszczyński. Sekr. pow. Wieluńsk.
 Lechert Mich. X. Prał. Katedr. Kujaw.
 Lenkiewicz Ant. X. Kanon. Prob. z Wieluńsk.
 Lissowska Marya. Ob. z Wleluńsk.
 Lejzerowicz. Kupiec z M. Praszki.
 Leliwer. Ob. z p. Stopnick.
 Lubowidzki. Ob. z p. Stopnick.
 Lukowski Józef.
 Lubieniecki. Kass. w R. G. Rad.
 Lewkowicz. Adj. Kontr. w R. G. Rad.
 Luboński Kons. Ob. M. Radomia.
 Landau A. z Mławy.
 Lipski Abr. z Mławy.
 Lipski Ar. z Mławy.
 Lidzbarski F. z Mławy.
 Lemański Ed. Dziejcz Kłobucka.
 Larecki. X. Komend. z Borzykowój.
 Leszczyński Jań. Ob. M. Warszawy.
 Leszczyńska El. Ob. M. Warszawy.
 Leszczyński Rom. Porucz. Pułk. Witebs.
 Lisiecki Pasch. Urzędnik M. M. Warszawy.
 Lindau. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Lesiński. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Landowicz Fr. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Lohman. Ob. z p. Stopnickiego.
 Lebioda. X. Wikar. z Szańca.
 Langer. X. Prob. z Pińczowa.
 Ladachowski. Inż. powiatu Zamojskiego.

- Lemański Jan. Ob. z p. Rawskiego.
 Lerawski Leon. Ob. z p. Rawskiego.
 Litwinowski. X. Proboszcz z Pęcic.
 Lipiński Jan. Ob. M. Warszawy.
 Laskowski Xawery. Ob. M. Warszawy.
 Laskowski Jan. Ob. z p. Konińskiego.
 Lentz Konstanty. Kupiec M. Warszawy.
 Liskiewicz G. Cechmistrz Garncarski w Ćmielowie.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Łęski. T. R. Dyr. Głó. w K. R. Prz. i Skarbu.
 Łaszczynski. T. R. Gub. C. Warsz.
 Łubiński Stanisław. Hrabia.
 Łubiński Tomasz. Hrabia.
 Łubiński Jan. Hrabia.
 Łubiński Władysław. Hrabia.
 Łuszczewski. R. S. Dyr. Wydz. w K. R. S. W. i D.
 Ławrynowicz. R. St. Radca w N. Izbie Obrachunk.
 Łagiewnicki Kaź. Ob. M. Warszawy.
 Łącki. Patron Trybunału.
 Łotocki Atanazy. X. Protojerej.
 Łupiński. Probosz Grabowski.
 Łęczycki Ant. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
 Łuczyński. Kassyer w Piotrkowie.
 Łukasiewicz. Ob. z p. Pułtuskiego.
 Łubikowski. Rach. pow. Białskiego.
 Łukański Józef. Budowniczy z p. Prasnyskiego.
 Łuba Konstanty. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Łazowski. Lekarz z p. Prasnyskiego.
 Łukański Andrzej. Urzędnik K. R. P. i S.
 Łopuski. Assessor z p. Kalwaryjskiego.

- Ławkowicz Paweł. Assessor z p. Kalwaryjskiego.
 Łącki. Regent z Konina.
 Łubieński Nap. Sędzia Pokoju z p. Wieluńskiego.
 Łącki Antoni. Sekretarz powiatu Wieluńskiego.
 Łuszczewski Józef. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Łuczkowski. Ob. z Xięztwa Poznańskiego.
 Łempicki Felix. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Łopiński Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Łoś. Rachmistrz powiatu Kieleckiego.
 Łasicki. Proboszcz w Dąbrowie.
 Łuniewski Kalixt. Xiądz.
 Łapnikiewicz H. Xiądz z Kielc.
 Łuniewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Łempicki. Ob. z p. Stopnickiego.
 Łempicka M. Ob. z p. Stopnickiego.
 Łypaczewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Łokczewski. X. Proboszcz z Korytnicy.
 Łapinkiewicz. Sekretarz p. Stopnickiego.
 Łuszczewski Fel. Ob. z p. Rawskiego.
 Łapiński. X. Dziek. z D. Augus.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

III.

- Muchanów Paweł. T. R. Dyr. Gł. w K. R. S. W. i D.
 Marszewski Mich. Bisk. Kuj. Kaliski.
 Majerczak. Adm. Dyec. Kieleckiej.
 Myśliński Adm. Dyec. Płockiej.
 Małachowska Marya. Hrabini.
 Masson. R. R. St. Dyr. Pocht.
 Mazurkiewicz Ignacy. Generał Lejtenant.
 Maćkiewicz. R. R. St. Gubernat. Gub. Lub.
 Mielnikoff. Gen. Lejt.

- Małachowski Wład. Hrabia.
 Muszyński. R. St. Dyr. W. w K. R. P. i S.
 Morawski Henr. Oby. z Podlas.
 Mazurkiewicz. Rad. Mag. M. Warsz.
 Mieczynski Adam. Urzęd. K. R. S. W. i D.
 Majewski. Mecenas.
 Malanowicz. Kan. Kate. Sando. Prob. w Skaryszewie.
 Magnuski. Adwokat.
 Musielewicz. Ref. w K. R. S. W. i D.
 Maszczyński Dom. X. Prał. Miński.
 Maternicki. X. z Dyec. Kuj. Kalis.
 Mietaniew Alex. X. Protojerej.
 Miszkel. X. Sędzia Surrog. Sejneńs.
 Marmo. X. Prof. Semin. Sejneńskiego.
 Marciejewski. X. Emeryt w Sejnach.
 Maciążkiewicz. Prob. Mazowski.
 Malinowski. Prob. w Bierżwiennie.
 Marconi. Człon. Rad. Bud.
 Masiewicz. Nacz. pow. August.
 Maryawitki Częstochowskie.
 Morański. X. Exprowin. Bernard.
 Meleniewski. Ob. z Gub. Wołyńs.
 Mierzwiński. Ob. z Gub. Kijows.
 Mączewski. Prob. z Magnuszewa.
 Machnicki Bonif. Ob. z p. Lubel.
 Milczyński Kajet. Ob. z p. Lubel.
 Małowieski. z Płocka.
 Mesner. Poborca w Płocku.
 Majewski. Asses. w Rząd. G. Płoc.
 Myszkowski. z Sieradza.
 Manulewicz Jan. Urzęd. R. G. W.
 Majtarski. Rach. Ubez. p. Piotrk.
 Majkowski. Ob. z p. Pułtusk.

- Morosewicz. Sekr. pow. Pułtusk.
 Melechowicz F. Ob. z p. Pułtusk.
 Maliszewski. z Suwałk.
 Meyer Ant. z Suwałk.
 Marczewski. Prof. Semin. w Janowie.
 Morytz. Ob. M. War. Czł. Kom. Kwater.
 Majchroski. Burm. M. Grójca.
 Marjewski. Nacz. pow. Bials.
 Maliszewski. Urząd. z p. Bialskiego.
 Moros Jan. Ob. Pow. Bials.
 Muszyński. Inżen. pow. Bialsk.
 Mleczek. Proboszcz w Białej Podlas.
 Mirski. Ob. pow. Bials.
 Michałowski. Ob. pow. Bials.
 Moskalewski. Ob. pow. Bials.
 Moczulka Katarz. Ob. pow. Bials.
 Marma Józef. Proboszcz Lipiecki.
 Mirowski. Proboszcz z Janiśławic.
 Majewski. Pomoc. Lek. w Prasnysz.
 Mroczkowski. Kwater. z Ostrołęki.
 Markowski. Ob. z Ostrołęki.
 Miłobędzki. Sekr. z Ostrołęki.
 Marchwicki Mac. Ob. z Brzezna.
 Majewski. Sekret. z Mławy.
 Maleszewski. Budow. pow. Mławs.
 Mostowski. Sędzia Pok. z p. Mławs.
 Masson. Ob. M. Warsz.
 Męczyński. X. Wik. Paraf. Karol. Bor.
 Młotkowski. Sekr. Cyrk. M. War.
 Miedzielski. Rad. Dyr. Ubez.
 Modelski Alf. Ob. z p. Kalis.
 Miłkowski Józ. Ob. z p. Kalisk.
 Mrokowski Leo. Ob. z p. Kalisk.

- Magaj Józ. Ob. z Kalisza.
 Micewicz Lup. Ob. z p. Kalwaryjs.
 Markowski. Ob. z p. Sejneń.
 Mejzels Baer. Nad-Rabin Warszawski.
 Morgensztern. Rabin z Piotrkowa.
 Michelsohn. Opie. Szpit. w Piotrk.
 Markowicz. Kupiec w Piotrk.
 Mączewski. Rachm. pow. Konińsk.
 Mittelsztedt. Ob. z p. Konińsk.
 Modelski Tom. Ob. z p. Konińsk.
 Morawski. Ob. z p. Konińsk.
 Miłaczewski Wal. Ob. z p. Wieluńsk.
 Malatyński Kar. Wójt G. Działoszyn.
 Majewski Stan. Ob. z Wieluńsk.
 Miączyński Ed. Sęd. Pok. Okr. Częstochow.
 Michalski Ign. Ob. z p. Wieluńsk.
 Matuszewski. Wójt G. z p. Wieluńsk.
 Manulak. Kupiec z M. Praszki.
 Majsel. Ob. z Zagościa p. Stopnic.
 Majsel. Ob. z Dobrowa p. Stopnick.
 Mazurkiewicz. Wójt G. z p. Stopnick.
 Michałowski B. X. Kanon. Kapit. Łowic.
 Machczyński Ign. Ob. z p. Lipnosk.
 Miączyński Wit. Ob. z p. Lipnosk.
 Miałkiewicz. X. z p. Lipnosk.
 Majewski Mich. Ob. z p. Lipnosk.
 Miączyński Sta. Ob. z p. Lipnosk.
 Miączyński Sylw. Ob. z p. Lipnosk.
 Malanowski Józ. X. z p. Lipnosk.
 Miączyński Adam. Ob. z p. Lipnosk.
 Maluski Łuk. Ob. z p. Lipnosk.
 Mańkowski Marc. Ob. z p. Lipnosk.
 Małkiewicz Józefa, Ob. z p. Lipnosk,

- Małkiewicz Zofia. Ob. z p. Lipnosk.
 Milewski Stan. Ob. z p. Lipnosk.
 Molicki Lud. Ob. z p. Lipnosk.
 Mrozowski X. Ob. z p. Stopnick.
 Maicki. Kupiec w Kielcach.
 Matulewicz Felix.
 Miedziński. Nacz. w R. G. Radomskim.
 Makowski. Prezydent M. Radomia.
 Malecki. Adj. w R. G. Radomskim.
 Morawski Konstanty. Ob. z p. Mławskiego.
 Margules, z Mławy.
 Makowski Ch. z Mławy.
 Makowski Jo. z Mławy.
 Moycho Karol. Sędzia Pokoju.
 Morawski. Proboszcz z Łęk.
 Miesznowski. Proboszcz w Kazimierzu.
 Madaliński. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Miłkowski. Burmistrz z Pińczowa.
 Malinowski. X. Gwardyan z Pińczowa.
 Maliński Fr. Aptekarz z Pińczowa.
 Morel. Doktór z Pińczowa.
 Mieczynski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Mayzel. Ob. z p. Stopnickiego.
 Malczewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Mastelski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Mrozowicki. Ob. z p. Stopnickiego.
 Majewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Majewski. Podp. z p. Stopnickiego.
 Milewski. Rachm. Dyrekcyi Ubez.
 Michalski. X. Gwardyan Reformatów z Chełma.
 Mieszkowski. X. Kanonik, Dziekan Piaseczyński.
 Mieszkowski Klemens. Ob. z Warszawy.
 Mertyszewski. X. Dziekan Maryampolski.

XXXVII

- Maćkiewicz. X. Dziekan z D. Augus.
 Maćkiewicz Antoni. Artysta Muzyczny.
 Matyszewski Władysław. Ob. z p. Konińskiego.
 Mazowita Woj. Ob. z p. Konińskiego.
 Martin Józefa. Ob. M. Warszawy.
 Multanowski Antoni. Ob. M. Warszawy.
 Mrawiński J. Of. Administracyjny.
 Majnert J. Urzędnik.
 Małdorski A. Ob. M. Warszawy.
 Markowski. Inspektor.
 Michałowski J. Organista w Ćmielowie.
 Mrówka Wojciech. Włościanin z Powsina.
 Madej. Sołtys w imieniu gromady wsi Sielca p. Stopnickiego.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Nesselrode. Generał Leit. Hrabia.
 Niemojewski Edw. Hra. Mars. Gub. Radom
 Nowicki. Offic. Katedr. Konsys. Prawosł.
 Niemojewski Stan. Ob. Gub. Rad.
 Nowodworski. X. Profes. Akad. Duch.
 Nieciag. X. Prob. z Siewierza.
 Nowakowski. Mecenas.
 Niewiarowski Alexander.
 Noskowski. Pisarz Aktowy.
 Neybauer Stefan. Ob. M. Warsz.
 Naimski Lud. Ob. M. Warsz.
 Naruszewicz. Kanon. Metrop. Sędzia Pokoju.
 Nasiłowski. X. Prob. z Czerwonki
 Niemirowski. Urzęd. R. G. Warsz.
 Nagórka. z Suwałk.
 Nernheim. Rach. powiatu Bialskiego.

XXXVIII

- Niepokojczycki. Archiw. powiatu Bialskiego.
 Nowakowski Wawrzyniec. Ob. p. Bialskiego.
 Niemirowski. Lekarz powiatu Prasnyskiego.
 Nowak Michał. X. z Dyecezyi Płockiej.
 Naimski Adam. Urzędnik Biór. Polic. Warsz.
 Niemirycz. Ob. z p. Mławskiego.
 Nowodworski Józef. Assessor z p. Kalwaryjskiego.
 Nagornowski. Wójt Gminy z p. Kalwaryjskiego.
 Narbutt. Referend. Stanu Ob. z p. Kalwaryjskiego.
 Nassalski Franciszek. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Niski Stefan. X. Kan. Dziek. Prob. z p. Wieuńsk.
 Nowacki Mikołaj, z p. Wieluńskiego.
 Nowakowski Jak. Urzęd. przy Kol. Żel. z p. Wieluń.
 Nieprski. Naczelnik Powiatu Olkuskiego.
 Nikoszow. Officyalista Straży Celnój.
 Niemojewski Fel. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Nałęcz Michał. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Nałęcz Zdzisław. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Niedźwiedzki Władysław. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Nowakowski. Burmistrz z Wiślicy.
 Nowakowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Niemirycz. Ob. z p. Stopnickiego.
 Nejman. Ob. z Grabek.
 Nejman. Ob. z Kurozwięk.
 Nałopiński. Regent w Radomiu.
 Natanson S. Ob. M. Warszawy.
 Nowicki Dziekan Radomski.
 Nieszpornski. X. Proboszcz z Rząsin.
 Nowakowski. Xiądz z Kielc.
 Nejmann. Nauczyciel z Rudy.
 Niedzielski. X. Adminis. Parafii Brzozowa.
 Napierkowski. Ob. z p. Rawskiego.
 Napolski A. Ob. M. Warszawy.

Neügebauer Józ. Ob. M. Warszawy.
 Naworski Kaź. Ob. M. Warszawy.
 Nowak Wal. X. Proboszcz w Bednarach.
 Naraziński. X. z p. Konińskiego.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

O.

Oppermann. Hrabia. Gub. C. G. Radomskiej.
 Ornowski. Radca Stanu. Dyr. Kanc. K. R. Spr.
 Orzeszkowski. Prałat Pułtuski.
 Orłowski Józef. Radca Budowniczy.
 Ostaszewski. Naczelnik Powiatu Pułtuskiego.
 Orłowski Władysław. Ob. powiatu Białskiego.
 Otto. Pastor Ewangelicko-Augsburgski w War.
 Orgelbrand. Xięgarz.
 Ostałowski. Xiądz z powiatu Siedleckiego.
 Osiński. Expr. Przeor Karmelitów z Leszna.
 Ozdonkiewicz. Xiądz Proboszcz z Suchy.
 Ostaszewski. z Płocka.
 Olszewski Stanisław. Ob. z Gubernii Lubelskiej.
 Obniski. Adjunkt R. Gub. Płock.
 Osipowicz Alexander. z Suwałk.
 Olkiewicz. Gwardyan Bernardynów w Piotrkowie.
 Olszewski. Archiwista powiatu Mławskiego.
 Olszewski. Rachmistrz powiatu Mławskiego.
 Olszewski. Urzędnik Magistratu M. Warszawy.
 Ollendorf. Ob. M. Warszawy.
 Otto Tomasz. Ob. z p. Konińskiego.
 Otto Mikołaj. Ob. z p. Konińskiego.
 Okniński Jakób. Urzędnik w Okręgu Naukowym.
 Olszakowski Alexander. Burmistrz M. Praszki.
 Olszowska. Ob. z Xięztwa Poznańskiego.
 Ochlewski. Przeor z Obor.

- Orłowski Alf. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Osiecki Leon. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Ostrowski Franciszek. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Oraczewski Stanisław. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Okwieciński Hipolit. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Ostrowski. Nacz. Sek. D. i L. w R. G. Rad.
 Offinański. Wikary z Sulejowa.
 Osetowski. Rachmistrz z p. Stopnickiego.
 Olszewski. Xiądz z p. Stopnickiego.
 Orzechowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Ochronka Rawska.
 Otrąbek Fr. Włościanin Wsi Hutki p. Wieluń.
 Olszewski Wal. Włościanin ze Saczyna p. Kalis.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

P.

- Paniutin. Gen. Adjut. Gen. Piech. War. Woj. Gen. Guber.
 Przyłuski. Arcy Biskup Gnieźnieński i Poznański.
 Plater. Biskup Sufragan Łowicki, Hrabia.
 Potocka z Branickich Katarzyna. Hrabini.
 Potocka Augustowa. Hrabini.
 Potocki August. Hrabia, Koniuszy Dworu.
 Potocka Maurycowa. Hrabini.
 Potocki Maurycy. Hrabia Szambelan.
 Potocki Stanisław. Hrabia.
 Potocki Adam. Hrabia.
 Potocki Tomasz. Hrabia.
 Potocki Michał. Hrabia.
 Przewdziecki Alexander. Hrabia.
 Plater Krzysztof. Hrabia.
 Pusłowski Xawery.
 Pawłoff. Generał Lejtnant.

- Potocki Konstanty. Prezes Trybunału Handlowego.
- Paulucci. Margrabia Gen. Major.
- Paschalski Ignacy. R. R. St. Człon. Senat.
- Przystański S. Professor Akademii Lekarskiej.
- Pętkowski Maur. R. St. Nacz. Kont. w K. R. S. W. i D.
- Plewe Adam. R. St. Nacz. w Okręgu Naukowym.
- Papłoński. R. St. Professor Akademii Duchownej.
- Przybylski. Radca Stanu. Nacz. Sekr. Senat.
- Podbielski. Mecenas.
- Paprocki. Naczelnik w K. R. S. W. i D.
- Piawski. Refer. Praw. w K. R. S. W. i D.
- Pancer Jac. Plenipotent Hrabów Potockich.
- Piskorski. Przeor Karmel. Bos. w Warszawie.
- Palicki. Inspektor Gim. Gub. Warszawskiego.
- Poraziński Tomasz. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
- Półkowski. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
- Półkowski. X. Prob. z Góry Ś. Małgorz. p. Łęczyc.
- Poradowski. X. Proboszcz w Dąbin.
- Pik Jakób. Optyk M. Warszawy.
- Piętkowska. Ochmistrzyni Pensyi Wyższej Żeńskiej.
- Połomski. Kustosz Bernardynów Warszawskich.
- Piotrowski Władysław. Ob. M. Warszawy.
- Przewuski Jul. Ob. z p. Siedleckiego.
- Pauli Karol. Ob. z p. Siedleckiego.
- Pogorzelski. Xiądz Proboszcz z Prostynia.
- Prendowska Koleta. Ob. z p. Sandomierskiego.
- Plewiński Tadeusz. Ob. z p. Lubelskiego.
- Pawłowski Jan. Ob. z p. Lubelskiego.
- Pniewski Jan. Ob. z p. Lubelskiego.
- Przybojewski. Urzęd. R. G. Płockiego.
- Przybyszewski. z Płocka.
- Ptaszyński. z Płocka.
- Piątkowski. Naczelnik powiatu Miechowskiego.

- Powichrowski. Rachmistrz powiatu Pułtuskiego.
- Piwkowski. Ob. z Pułtusk.
- Piotrowski. Prokurator Seminaryum w Janowie.
- Popławski. Ob. powiatu Bialskiego.
- Popławski Stanisław. Ob. powiatu Bialskiego.
- Perkowski. Xiądz Proboszcz z Dyecezji Podlaskiej.
- Podczaski. Ob. powiatu Bialskiego.
- Popławska Jul. - Ob. powiatu Bialskiego.
- Piechowski Xawery. Ob. powiatu Bialskiego.
- Przednikiewicz. Burmistrz M. Łomazy.
- Pilitowski. Ob. z p. Prasnyskiego.
- Piasecki. Ob. z Ostrołęki.
- Palichowski. Burmistrz M. Ostrołęki.
- Peters Ludwik. Assyst. Kass. w Mławie.
- Pomarnacki. Ob. z p. Mławskiego.
- Pyszniwicz. Rachmistrz powiatu Kaliskiego.
- Pomaski. Nadzorca Więz. w Kaliszu.
- Pieczyński. Ob. z p. Kaliskiego.
- Półkowski Alexander. Urzędnik z p. Kaliskiego.
- Pusch Robert. Ob. z p. Kaliskiego.
- Psarski J. N. Ob. z p. Kaliskiego.
- Pętkowski Zen. Ob. z p. Kaliskiego.
- Paszkowski Jan. Wójt G. z p. Kalwaryjskiego.
- Puławski. Ob. z p. Konińskiego.
- Pakielewicz. Sekretarz M. Tomaszowa.
- Pomarska. Przełożona ŚŚ. Miłosierdzia w Wilanowie.
- Przybylski Kazmierz. Ob. z p. Olkuskiego.
- Płaskowski Jan. Ob. z p. Lipnoskiego, z Godowa.
- Płaskowski Ignacy. Ob. z p. Lipnoskiego z Czarnego.
- Płaskowski Marcin. Ob. z p. Lipnoskiego z Kamienia.
- Pruski Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
- Paprocki Adam. Ob. z p. Lipnoskiego.
- Pydynkowski Marcin. Ob. z p. Lipnoskiego.

- Podoski August. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Podoska Wanda. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Piwnicki Adolf. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Piwnicki Ignacy. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Pokrzywnicki Tomasz. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Pawłowski Ludwik. Ob. p. Lipnoskiego.
 Piotrowski Józefat. Urzęd. z Wieluń. Komor. Praszka.
 Proszowski Łukasz. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Podczaski Stanisław. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Panceram. Nadzorca Szkoły Powiatowej Wieluńskiej.
 Parczyński. Kancellista Powiatu Wieluńskiego.
 Ptakoski. Xiądz Proboszcz z p. Wieluńskiego.
 Piotrowski. Kassyer M. Wiślicy.
 Przybora Kar. Ob. z Brześcia Litewskiego.
 Pajewski. Nacz. Sek. w R. G. Rad.
 Podlewski Nap. Sek. w R. G. Rad.
 Potrzeboski. Sędzia Appellacyjny.
 Pasiewicz. Xiądz Paulin.
 Pleszowski. Wikary Parafii Ś. Jana w Warszawie.
 Popiel. Xiądz z Kielc.
 Piasecki. Urzędnik Komory Podleże.
 Podczaski. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Podkowski. Wikary w Stopnicy.
 Panosiewicz. Ob. z p. Stopnickiego.
 Pochorecki. Ob. z p. Stopnickiego.
 Przystojecki. Ob. z p. Stopnickiego.
 Pardej. Burmistrz z Sobkowa.
 Pełka. Ob. z p. Stopnickiego.
 Puchalski. Proboszcz z Korczyna.
 Pączkowski Józef. Ob. z p. Stopnickiego.
 Piątkowski Józef. z Janowa Ord.
 Przeroliński Piotr. z Janowa Ord.
 Pawłkiewicz Mar. Ob. z p. Zamojskiego.

XLIV

- Piesiewicz. Proboszcz z Itowa.
Piotrowski A. Dziedzic Dóbr Bezek.
Pociej. Lekarz w Chełmie.
Penoszek Edward. Ob. z p. Rawskiego.
Puchalski. Ob. z p. Rawskiego.
Potkański Wiktor. Ob. z p. Rawskiego.
Podwysocki. Urzędnik K. R. S. W. i D.
Perkowski. Xiądz Dziekan Tykociński.
Paskowski Józef. Ob. z p. Konińskiego.
Potrzebski Fel. Kup. M. Warszawy.
Paniewski. Kom. Adm. M. Warszawy.
Prejss. Nacz. w Dyr. Gł. Tow. Kredyt.
Pfeiffer Stanisław. Ob. M. Warszawy.
Piwoni Mikołaj. Nauczyciel Wiejski w Powsinie.
Piotrowski Wojciech. Organista z Powsina.
Penconek Jan. Sołtys z Powsina p. Warsz.
Przybył Kaź. Włościanin z Dobrca p. Kaliskiego.
Pytlarz Sobest. Czyszownik ze Szlezan p. Olkus.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

R.

- Rembalińska Izabella. Hrabini.
Rostworowski Juliusz.
Rokicki Piotr. Prałat Kamieniecki.
Rzewuski. Kanonik Metrop. Warszawski.
Rzewuski. Proboszcz z Tuszyna.
Rutkowski. Referent. w K. R. S. W. i D.
Rosiński. Naczelnik w Biórze Policji M. Warszawy.
Reschke. Ob. M. Warszawy.
Rzyski. Naczelnik powiatu Stanisławowskiego.
Rychter. Artysta Dramatyczny.
Rosielewski Walenty. Proboszcz.
Rzepecki Stanisław. Ob. z p. Siedleckiego.

- Raciborski Franciszek. Ob. z p. Siedleckiego.
 Rostkowski. Ob. z p. Siedleckiego.
 Radoszewski. Naczelnik w K. R. S. W. i D.
 Rodzewicz, z Kant. Redakcyi Gazety Codziennéj.
 Radomyski. Proboszcz z Korytnicy.
 Reformaci Warszawscy.
 Reformaci Węgrowscy.
 Rieth Władysław. Urzędnik w Heroldji.
 Rzewuski. Proboszcz z Liwa.
 Rewieński. Radca Dworu, Nacz. pow. Lubelskiego.
 Rykowski. Urzędnik z Płocka.
 Rodys, z Płocka.
 Ropelewski. Radca Dworu. Rad. Praw. w Płocku.
 Rydzewski. Adjunkt Rządu Gubernialnego Płockiego.
 Romocki Korneli, z Sieradza.
 Rogowski Xawery, z Sieradza.
 Rzeszotarski Jan, z Sieradza.
 Rościszewski Wal. z Suwałk.
 Rajski Józef. z Suwałk.
 Rzewuski. Pomoc. Nacz. p. Bialsk.
 Radziwiński. Ob. powiatu Bialskiego.
 Rose Medart. Ob. powiatu Bialskiego.
 Rożkowski. Ob. powiatu Bialskiego.
 Raczyński. Ob. powiatu Bialskiego.
 Raszowski. Urzędnik Rząd. G. Warsz.
 Rojewski. Proboszcz Godz.
 Rojek. Podśęd. z p. Prasnyskiego.
 Rogalski. Pisarz Sądu z p. Prasnyskiego.
 Radziwiłowicz. Kancelista powiatu Ostrołęckiego.
 Rakowski. Inżynier powiatu Mławskiego.
 Rokicki. Kancellista powiatu Mławskiego.
 Rolbiecki. Rachmistrz powiatu Mławskiego.
 Reynhardt Wiktor. Ob. z p. Mławskiego.

- Rudowski Szymon. Ob. z p. Mławskiego.
 Rudowski Ignacy. Ob. z p. Mławskiego.
 Rościszewski. Ob. z p. Mławskiego.
 Roszkowski. Kas. Lomb. M. Warszawy.
 Ratuszny. Przeor XX. Dominikanów Warszawskich.
 Raciborski. Urzędnik z Kalisza.
 Radoński. Ob. z p. Kaliskiego.
 Radoliński Rom. Ob. z p. Kaliskiego.
 Rudnicki Tytus. Ob. z p. Kaliskiego.
 Rudnicki Saturnin. Ob. z p. Kaliskiego.
 Radoliński Alexander. Ob. z p. Kaliskiego.
 Rembowski Alf. Ob. z p. Kaliskiego.
 Redlich. Doktór z Kalisza.
 Rajss. Naczelnik powiatu Sejneńskiego.
 Ruciński. Burmistrz z Konina.
 Rosicki. Burmistrz z powiatu Konińskiego.
 Rogoziński. Xiądz z p. Konińskiego.
 Rożański. Ob. z p. Konińskiego.
 Rokicki. Kassyer M. Tomaszowa.
 Romaszewski. Wójt G. Willanow.
 Romocki Kaźmierz. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rutkowski Art. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rościszewski Marcin. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rościszewski Antoni. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Ryczyński Franciszek. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rychłowski Stanisław. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Radzikoski Jan. Xiądz z p. Lipnoskiego.
 Romocki Franciszek. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rychlicki Antoni. Xiądz z p. Lipnoskiego.
 Romocki Ignacy. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rzeszotarski Antoni. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Radzymiński. Xiądz z p. Lipnoskiego.
 Rzeszotarski Bartłomiej. Ob. z p. Lipnoskiego.

- Rościszewski Norb. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rościszewski Wal. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Rzońca Ed. X. Pref. Szkoły pow. Wieluńskiej.
 Rogowski Xawery. Członek Kom. Praszka.
 Rutkowski Michał. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Rejman Ignacy. Kancellista powiatu Wieluńskiego.
 Rozenthal Ic. Kupiec z M. Praszki.
 Rozenthal Da. Kupiec z M. Praszki.
 Rozenthal Salomon. Kupiec z M. Praszki.
 Rygocki Ignacy. Burm. z M. Lututowa p. Wieluńsk.
 Regulski Bron. Assesor Ekon. Okr. Wieluńskiego.
 Ratyński. Rachmistrz powiatu Olkuskiego.
 Rzewuski. Ob. z Buska.
 Rychliński. Wójt G. z p. Stopnick.
 Roesler Julian. Kupiec M. Warszawy.
 Roesler Karol. Ob. M. Warszawy.
 Rosenbaum. Dyrektor Kolei Żelaznej.
 Rosen Matias. Bankier.
 Rozen Szymon. Bankier.
 Rosen Henryetta.
 Rotwand. Sekr. Doz. Buz. M. Warszawy.
 Rozniecki. Exped. K. R. S. W. i D.
 Relidzyński. Nacz. w R. G. Radoms.
 Rutowicz. Kontroller w R. G. Radoms.
 Russocki Józef. Adj. w R. G. Radoms.
 Ratowski Jakób. z Mławy.
 Rybak M. z Mławy.
 Rola Jan. Sekr. Pocz. Warsz.
 Rutkowski Ignacy. Radca Stanu, Emeryt.
 Roguski. Wikary Parafii Panny Maryi.
 Rogalski. Proboszcz z Nowego.
 Rakowski Konstanty. Ob. z p. Warszawskiego.
 Rutkowski Jul. Rachmistrz z p. Zamojskiego.

XLVIII

- Rudzki. Ob. z p. Wieluńskiego.
Rubach. Sędzia Pokoju Okręgu Częstochowskiego.
Rzeziński Józ. Ob. z p. Rawskiego.
Rosenfeld. Lekarz z p. Stopnickiego.
Rybus. Xiądz Proboszcz z Lisowa.
Radzyński. Burmistrz z Pacanowa.
Raczyński. Ob. z p. Stopnickiego.
Raciecki. Ob. z p. Stopnickiego.
Roksowski Konstanty. Ob. z p. Stopnickiego.
Rybielski Jan. Sekretarz z Pińczowa.
Rybaczek Teodor. Sekr. Pol. Adm. M. Warszawy.
Rutsch W. E. Ob. M. Warszawy.
Rydzikowski Ignacy. Urzędnik.
Rozmanith. Kupiec M. Warszawy.
Rusiecki Andrzej. Ob. M. Warszawy.
Rentel Adam. Ob. M. Warszawy.
Rajczewski Felix. Sołtys z Piestrzca p. Stopnickiego.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Szymański Ben. Biskup Podlaski.
Staniewski. Biskup Sufragan Mohilewski.
Starzyńska Izabella. Hrabini.
Szembek Józefa. Hrabini.
Skarbek Fryderyk. Tajny Radca, Hrabia, Senator.
Sobolew. Generał-Lejtenant, Senator.
Swiderski. Tajny Radca, Senator.
Siemielnikoff. Gen.-Intendent.
Sumiński. R. R. St. Pom. Kur. Okr. N. Warszawsk.
Smolikowski. Generał-Major, Nacz. Okr. Kom.
Stecki Henryk. Hrabia.
Stadnicki Paweł. Hrabia.
Stadnicki M. Hrabia.

- Solnicki. R. S. Dyr. W. Wyzn. w K. R. S. W. i D.
 Szwecow. Zarządz. Biór. Przyb. JO. X. Namiest.
 Stankiewicz. Radca Stanu, Doktor Medycyny.
 Szczygielski. Kanon. Metrop. Rekt. Inst. Głuch.
 Stacewicz. Przeor Dominikanów Petersburgskich.
 Skupiński Klem. Kanonik Kated. Kujaw. Kalis.
 Szydoczyński. Kan. Katedr. Lubels. Vice-Rektor Akad. Duch.
 Sokołowski. Pomoc. Insp. Sł. Zdr.
 Szokalski. Dokt. Med. Profes. Akad. Lekarskiej.
 Stępowski. Regent.
 Szaniawski. Nacz. Komor. Modrzejew.
 Szpaderski. Xiądz Prof. Akad. Duch.
 Sławianowski. Xiądz Prof. Akad. Duch.
 Sierociński. Sekretarz Akademii Duch.
 Sroczyński. Prowiz. Akad. Duch.
 Stawiski Ignacy. Ob. z p. Kaliskiego.
 Statkowski. Rad. Kol. Dyr. Komor. Szczypiorna.
 Sobestyński Walenty. Ob. z Kalisza.
 Siennicki Wincenty. Urzędnik z Kalisza.
 Sękowski. Wójt G. Opatówka w p. Kaliskim.
 Siennicki Jan. Urzęd. Skarb. w Kaliszu.
 Skąpski Fel. Ob. z p. Kalwaryjskiego.
 Szabuniewicz Gustaw. Ob. z p. Kalwaryjskiego.
 Stankiewicz. Ob. z p. Sejneńskiego.
 Sawicki Jakób. Ob. z p. Konińskiego.
 Słupecki. Proboszcz z Dekanatu Brzezińskiego.
 Sumiński Art. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Sumiński Wład. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Sumiński Damazy. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Sumiński Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Smoliński Lud. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Smoliński Tom. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Sokołowski Hen. Ob. z p. Lipnoskiego.

L

- Strzegowski Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Sobczyński Norb. X. z p. Lipnoskiego.
 Szulc Antoni. X. z p. Lipnoskiego.
 Stacherski Jan. Ob. z Lipnoskiego.
 Serafiński Bartłomiej. Ob. z Lipnoskiego.
 Siemiatkowski Wal. Ob. z Lipnoskiego.
 Święcicki Jan. Ob. z Lipnoskiego.
 Strykstrok Ad. Ob. z Lipnoskiego.
 Sokołowski Felix. Ob. z Lipnoskiego.
 Strubczewski Jan. Ob. z Lipnoskiego.
 Szmiddecki Franciszek. Nacz. pow. Wieluńsk.
 Sulimierski Józef. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Szeliski Antoni. Ob. z Xięztwa Poznańskiego.
 Strybel Fel. X. Dziekan, Prob. z Xięz. Poznańsk.
 Sobolewski Ant. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Stankiewicz Piotr. Urzę. Komory Praszka p. Wieluń.
 Skowzgard Franc. Dyr. Komory Wieruszów.
 Szwedler Leon. Urzędnik Komory Wieruszów.
 Szremski Mich. Urzędnik Komory Wieruszów.
 Szwedler Wład. Urzędnik Komory Wieruszów.
 Sikorowski J. z p. Wieluńskiego.
 Sadowski Ant. Ob. z Wieluńskiego.
 Sobolewski Konst. X. Proboszcz z p. Wieluńskiego.
 Schmidt Karol. Nauczyciel Szkół. p. w Wieluniu.
 Stankowski August. z p. Wieluńskiego.
 Szpigel Leop. z p. Wieluńskiego.
 Sudowicz. Kupiec z M. Praszki.
 Sadowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Świątkiewicz. Kanon. z Buska.
 Stanko. Proboszcz z Dobrowody.
 Sosiński. Burm. z Szydłowa.
 Sulimierski. Wójt G. Szydłowa.
 Szwartz. Proboszcz z Stopnickiego.

- Skibniewski. Wikary z Kampinos.
 Smoleński Sylw. Kanon. Kapit. Łowic.
 Szmid. X. z Dyec. Kujaw. Kalis.
 Strondało. Dziekan Wiślicki.
 Spleszyński. Superintendent Ewang. Reform.
 Siedlewski. Urzędnik z Górnictwa.
 Sachowicz. Artysta Fotogra.
 Skiwski Leon. Ob. M. Warsz.
 Skarzyński Bron. Obywatel.
 Śliwiński Woj. Rejent.
 Schlencker Xawery. Kupiec.
 Sandecki Franciszek. Buchhalter.
 Strohmejer. Kupiec.
 Siatecki. Adwokat.
 Stecki. X. Wikary w Paraf. Karola Bor.
 Szelewski. Kanon. Kated. Lubel.
 Skłodowski Piotr. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
 Swiergocka. Ob. M. War.
 Sadowski Jan. Ob. z p. Siedleckiego.
 Szaniawski Fran. Ob. z p. Siedleckiego.
 Siekierski. Asses. Praw. w K. R. S. W. i D.
 Struss. X. Proboszcz w Miedzny.
 Stopiński Paw. Przeor Reformatów Warszawskich.
 Srzedziński. Sędzia Tryb. Warsz.
 Sakramentki Warszawskie.
 Schuster Franc. Ob. M. Warsz.
 Schuster Antoni. Ob. M. Warsz.
 Staszewski. Proboszcz w Świerżach.
 Skulimowski Konst. Ob. z p. Lubel.
 Spoczyński. Nadrach. w Płocku.
 Sobocki. Adjunkt w Płocku.
 Stobiecki. Nacz. Kontr. w Płocku.
 Sulimierski. z Sieradza.

- Stobierzycki Boles. z Sieradza.
 Szymanowski. Ławn. Mag. M. Warsz.
 Skulski. Kontr. Kas. M. Warsz.
 Szawłowska Sal. Emerytka. Ob. M. War.
 Smulski. Prezyd. XX. Trynit.
 Szulc F. Dysp. Składu Papieru.
 Swietlicki. Kontr. Mag. Sol.
 Słomiński. Nacz. Dyr. Ubez.
 Stróżycki. Radca R. G. War.
 Siżewski. Pobor. Kass. w Piotrk.
 Stampa Rud. Ob. z p. Piotrk.
 Szpadkowski. Budowniczy p. Piotrk.
 Sobolewski. Nadzor. Domu Bad. w Piotrk.
 Szukalski. Kanonik Podlaski.
 Staroniewicz. Doktor Medyc.
 Szulc. Pisarz Cment. Powązk.
 Skibniewski. Ob. p. Bialskiego.
 Suzin Adam. Ob. p. Bialskiego.
 Skubiczewski. Ob. p. Bialskiego.
 Strzemiński Fr. Ob. p. Bialskiego.
 Stankiewicz Paw. Ob. p. Bialskiego.
 Szpondrowski. Proboszcz z Żelazny.
 Siennicki. Ob. z Prasnysz.
 Stępkowski. Rachm. p. Ostrołęckiego.
 Solms. Professor z Mławy.
 Świętochowski. Ob. z Mławs.
 Sonnenberg Kar. Ob. z Mławs.
 Sonnenberg St. Ob. z Mławs.
 Sieradzki. Podsędek w Mławie.
 Sadkowski. Ob. z Mławskiego.
 Sapalski. Tłomacz p. Kieleckiego.
 Stachowski Rafał.
 Smoleński Edmund.

LIII

- Szymankiewicz T. Urzęd. N. Izby Obr.
 Smaczniński. Radny Polic. w Radomiu.
 Szpiro Mat. z p. Mławskiego.
 Szanneman. z Mławy.
 Świętochowski. Urzęd. do s. p. przy Gub. Warsz.
 Słupecki Ign. Kom. Adm. M. Warszawy.
 Sierpiński Józef. Ob. M. Warszawy.
 Sitkiewicz St. Ob. M. Warszawy.
 Święcichowski. X. Prob. z Maluszyna.
 Stecki Teofil. X. Paulin.
 Świętkowski. Prałat Katedr. Włocław. Offic. Piotr.
 Satalecki. X. z Kielc.
 Swinarski. X. Komend. z Jemielna.
 Specht. X. Proboszcz z Konstantynowa.
 Skotnicki. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Slaski. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Szlifirski Konst. Ob. z p. Rawskiego.
 Strzelecki. Ob. z p. Rawskiego.
 Szejcjer Wincenty. Ob. z p. Rawskiego.
 Sułowski Miecz. Ob. z Rawskiego.
 Staniszowski Fel. Ob. z p. Rawskiego.
 Syrecki Antoni. Ob. z p. Rawskiego.
 Sitkaj Jan. Ob. z p. Rawskiego.
 Świętochowski. Regent Okręgu Szydłowskiego.
 Swierczewski Jan. Urzęd. Sąd.
 Sielski Ed. Ob. z p. Stopnickiego.
 Swida Flor. Ob. z p. Stopnickiego.
 Swierczewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Sulimirski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Slaski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Straszewicz. Ob. z p. Stopnickiego.
 Stamirowski. Nadleśniczy z Pierzchnicy. p. Stopnic.
 Saładykowski. Ob. z p. Stopnickiego.

- Siemoński. Ob. z p. Stopnickiego.
 Sciborowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Sulimirski. Rządca Dóbr z p. Stopnickiego.
 Strzyżewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Skalski. Wójt Gminy Lipa. p. Stopnic.
 Sołtyk Emil. Ob. z p. Stopnickiego.
 Słupecki. Proboszcz z Zbikowa.
 Stankiewicz. Aptekarz z p. Krasnystawskiego
 Strzelicki. Lekarz w Chełmie.
 Snieżyński Józef. Proboszcz z Pacyny.
 Świętecki Jul. Kapit. z Janowa.
 Sznuć Konst. Ob. z p. Zamojskiego.
 Suchocki. X. Dziekan z Dyec. Augus.
 Stypułkowski. Sekretarz Polic. Adm. M. Warszawy.
 Schiele Konst. Ob. M. Warszawy.
 Stalewska E. Ob. M. Warszawy.
 Sager Ferdynand. Ob. M. Warszawy.
 Słomiński Franciszek. Ob. M. Warszawy.
 Schlenker Karol. Ob. M. Warszawy.
 Schramm. Ob. M. Warszawy.
 Swat Kasp. Senior Rożańca w Cmielowie.
 Szałowski Antoni. Organista z Wilanowa.
 Sternik Fil. Włościanin ze Służewa p. Warszaws.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

T.

- Teraszkiewicz. Biskup Adm. Dyecezji Chełmskiej.
 Twarowski. Biskup Sufragan Podlaski.
 Tołstoj. Generał Jazdy, Hrabia, Senator.
 Tuczek. Gen.-Lejt. Komendant M. Warszawy.
 Tarnowski Jan. Hrabia.
 Tarnowski. X. Oficynał Kapituły Łowickiej.

- Tomaszewski. X. z Dyecezyi Petersburgskiej.
 Topolski. X. Kanonik Metrop. Warszawski.
 Tykel Paulina. Wdowa po Gubernatorze.
 Tykel Alexander. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
 Tomczycki Jan. Naczelnik w Okręgu Naukowym.
 Tugendhold. Dyrekrot Szkoły Rabinów.
 Trzaskowski. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
 Trochimowicz. X. Regent konsyst. w Sejnach.
 Turczynowicz. X. Prof. Seminarjum w Sejnach.
 Tarczałowski. Ob. z Krakowskiego.
 Tchorzewski Maxymilian. Urzędnik w Siedlcach.
 Tupalski. Referent w K. R. S. W. i D.
 Trębicki. Proboszcz z Piewnika.
 Trespe Ludwik. Wójt Gminy Grabna.
 Thury. Inżynier powiatu Pułtuskiego.
 Tęczyński. Kanonik Katedry Podlaskiej.
 Turulski. Proboszcz z Bełchowa.
 Tomczyński. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Turowski. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Turowski Stanisław. Ob. z p. Mławskiego.
 Telakowski. Ob. z p. Mławskiego.
 Tykociner, z Kalisza.
 Trzcński Ignacy. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Tłuchowski Leon. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Tarnowski Józef. X. z p. Lipnoskiego.
 Tokarski Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Tuchowski Michał. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Taranowski Klemens. X. Prob. z p. Wieluńskiego.
 Topolnicki. Urzędnik komory Wieruszów.
 Twarowski Alexander. Urzędnik Kolei Żelaznej.
 Tołkacz. Ob. z p. Stopnickiego.
 Trawiński. Rachmistrz powiatu Olkuskiego.
 Tański. Naczelnik powiatu Kieleckiego.

- Tomczyński Walery. Rachmistrz w R. G. Rad.
 Tarchalski. Adj. w R. G. Rad.
 Tukałów. Urzęd. do s. p. przy Dyr. Gł. K. R. S. W i D.
 Taczanowski. Sędzia Pokoju.
 Troszczyński. Nadz. Szkół pow. w Łowiczu.
 Tarchalski. Sekretarz M. Chmielnika.
 Tańska Just. Generałowa z p. Stopnickiego.
 Tański Kar. Ob. z p. Stopnickiego.
 Tarło. Ob. z Sułkowic p. Stopnickiego.
 Tarło. Ob. z Piasku p. Stopnickiego.
 Tomaszewicz. Burm. z Pierzchnicy.
 Toltn. X. Wikary z p. Stopnickiego.
 Toms. Ob. z p. Stopnickiego.
 Topolewski Winc. Ob. z p. Rawskiego.
 Thierbach J. Ob. z p. Rawskiego.
 Trudniewski. X. Gwardjan Bernard. w Czerniakowie.
 Tworkowski Winc. Ob. M. War.
 Trouvé Jan. Ob. M. War.
 Tischler Ant. Ob. M. War.
 Tomkiewicz Xaw. Urzęd. Sądu w Kalwaryi.
 Trojanowski Alex. Sędzia Pokoju z p. Kalwaryi.
 Tajlor. Ob. z p. Konińs.
 Turkiewicz. Ob. z p. Konińs.
 Trąpczyński. Ob. z p. Konińs.
 Trzasko Roch. Rolnik z Mszczanowa.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

U.

- Unruh Henryk. Kupiec.
 Urbanowicz. X. Karmelit S. Teolog. Dokt.
 Urban. Nadrach. w Płocku.
 Uszyński Alex. z Suwałk.
 Ułanowicz. Ob. p. Bialskiego.

Uzdowski Wikt. Burm. M. Sarnak.
 Unierzyski. Kancel. p. Mławs.
 Ugniewski. X. z p. Mławs.
 Urbanowski. Ob. z p. Kalisk.
 Ułan Józef. Ob. z p. Kalwaryjskiego
 Ulatowski. Ob. z p. Konińsk.
 Urbanowski. Ob. z p. Konińsk.
 Urbanowicz. X. z Lipnosk.
 Umienicki. Ob. z p. Zamojskiego.
 Urbański Fran. Sekr. z p. Stopnickiego.
 Urbanowicz Mik. Burm. M. Węgrowsa.

W.

Vidal Maxymilian. Naczelnik w Okręgu Nauk.
 Vorhoff. Naczelnik w R. G. Warszawskim.

W.

Wyczehowska Marya. Senatorowa.
 Wyczehowska Onufrowa. Senatorowa.
 Walewska Tekla. Hrabini.
 Wodzińska. Hrabini.
 Woroniecki Ad. Xiążę Marsz. G. Lubelskiéj.
 Woroniecki Jerem. Xiążę.
 Walewski Konrad. Hrabia Mars. Szlach. G. War.
 Walewski Stanisław. Hrabia.
 Wite. Generał-Lejtenant, Senator.
 Wołowski J. K. R. R. St. Nacz. Pr. Senatu.
 Wosiński. R. St. Dyr. Wydz. w K. R. Sprawied.
 Wieczorkowski. Prezes Sądu Krymin. Warszaws.
 Wierniewicz. Prezes Dyrekcyi Ubezpieczeń.
 Wężyk Ignacy. Prezes z Podlaskiego.
 Warzyński. X. Insp. Akad. Duch. w Petersburgu.
 Wróblewski Ant. Xiądz z Dyecezyi Petersburskiéj.

- Wszyński. X. Profes. Akad. Duch. Warszawskiej.
 Wojno St. Xiądz Prokurator XX. Missyonarzy.
 Wołowski Ad. Ob. G. Warszawskiej.
 Wzdulski Edward. Ob. G. Radomskiej.
 Waszczuk. Prowincyał XX. Karmelitów Bosych.
 Wiechoński Aloizy.
 Wiediger August. Jubiler.
 Wejnert J. Jubiler.
 Wojewódzki Alexander. Urzęd. w K. R. S. W. i D.
 Wołański. Prowincyał Karmelitów Trzewicz.
 Wojno Józef. X. Sekr. Konsystorza Archi D.
 Wołowski Franciszek. Obywatel.
 Woźnicki. Dziekan, Proboszcz Zwoleński.
 Wyścielski. Nacz. Sek. Gub. Płock.
 Wolski Józef, z Sieradza.
 Walewski Ludwik, z Sieradza.
 Wielajewicz Kajetan, z Sieradza.
 Waskiewicz Achil. Naczel. w R. G. Warszawskim.
 Wybczyński. Ob. z p. Pułtuskiego.
 Woronowicz. Xiądz z Suwałk.
 Wojewódzki. Naczelnik w R. G. Augustowskim.
 Wielchorski, z Suwałk.
 Waleszyński. Ob. p. Białskiego.
 Wołosowicz Michał. Ob. p. Białskiego.
 Witowski. Ob. p. Białskiego.
 Waśniewski. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Wołowski. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Włodek. Ob. z p. Prasnyskiego.
 Wojciechowski. Expedytor Poczty.
 Wielgolaski. Rachmistrz powiatu Mławskiego.
 Wołowski. Ob. z p. Mławskiego.
 Wiśniewski. Ob. z p. Mławskiego.
 Wachhausen. Urzędnik Magistratu M. Warszawy.

- Witte. Przełożony Pensyi Wyższej Męzkiej.
 Wiśniewski. obrońca Prokuratoryi.
 Wiśniewski Jan. Inspektor Pol. M. Kalisza.
 Wiśniakowski. Wójt G. z p. Kaliskiego.
 Wejgt Karol. Ob. z Kalisza.
 Wychowski. Urzędnik z Kalisza.
 Weber Karol. Ob. z p. Kaliskiego.
 Wiszniewski Stefan. Ob. z p. Kalwaryjskiego.
 Wojtowicz Jul. Wójt G. z p. Kalwaryjskiego.
 Wojno Xawery. obrońca Sądowy w Kalwaryi.
 Wilczyński. Pom. Nacz. Pow. Kalwaryjskiego.
 Wolmer. Ob. z p. Sejneńskiego.
 Witte Gustaw. Ob. z p. Konińskiego.
 Wdowiński. Ob. z p. Konińskiego.
 Wysocki Alexander. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Waśniewski Tadeusz. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Wąsowicz Hipolit. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Wilczewski Franciszek. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Wysocki Ambroży. Burmistrz z p. Wieluńskiego.
 Wagner. Urzędnik Kom. Praszka.
 Wysocki Mateusz. X. Proboszcz z p. Wieluńskiego.
 Wilanowski. Urzędnik Kom. Praszka.
 Wyciszkievicz Wal. X. Prob. z p. Wieluńskiego.
 Wiedyskievicz. Kancellista powiatu Wieluńskiego.
 Wesółowski Fel. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Wunster Władysław. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Wytter Edward. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Wałęcki T. Podsed. Sądu Pok. Okr. Wieluńskiego.
 Walewski Władysław. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Wiewiorowski Ignacy. Ob. z Xież. Poznańskiego.
 Wąster Włodzimierz. Ob. z Xież. Poznańskiego.
 Wąster Stanisław. Ob. z Xież. Poznańskiego.
 Wąster Władysław. Ob. z p. Wieluńskiego.

- Weroczy Antoni. Dziennikarz p. Wieluńskiego.
 Wołoszewski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Wasilewski. Kassyer z Szydłowa.
 Wąsowski Jan. Kanonik Kapituły Łowickiej.
 Wojciechowski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Wencewicz. X. Wikary w Sejnach.
 Wojniłowicz. Ob. Guber. Lubelskiej, Sędzia Pokoju.
 Wszelaczyński Jul. Ob. z p. Siedleckiego.
 Wroński Bronisław. Ob. z p. Siedleckiego.
 Wojewódzki J. Nacz. w Rz. Gub. Augustowskim.
 Wein Mich. Expedytor poczt w Przedecz.
 Wszyński. Sekr. w R. G. Rad.
 Wszyński M. z Mławy.
 Wasilewski. Proboszcz z Parzymiechy.
 Wyrzykowski. Proboszcz z Pleckiej Dąbrowy.
 Wnorowski Kaź. Xiądz z Kielc.
 Wojciechowski Mar. Xiądz z p. Bials.
 Walewski. Ob. z Wieluńskiego.
 Wądołowski. Proboszcz z Chotowa.
 Wysocki. Ob. z Wieluńsk.
 Wiktor Antoni. Proboszcz z Dekan. Gombińsk.
 Włodarski Lud. Urzędnik p. Krasnystawskiego.
 Wójcicki. Rektor Seminarjum w Chełmie.
 Wszyński. Proboszcz z Powsina.
 Walewski Alex. Ob. z Rawskiego.
 Wilski Paw. Ob. z Rawskiego.
 Wolski Winc. Ob. z Rawskiego.
 Wendorf Józ. Ob. z Stopnickiego.
 Wielowiejska. Ob. z Stopnickiego.
 Warpachowski Ig. Ob. z Stopnickiego.
 Wolski. Ob. z Stopnickiego.
 Wojno Sew. Ob. z Stopnickiego.
 Waligórski Józ. Ob. z Stopnickiego.

LXI

- Walichnowski. Sędzia Pokoju z p. Stopnickiego.
Wnorowski P. Xiądz Dziekan z Dyec. Augusto.
Wiśniewska Marja. Ob. M. War.
Wołowicz M. Xiądz Proboszcz w Pszczonowie.
Wojtałowski. Xiądz. Proboszcz w Domaniewiczach.
Wieruszewski Mich. Organista z Gozlic p. Opatów.
Wardecki Fran. Organista ze Służewa.
Włościanie Wsi Kluczewsko p. Kieleckiego.
Włościanie Wsi Kielce p. Kieleckiego.
Włościanie Wsi Gołębiowa p. Gostyńskiego.
Włościanie Wsi Gnojno p. Gostyńskiego.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

- Żyliński Wacław. Arcy Bis. Mochil. Metrop. w Ces. Ros.
Żamojski Andrzej. Hrabia.
Żałuski. Hrabia, z p. Stopnickiego.
Zabiełłowa. Hrabini.
Zabiełło Alexander. X. z Dyecezyi Petersburgskiej.
Żbikowski. Komornik Sądu Apellacyjnego.
Żółtek Bazyli.
Ziemiński. R. St. Urzędnik Rady Administracyjnej.
Zieliński J. Naczelnik w K. R. P. i S.
Żelazowski. Ob. M. Warszawy.
Żukow Andrzej. Ob. z p. Siedleckiego.
Zaorski. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
Zieliński August. Urzędnik.
Zejdler Karolina. Obywatelka.
Zgodziński Mikołaj. Ob. z p. Lubelskiego.
Złotkowski Robert. X. z Dyecezyi Lubelskiej.
Zweigbaum Jakób. Kolektor.
Zabieżowski. Ob. z p. Piotrkowskiego.
Zawistowski. Pomocnik Nacz. powiatu Pułtuskiego.

- Żabicki. Burmistrz M. Makowa.
 Zajączkowski, z Suwałk.
 Żdzarska Józefa, z Suwałk.
 Zieliński. Ekon. pogrzeb. w Warsz.
 Zachemski. Urzędnik Tryb. Cywil. Warszawskiego.
 Zabawski. Tłomacz powiatu Białskiego.
 Załęski. Proboszcz z Jeżowa.
 Żebrowski. Kassyer z Ciechanowa.
 Żbikowski. Rachmistrz z p. Prasnyskiego.
 Zagrabiński. Kom. Polic. w Warszawie.
 Zieleniewski. Kontrol. Kas. Mławs.
 Zambrzycki. Ob. z p. Mławskiego.
 Zawadzki Emil, z p. Mławskiego.
 Żdzarski. Ob. z p. Mławskiego.
 Zarzycki. Sekretarz powiatu Kaliskiego.
 Zaborowski Alexander. Ob. z p. Kaliskiego.
 Zakrzewski Teodor. Ob. z p. Kaliskiego.
 Zbijewski. Ob. z p. Kaliskiego.
 Żukowski Bar. Xiądz z powiatu Kalwaryjskiego.
 Zienkiewicz Fel. Wójt G. z p. Kalwaryjskiego.
 Żaryn Jul. Sędzia Pokoju w Kalwaryi.
 Zabołocki. Naczelnik powiatu Konińskiego.
 Zaleski. Ob. z p. Konińskiego.
 Zieliński Gustaw. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zielińska Natalia. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zieliński Wacław. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zakrocki Roman. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zgliniecki Felix. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zonko Fryderyk. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Zrzelski Mikołaj. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Żochoski Stan. Ob. z p. Kipnoskiego.
 Zygmuntowicz. Xiądz Proboszcz z p. Wieluńskiego.
 Zieliński. Rachm. z p. Wieluńskiego.

- Zagórowski. Nadleśn. z p. Wieluńskiego.
 Zbijewski Michał. Ob. z p. Olkuskiego.
 Zydanowicz. Wikary z Kask.
 Ziemiński. Adj. w R. G. Rad.
 Zamojski. Exped. w R. G. Rad.
 Zwierzchowski. X. Wikary z Działoszyna.
 Zmijewski. Proboszcz z Żłakowa.
 Zwolińska Mar. Przełożona PP. Wizyt.
 Zajtz. Xiądz z Kielc.
 Zaliwski Kazim. Ob. z Bialskiego.
 Zegart. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Zimowski Hier. Xiądz Proboszcz z Kiernozi.
 Zgorecki. Xiądz Proboszcz z Sannik.
 Zawisza Maryan. Ob. z p. Rawskiego.
 Żychowicz Grzeg. Ob. z p. Rawskiego.
 Zagleniczny. Ob. z p. Stopnickiego.
 Żuranowski. Ob. z p. Stopnick.
 Zaborowski. Prez. R. Szpit. p. Stopnickiego.
 Zabłocki. Ob. z p. Stopnickiego.
 Zaremba. Ob. z p. Stopnickiego.
 Zarembski. Ob. z p. Stopnickiego.
 Żurawski Ant. Ob. M. Warszawy.
 Zaorski Ad. X. Adm. Paraf. Kozłów.
 Zarzycki Fr. Ob. M. War.
 Zalewski Ig. Ob. M. War.
 Zakrzewski Baz. Ob. M. War.
 Załóżyński Fr. Organista z Mszczanowa.

(Dalszy ciąg poniżej w liście dodatkowej).

LISTA DODATKOWA.

A.

- Aquilino. Ob. M. Warsza.
- Adolp et Landau z Częstochowy.
- Anczyc Flor. Ekonom z Galicyi.

B.

- Bobr Teodor. Hrabia
- Berner. Superinten. Ewang. Płocki.
- Bando. Pastor ze Zgierza Członek Konsystorza Ewang.
- Bogusławski Stanisław. Artysta Dramatyczny.
- Brodzki Tomasz. Kommissarz Pol. M. Warsz.
- Bieńkowski W. Op. M. Warsz.
- Bogacki. Inżynier Kom. Łąd. i Wod.
- Benit Jakób. Mieszczanin Ćmielowa.
- Blumberg W. S. Ob. Poczesny.
- Berlinerblau. Kupiec M. Warsz.
- Bojanowski Leon. Rad. R. Gub. Lubels.
- Baraniecki Wład. Urzędnik Warsz. Wojen. Guber.
- Borzęcki. X. z Kaźminka.
- Bączkowski. X. z Cieszęcina.
- Bieńkowski. Inspektor Polic. Częstochow.
- Brodniewicz Konst. Radn. Magistr. Częstochow.
- Borkowski. Urzęd. Celny.

Babiański Bronisław. Porucznik Szasserów.
 Budkowski Mac. Rachm. Zarządu Dóbr. Willanów.
 Balcierkiewicz Fran. X. Prob. z Długiej Kościel.
 Bednawski. Asses. Kolleg. w Łowiczu.
 Bystrojewski. Ob. z Wołynia.
 Bobakowski Ig. Rad. Koll. Naczelnik powiatu Hrubieszowskiego.
 Bobakowski Edmund. Urzęd. K. R. S. W. i D.
 Bokiewicz. Dyonizy. Adj. Kassy p. Hrubieszowskiego.
 Bormann Liberat. Sędzia Pokoju Okręgu Hrubieszowskiego.
 Bychawski. X. Dziekan Hrubieszowski.
 Bogucki Józef. Urzędnik K. R. S. W. i D.
 Brzeziński Franciszek. Pomoc. Nacz. p. Włocławskiego.

Cech garncarski w Ćmielowie.
 Cech szewcki w Ćmielowie.
 Cech grzebieniarski w Warszawie.
 Cohn D. Członek Rady Szpita. St. w Warsz.
 Chmielewski Ign. Nacz. Kom. Wod. i Łąd.
 Chronowski Aloizy. Ob. z p. Warsz.
 Czapski Felix. Kancell. w K. R. S. W. i D.
 Chlipalski Teod. Urzędnik Rządu Gub. Lubelskiego.
 Chrzanowski Grz. Urzęd. Warsz. Woj. Guber.
 Chądzyński. Ob. z p. Krasnostawskiego.
 Chądzyński Metart. Ob. z p. Krasnys.
 Chiciński. Rachm. Dyr. Ubez. p. Hrubieszowskiego.
 Chrzanowski. z Kryłowa ob. z p. Hrubieszowskiego.
 Chlebowski Piotr. Nacz. Sek. w K. R. S. W. i D.
 Czerniewicz Ewaryst. Uczeń. Gimn. Guber. Warsz.

Dowbyszew. Gen.-Leit. Generał Dywizyi
 Dębowski Teod. Sędzia Pok. Dziedzic Tokar.

Dębowska Teodorowa. z Tokar.
 Delert. X. Adm. Parafi Bąków.
 Drochojowski. Kassyer w Biórze Woj. Guber.
 Drake Jan. Pułkownik Wojsk Rossyjskich.
 Dąbrowolski. X. z Lututowa.
 Dobiecki. z Podchorca Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Dębski. Naczelnik powiatu Łomżyńskiego.

E.

Edwardowicz Jul. Ob. z Poznańskiego.
 Ellert Henryk. Ob. z Galicyi.

F.

Fidler. Pastor z Sobiesek.
 Flatho Fel. Ob. z p. Lipnos.
 Foltański. X. Regent Konsyst. Sandom.
 Folkierski Piotr. Ob. z p. Warszawskiego.
 Fruchtmann Józef. Kupiec Gildyjny.
 Flis Fran. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Ferencowicz Jan. Ob. z Częstochowy.
 Falkiewicz. X. z Kalisza.
 Fukier Henryk. Uczeń Warsz. Realn. Gimm.

G.

Grotten Zenejda. Przełoż. Instytutu Alexand. wychow. Panien.
 Grochowski Walery. Prezyd. M. Częstochowy.
 Goebel A. Rad. Kol. Sekr. w Kanc. Rady Adm.
 Giraud Gust. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Gumowski Józef. Kommiss. Pol. Wyk. M. Warsz.
 Gryżewski Wikt. Kondukt. trakt. Kalis.
 Glücksberg Michał. Księgarz.
 Gins Emanuel. Urzęd. w Instyt. Alex. Wych. Panien.
 Gajkowski. X. z Kowali Pańskich.

- Gruszczyński. X. z Goszczanowa.
 Gustowski. X. z Liskowa.
 Gruszkowski. X. z Wilczyna.
 Gajewski Kaź. Ob. z Częstochowy.
 Ginsberg E. Kup. z Częstochowy.
 Geczyński. X. Prob. z Niegowa.
 Gliszczyński. Poborca Kassy pow. Hrubieszowskiej.
 Gołuchowski. z Komorowa, Ob. pow. Hrubieszowskiego.
 Głogowski. z Krynic, Ob. pow. Hrubieszowskiego.
 Głogowska. z Tyszowic, Ob. pow. Hrubieszowskiego.
 Grzymała. z Obrowca, Ob. pow. Hrubieszowskiego.
 Gorski. X. z Horodła pow. Hrubieszowskiego.
 Greidler Jan. Naczelnik powiatu Opoczyńskiego.
 Gärtner Antoni. Urzędnik w K. R. S. W. i D.
 Golczewski Dyon. Pom. Nacz. powiatu Opatowskiego.

H.

- Hilferding Alexander. Naczelnik powiatu Łowickiego.
 Hoepfener Karol. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Haselquist. b. Podpułkow. b. Wojsk Polskich.
 Helcel Wojciech. Mecenas.
 Hollak Józef. Xiądz Proboszcz w Radzyminie.
 Hignet Emil. Urzęd. Woj. War. Guber.
 Herbieh. Xiądz z Tykadłowa.
 Hassewicz Szym. Sekretarz pow. Hrubieszowskiego.

I.

- Jakowicki Cypryan. Star. pom. Nacz. p. Warszaws.
 Jastrów Mark. Dr. Kaznodz. Synag. przy ulicy Danielew.
 Józefowicz Winc. Rad. Kol. Pis. Senatu.
 Janicki Józef. Podles. z Łagowa.
 Jasiński Antoni. Ob. z p. Opatowskiego.
 Juszczeński Józef. Burmistrz M. Rakowa.

LXVIII

- Jopowicz. Xiądz Proboszcz z Grocholic.
 Jartell Antoni. Xiądz Proboszcz ze Zbilutki.
 Izdebski Jan. Pisarz Sąd. w Hrubieszowie.
 Jeżewski. z Hołubia, Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Jaworski. Naczelnik powiatu Radzyńskiego.
 Jamnicki Ludwik. Urzędnik w K. R. S. W. i D.

- Kollegjata Opatowska.
 Kozerski K. Radca Kol. Nacz. w Kanc. Rady Administracyjnej.
 Köhler Józef. Ob. M. Warszawy.
 Kątski Apolinary. Dyrektor Instytutu Muzycznego.
 Kosiński Jan. Ob. z p. Lipnoskiego.
 Krzeczkowski Jul. Urzędnik w Biór. Warsz. Woj. Gubernatora.
 Korytyński Jan. Urzędnik Najwyższej Izby Obrachunkowej.
 Kotkowski Kasper. Xiądz Proboszcz w Ćmielowie.
 Kotkowski Tomasz. Xiądz Wikary w Ćmielowie.
 Kochowski Stanisław. Dziedzic Warszczówka.
 Kuczewski Piotr. Plenipotent Dóbr Ćmielowa.
 Kraśnicki Szymon. Dozorca Pol. M. Warszawa.
 Kowalewski Juliusz. Sekr. Pol. Adm. M. Warszawy.
 Klejf Albert. Ob. M. Warszawy.
 Kendzierski Stanisław. Urzędnik Sądu Appellacyjnego.
 Kulesza Jan. Urzędnik Najwyższej Izby Obrachunkowej.
 Kieler Ludwik. Pomocnik Naczelnika p. Radomskiego.
 Kozierowski Leonard. Ob. z p. Radomskiego.
 Karłowicz Winc. Ob. z Litwy.
 Kohn B. Kupiec z Częstochowy.
 Kohn M. Kupiec z Częstochowy.
 Kronegold N. Kupiec z Częstochowy.
 Kołaczkowski Bruno. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Kozłowski Kazmierz. Xiądz Poddziekan Łagoski.
 Karniewski Karol. Sekretarz Zarząd. Dóbr. Willanow.

- Kościelski Aug. Ob. z Galicyi.
 Koćmierowski Wład. Urzędnik Warsz. Woj. Gubernatora.
 Kobyłecki Józef. Radca Rządu Gubernialnego Warszawskiego.
 Koźmiński Jerzy. Naczelnik powiatu Łukowskiego.
 Kanorowski Ignacy. Xiądz Proboszcz Sulejowski.
 Kisielewski Józef. Xiądz Wikary Klembowski.
 K. H. z Częstochowy.
 Kulesza Jan. Tłomacz p. Hrubieszowskiego.
 Korytyński Nikod. z Łotoszyna. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Kuczyński. Dok. Med. w Hrubiesz. Człon. Tow. Med. i Homeo.
 Kaczkowski. z Moniatycz. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Kalicki. Ob. z Hrubieszowa.
 Kiciński. z Białopola. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Korczyński. z Niemirówka. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Karasiński. Adwokat.
 Kretschmar August. Uczeń Warsz. Gimn. Gubern.
 Kobos Jan. Pomocnik Naczelnika powiatu Opoczyńskiego.

L

- Lisiecki. Xiądz Kanonik, Officyał Kaliski.
 Lesisz. Inspektor Instytutu Alexandryń. Wychowania Panien.
 Landowicz. Xiądz z Gosławic.
 Lipka Ignacy. Xiądz Wikary Radzyński.
 Leśniewski M. Xiądz Proboszcz z Dekanatu Stanisławowskiego.
 Lipiński Fel. Ob. z p. Pułtuskiego.
 Loewenberg Iz. Rach. Doz. Buż. M. Warszawy.
 Luxenburg Edward. Kupiec gildyjny.
 Lasocki Leon. Ob. z p. Warszawskiego.
 Lesser Lewi. Bankier.
 Loewenberg Adolf. Ob. M. Warszawy.
 Lichtenberg Nat. Dzierż. Dochodu kosz.
 Liszka Błaż. Xiądz Proboszcz z Cisowa.
 Lichtenberg Ch. Bankier.

Langie. Plenipotent z Tarnawatki p. Hrubieszowskiego.
 Lubowiecki. z Malic. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Lembke Alexander. Urzędnik w K. R. S. W. i D.

Łączyński K. Ob. z p. Warszawskiego.
 Łyszkievicz Józef. Urzędnik Sądu Appellacyjnego.
 Łyszczyński. Xiądz z Chełmic.
 Łempicki. z Czesułek. Ob. p. Hrubieszowskiego.

Majewski Ludwik. Ob. z p. Opatowskiego.
 Mokronowski Alexander. Ob. z p. Warszawskiego.
 Mokronowski Ewaryst. Ob. z p. Warszawskiego.
 Marylski Eustachy. Ob. z p. Warszawskiego.
 Michałowski. Ob. z p. Warszawskiego.
 Mączyński Fr. Ob. z Częstochowy.
 Mężnicki. Ob. z Częstochowy.
 Malinowski. Xiądz z Giżyc.
 Mierzwicki. Xiądz z Bolesławca.
 Morawski. Xiądz z Morzysława.
 Momentowicz Mar. Xiądz Wikary z Łagówa.
 Mościcki Tomasz. Xiądz Proboszcz Okoniewski.
 Molski Tomasz. Xiądz z Dekanatu Łagowskiego.
 Makomaski. z Jarszów. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Miniszewski Józef Alexander.
 Merfeld. Naczelnik powiatu Włocławskiego.
 Mokulski. Naczelnik powiatu Sandomierskiego.

Nowakowski J. Kupiec M. Warszawy.
 Nussbaum Hilary. Czł. Rad. Op. Domu Schronienia.
 Nelkenbaum. Kupiec M. Warszawy.

Nagórski Antoni. Xiądz Kommend. z Baćkowic.
 N. N. z Częstochowy.
 Nowakowski Ferdynand. Student Akademii Lekarskiej.
 Nowicki Walcry. Urzędnik w K. R. S. W. i D.

Orłowski Jan. Aptekarz w Słupi nowój.
 Oranowski Józef. Ob. M. Warszawy.
 Oranowski Jan. Ob. M. Warszawy.
 Ozimiński Roch. Xiądz Dziekan Stanisławowski.
 Ojżanowski. Xiądz z Opatówka.
 Orechwa Stanisław. Pomoc. Nacz. p. Augustowskiego.
 Osadnicy wsi Czerniczyna p. Hrubieszowskiego.
 Osadnicy wsi Jarosławca p. Hrubieszowskiego..
 Osadnicy wsi Dyakonowa p. Hrubieszowskiego.

Poletyło. Hrabia ze Strzelec w p. Hrubieszowskim.
 Paczewski Fel. Xiądz Dziekan Łagowski.
 Pieńkowski Dan. Xiądz Proboszcz z Jeruzal. p. Warszawskiego.
 Piecek Mać. Wójt Gminy Bałrzychowice p. Stopnickiego.
 Popielawski Józef. Urzędnik Bióra p. Warszawskiego.
 Podwysocki. Urzędnik K. R. S. W. i D.
 Przedziecki S. Inspektor Pol. Częstochows.
 Pełka Hipolit. Kassyer M. Częstochowy.
 Pękałski Wal. Xiądz Proboszcz z Bielin.
 Pinakiewicz. Xiądz Komend. z Dębna.
 Pawłowski Józef. Xiądz z Ociesek.
 Pauler Franciszek. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Piotrowski Waler. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Podgórski Stanisław. Kancellista w K. R. S. W. i D.
 Pustowski. Xiądz z Sokolnik.
 Pawicki. Xiądz z Łyskornic.

0173962

LXXII

Panaszkiewicz. Xiądz z Zastary.
 Pawliński. Xiądz z Koła.
 Paulini Częstochowscy.
 Pochorecki. Mecenasz.
 Popławski Ant. Kancellista w p. Hrubieszowskim.
 Podhorodeński. z Hrebennego. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Pliszczyński. Budowniczy p. Hrubieszowskiego.
 Pancer. Inżynier p. Hrubieszowskiego.
 Pochorecki. z Ciehogórza. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Poncet Edward. Naczelnik powiatu Opatowskiego.

R.

Rosiński Józef. Xiądz Wikary w Ćmielowie.
 Rembertowicz Adrian. Urzędnik.
 Rokicki Józef. Wójt Gminy p. Warszawskiego.
 Rudnicki Jan. Nacz. Objazdu.
 Rubinstein Max. Człon. Komit. Obyw. M. Warszawy.
 Rożański. Rad. Kol. Sekr. w Kanc. Rady Administracyjnej.
 Rejmann J. S. Kupiec M. Warszawy.
 Rawicz. Bankier.
 Rozpędzikowski Adam.
 Raut Sewer. Rządca Pałac. Hrab. Aug. Potockich.
 Redel Antoni. Urzędnik.
 Radoszkowski. Kontroller Magazynu Solnego w Częstochowie.
 Rodewald Hipolit. Ob. z p. Wieluńskiego.
 Radziejowska Domicella. Ob. z p. Krasnystawskiego.
 Rauscher. Ob. z Częstochowy.
 Rogoziński. Xiądz Wąglczewa.
 Rządkowski. Xiądz Proboszcz z Szumska.
 Rulikowski. z Mirza. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Rulikowski. z Szychowic. Ob. p. Hrubieszowskiego.
 Rudnicki Leopold. Kancellista p. Hrubieszowskiego.
 Rajdecki Józef. Kancellista p. Hrubieszowskiego.